

Q3

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים רבעוניים
ליום 30 בספטמבר 2016

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

תוכן העניינים

5	א. דוח הדירקטוריון והנהלה
10	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
18	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
125	3. סקירת הסיכונים
170	4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים
174	ב. הצהרות בקרה פנימית על הדיווח הכספי
177	ג. תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2016
181	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
191	ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים
337	ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
340	5. ממשל תאגידי
344	6. פרטים נוספים
348	7. נספחים
359	מילון מונחים
367	אינדקס

Q3

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה
ליום 30 בספטמבר 2016

תוכן העניינים

10	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
10	1.1. מידע כספי תמציתי עיקרי
13	1.2. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
14	1.3. יעדים ואסטרטגיה עסקית
18	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
18	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
21	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
30	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
46	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות
123	2.5. חברות מוחזקות עיקריות
125	3. סקירת הסיכונים
125	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
125	3.2. סיכון אשראי
149	3.3. סיכון שוק
161	3.4. סיכון נזילות ומימון
163	3.5. סיכון תפעולי
163	3.6. סיכון ציית
164	3.7. סיכון משפטי
164	3.8. סיכון מוניטין
164	3.9. סיכון כלכלי
166	3.10. סיכון רגולציה וחקיקה
166	3.11. סיכון אסטרטגי
167	3.12. סיכון סביבתי
167	3.13. הליכים משפטיים
170	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
170	4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
172	4.2. בקרות ונהלים

רשימת הטבלאות

11	טבלה 1-1: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים
20	טבלה 2-1: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין
21	טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד
22	טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו
22	טבלה 2-4: הרכב הרווח המימוני, נטו, בחלוקה לרבעונים
23	טבלה 2-5: התפתחות של סך הרווח המימוני, נטו
23	טבלה 2-6: התפתחות הרבעונית של סך הרווח המימוני, נטו
24	טבלה 2-7: נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית
25	טבלה 2-8: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
26	טבלה 2-9: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים
27	טבלה 2-10: פירוט עמלות והכנסות אחרות
28	טבלה 2-11: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
29	טבלה 2-12: רווח כולל אחר
30	טבלה 2-13: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
30	טבלה 2-14: פילוח חבויים בעייתיות
31	טבלה 2-15: ההתפתחות בסעיפים חוץ-מאזניים העיקריים
32	טבלה 2-16: יתרות ניירות-ערך
33	טבלה 2-17: אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
33	טבלה 2-18: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ
33	טבלה 2-19: התפתחות ביתרות הפיקדונות שהבנק קיבל
34	טבלה 2-20: פיקדונות הציבור לפי גודל
34	טבלה 2-21: אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
34	טבלה 2-22: מכשירים נגזרים
37	טבלה 2-23: חישוב יחס ההון
39	טבלה 2-24: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון
40	טבלה 2-25: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי
42	טבלה 2-26: יחס מינוף
44	טבלה 2-27: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
48	טבלה 2-28: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
70	טבלה 2-29: רווח נקי המיוחס לבעלי המניות בבנק, לפי מגזרי פעילות
70	טבלה 2-30: רווח מימוני נטו, לפי מגזרי פעילות
71	טבלה 2-31: אשראי לציבור נטו, לפי מגזרי פעילות
71	טבלה 2-32: פיקדונות הציבור, לפי מגזרי פעילות
72	טבלה 2-33: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
86	טבלה 2-34: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים
90	טבלה 2-35: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים
94	טבלה 2-36: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור
98	טבלה 2-37: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי
104	טבלה 2-38: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי
109	טבלה 2-39: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הפעילות הבינלאומית
114	טבלה 2-40: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של קבוצת ישראלכרט
120	טבלה 2-41: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסים
126	טבלה 3-1: פילוח חבויים בעייתיות
126	טבלה 3-2: נכסים שאינם מבצעים
127	טבלה 3-3: תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

128	טבלה 4-3: מדדי סיכון
129	טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק
135	טבלה 6-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני כלוים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
135	טבלה 7-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ל-6 הלווים הגדולים לפי ענפי משק
137	טבלה 8-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות
140	טבלה 9-3: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות
143	טבלה 10-3: חשיפה למוסדות פיננסיים זרים
145	טבלה 11-3: סיכונים בתיק הלוואות לדויר
146	טבלה 12-3: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדויר על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
146	טבלה 13-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדויר והפרשה להפסדי אשראי
147	טבלה 14-3: ההתפתחות הרבעונית של יתרות האשראי לדויר
148	טבלה 15-3: מאפיינים שונים של אשראי לדויר - שיעור מסך הביצועים החדשים
150	טבלה 16-3: שווי הוגן לפי מגזרי הצמדה
150	טבלה 17-3: השפעת שינויים הפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו,
151	למעט פריטים לא-כספיים
152	טבלה 18-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית
152	טבלה 19-3: נתונים אודות רגישות הון הבנק כולל חברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כולל מודלים פנימיים)
160	טבלה 20-3: יחס כיסוי הנזילות
162	טבלה 21-3: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות
163	

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 16 בנובמבר 2016, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של בנק הפועלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו, לתקופה ינואר-ספטמבר 2016.

להלן פרטים על ההתפתחויות והשינויים העיקריים שחלו בתקופת הדוח:

1.1 מידע כספי תמציתי עיקרי

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בתשעת החודשים של שנת 2016 בכ-2,490 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של כ-2,496 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמה ב-9.9%, בהשוואה לרווח בסך של כ-10.6% מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-1.87 ש"ח, בהשוואה ל-1.88 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 בכ-699 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של כ-802 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכמה ב-8.3%, בהשוואה ל-10.4% ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 ב-0.52 ש"ח, בהשוואה ל-0.60 ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-440.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-431.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015, גידול בשיעור של 2.0%.

סך האשראי לציבור, נטו, ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם ב-277.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-278.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015, קיטון בשיעור של 0.3%.

סך פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם ב-326.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-321.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015. גידול בשיעור של 1.4%.

סך ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם ב-34.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-33.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015, גידול בשיעור של 3.29%.

יחס ההון הכולל ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם לשיעור של 15.02%, בהשוואה לשיעור של 14.36% בסוף שנת 2015.

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם לשיעור של 10.81%, בהשוואה לשיעור של 9.63% בסוף שנת 2015.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 1-1: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.09.2015	31.12.2015	31.03.2016	30.06.2016	30.09.2016	
במיליוני ש"ח					
רווח ורווחיות					
2,179	2,106	2,209	2,586	2,196	רווח מימוני, נטו*
1,354	1,352	1,336	1,319	1,386	עמלות והכנסות אחרות
3,533	3,458	3,545	3,905	3,582	סך ההכנסות
55	147	46	(128)	(118)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,183	2,311	2,202	2,242	2,445	הוצאות תפעוליות ואחרות
802	586	674	1,117	699	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
לשנה שהסתיימה ביום		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום			
31.12.2015	30.09.2015	30.09.2016			
במיליוני ש"ח					
רווח ורווחיות					
8,929	6,823	6,991			רווח מימוני, נטו*
5,433	4,081	4,041			עמלות והכנסות אחרות
14,362	10,904	11,032			סך ההכנסות
475	328	(200)			הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,790	6,479	6,889			הוצאות תפעוליות ואחרות
3,082	2,496	2,490			רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
ליום					
30.09.2015	31.12.2015	31.03.2016	30.06.2016	30.09.2016	
במיליוני ש"ח					
מאזן - נתונים עיקריים					
422,919	431,638	434,905	440,856	440,188	סך-כל המאזן
275,192	278,497	279,850	278,271	277,539	אשראי לציבור, נטו
61,064	62,884	66,154	67,720	65,215	ניירות-ערך
310,692	321,727	321,576	327,500	326,244	פיקדונות הציבור
35,061	34,475	36,836	36,081	35,836	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
32,741	33,032	33,336	34,342	34,119	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
9,898	9,311	8,725	8,232	7,676	סך סיכון אשראי בעייתי, נטו
4,780	4,265	4,134	3,745	3,526	מזה - חובות פגומים מאזניים, נטו

* רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 1-1: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.09.2015	31.12.2015	31.03.2016	30.06.2016	30.09.2016	
יחסים פיננסיים עיקריים					
88.6%	86.6%	87.0%	85.0%	85.1%	אשראי לציבור, נטו לפיקדונות הציבור
79.6%	78.2%	78.1%	76.5%	76.7%	אשראי לציבור, נטו לפיקדונות הציבור כולל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
7.74%	7.65%	7.67%	7.79%	7.75%	יחס הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לסך המאזן
9.50%	9.63%	9.74%	10.20%	10.81%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפי באזל 3 ⁽¹⁾
14.22%	14.36%	13.94%	14.43%	15.02%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון לפי באזל 3 ⁽¹⁾
92.0%	99.0%	105.0%	113.0%	117.0%	יחס כיסוי נזילות ⁽²⁾
7.2%	7.1%	7.1%	7.3%	7.4%	יחס מינוף ⁽¹⁾
2.19%	2.03%	2.03%	2.23%	2.08%	מירווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽³⁾⁽⁴⁾
61.8%	66.8%	62.1%	57.4%	61.1%	הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות ⁽⁷⁾
3.4%	3.3%	3.0%	3.6%	3.3%	סך הכנסות לנכסים ⁽⁵⁾
2.1%	2.2%	1.9%	2.1%	2.2%	סך הוצאות לנכסים ⁽⁶⁾
0.1%	0.2%	0.1%	(0.2%)	(0.2%)	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽³⁾
10.4%	7.3%	8.4%	13.9%	8.3%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽³⁾
0.60	0.44	0.51	0.84	0.52	רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק - בסיסי

לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		
31.12.2015	30.09.2015	30.09.2016	
2.1%	2.1%	2.1%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽³⁾⁽⁴⁾
61.2%	59.4%	60.1%	הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות ⁽⁷⁾
3.4%	3.5%	5.0%	סך הכנסות לנכסים ⁽⁵⁾
2.1%	2.1%	3.1%	סך הוצאות לנכסים ⁽⁶⁾
0.2%	0.2%	(0.1%)	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽³⁾
9.6%	10.6%	9.9%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽³⁾
2.32	1.88	1.87	רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק - בסיסי

(1) למידע נוסף, ראה פרק "הלימות הון ומינוף" להלן.

(2) למידע נוסף, ראה פרק "סיכון נזילות ומימון" להלן.

(3) מחושב על בסיס שנתי.

(4) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה דוח דירקטוריון פרק [התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר](#)) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.

(5) סך ההכנסות חלקי יתרות ממוצעות של סך הנכסים.

(6) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות חלקי יתרות ממוצעות של סך הנכסים.

(7) אינו כולל הוצאות בגין עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

מידע הצופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים גולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתעתדים", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "ייהי" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובח"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתמשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

1.2. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכוני אשראי, המבטאים את הסיכון שלווה או חייב לא יעמוד בהחזרים ובתשלומים לבנק אשר מוגדרים בהסכם האשראי; סיכוני שוק, הנובעים מחשיפה לשינויים בשערים בשווקים הפיננסיים, כגון: שערי חליפין, מניות וריבית; סיכון הנזילות, שהוא הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי, ליציבותו וליכולתו להמשיך בהתנהלותו השוטפת, מחמת אי ודאות לגבי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו, ובכלל זה סיכון המימון שהינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית.

סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכונים התפעוליים. סיכון הציות הוא הסיכון הכרוך באי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, בכל מקום רלוונטי לפעילות הבנק, להוראות החוק והרגולציה. סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים.

סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון אסטרטגי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי. ראה הרחבה בפרק [סקירת הסיכונים](#) להלן [ובדוח על הסיכונים](#): גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים.

1.3. יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק פועל בהתאם לתוכנית אסטרטגית תלת שנתית (2016-2018) אשר אושרה בסוף שנת 2015. תהליך בניית התוכנית האסטרטגית נעשה תוך התייחסות למכלול השינויים בסביבה העסקית והתחרותית בשוקי הפעילות של הבנק. התוכנית האסטרטגית התלת-שנתית אשר גובשה ואושרה מהווה המשך לתוכנית האסטרטגית הקודמת, אשר הושקה בראשית שנת 2013 ובהתאם לה התווה הבנק את המפה האסטרטגית ותוכניות העבודה לשנים 2013-2015.

מכלול גורמים משפיעים על המערכת הבנקאית בעולם בכלל ובישראל בפרט ובראשם שינויים בהרגלי הלקוחות, התהדקות של הרגולציה, והשפעה הולכת וגוברת של אמצעים טכנולוגיים. תמורות אלו מובילות להתגברות התחרות מצד שחקנים מסורתיים ושחקנים חדשים רבים ומגוונים ומחייבים את הבנק להיערך לעתיד במטרה להעניק ללקוחותיו חוויית שירות איכותית ומתקדמת וליצר ערך ללקוחותיו וליתר בעלי העניין.

בנוסף, הבנק נערך ליישום הוראות בנק ישראל להגדלת יעדי הלימות ההון, והן נלקחו בחשבון במסגרת גיבוש התוכנית האסטרטגית. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק לוקחת בחשבון את הזירות המתחייבת מהסיכונים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. תוכנית זו צפויה לאפשר לבנק, גם לנוכח האתגרים וחוסר היציבות בכלכלה ובמערכת הפיננסית בעולם, להמשיך להתקדם בתוואי של צמיחה יציבה והמשך ביסוס מובילות הבנק במערכת הבנקאות בישראל, תוך השאת ערך למחזיקי המניות וכלל בעלי העניין.

תוכנית אסטרטגית זו נבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם וכן לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק.

הבנק ממשיך לפעול תוך מיקוד בחמש תימות מרכזיות:

1. שימור וחיזוק מובילות הבנק בישראל, בתחומים הבנקאיים השונים, על-ידי העמקת הקשר והפעילות עם לקוחות הבנק, בהתבסס על חדשנות בשירותים ואופטימיזציה בערוצי הפעילות, העמקת הערך המוסף, ויצירת פתרונות מותאמים לצורכי הלקוח.

2. צמיחה בינלאומית ממוקדת מבוססת קשרי לקוח, תוך מינוף החוזקות של הבנק בפעילות מסחרית ועסקית ושירות בנקאות פרטית גלובלית.

3. מצינות בניהול פיננסי וניהול הון מתקדם, באמצעות ניהול הון יעיל והרחבת מקורות הכנסה ממוצרים שאינם אשראי.

4. התייעלות ומצינות תפעוליות בביצוע פעילויות קיימות ובמימוש תוכניות הצמיחה של הבנק, תוך בחינת וייעול הקצאת המשאבים, פישוט ומיכון תהליכים וריסון רמת ההוצאות.

5. מובילות עסקית טכנולוגית באמצעות פיתוח היכולות הטכנולוגיות של הבנק, תוך התייחסות רחבה לצרכים עתידיים של לקוחות הבנק וניתוח המגמות בתחום השירותים הפיננסיים.

הפעילות בכלל הצירים תבצע תוך ניהול סיכונים מתקדם, ההולם את מתווה פעילות הבנק.

הבנק יפעל להתקדם בצירי הפעולה תוך דגש לטיפול ההון האנושי והמצינות בארגון, בהתבסס על ערכי היסוד של הבנק ובהלימה לעקרונות הקיימות, כפי שהוגדרו בחזון הבנק. בהקשר זה הבנק יפעל להמשיך ולהוביל, כפי שעשה בשנים האחרונות, את המערכת הפיננסית בנושא אחריות חברתית ותרומה לקהילה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

בפעילות הקמעונאית ממשיכה להתגבר התחרות מצד הבנקים, השחקנים המוסדיים, מיזמי Fintech ושחקנים חוץ בנקאים נוספים. כמו-כן, ישנן יוזמות לרפורמות משמעותיות מצד הרגולטורים, בדגש על תחום האשראי הקמעונאי, ובמרכזן "רפורמת שטרומ". על מנת לענות באופן מיטבי לשינויים בצרכי הלקוחות ובהרגליהם בכוונת הבנק ליישם תוכנית אסטרטגית ארוכת טווח בתחום הבנקאות הקמעונאית, במטרה לפעול בצורה ממוקדת ונחווה לביסוס וחיזוק מובילותו במגזר פעילות זה. הבנק גיבש תוכנית אסטרטגית מקיפה אשר בבסיסה שינוי מודל ההפעלה ללקוחות הפרטיים והעסקיים לצורך שיפור והתאמת השירות המוצע ללקוחות על-פי צרכיהם הפיננסיים ובהתאם לערוצים בהם מעדיפים הלקוחות לצרוך את השירותים השונים - לרבות, בין היתר, בעזרת בנקאים מקצועיים בסניפים ברחבי הארץ, בנקאים מקצועיים במוקדי שירות טלפונים יעודיים, בעזרת שימוש בכלים דיגיטליים (כולל אתר הבנק והאפליקציות השונות) ובעזרת מכוונות לשירות עצמי. הלקוחות יזכו לשירות איכותי יותר המותאם באופן טוב יותר לצרכיהם תוך שילוב בין שירות אנושי מקצועי ואיכותי וגישה נוחה לאמצעים טכנולוגיים זמינים ופשוטים. כחלק מיישום התוכנית ימשיך הבנק לפתח הצעות ערך יעודיות ומותאמות לצרכיהם הייחודיים של פלחי לקוחות בעלי פוטנציאל.

בנוסף, הבנק ימשיך למקד ולפתח פעילותו במגזר העסקיים הקטנים, תוך המשך פיתוח מוצרים מותאמים ונגישים לצד חיזוק צוותי הבנקאים המתמחים המספקים ליווי אישי לעסקים הקטנים, במטרה לספק ללקוחותיו מעטפת שירות מקצועית ואיכותית המותאמת לצרכיהם.

הבנק מייחס חשיבות רבה לתחום השירות ללקוחותיו ומפנה תשומות משמעותיות לפיתוח חוויית לקוח נגישה ונוחה. גם בזירת הלקוחות העסקיים והמסחריים התחרות גוברת, בעיקר מצד שחקנים מוסדיים. בנוסף, מגבלות רגולטוריות, דרישות הון ושינויים בצרכי הלקוחות מובילים לשינויים בכללי המשחק. הבנק ימשיך לפעול לשימור מעמדו המוביל והיותו הבחירה הראשונה של הלקוחות העסקיים הגדולים והבינוניים. הבנק שואף ופועל להעמקת ופיתוח פעילותו עם לקוחות המגזר העסקי, החברות והעסקים הגדולים במשק, תוך שימת דגש על הרחבת היצע השירותים והמוצרים, ויצירת מעטפת כוללת של שירותים המותאמת במיוחד ועונה בצורה המיטבית לצרכי לקוחות המגזר בפעילותם בארץ ובחו"ל. הבנק צופה כי פעילות זו תאפשר לו גם להגדיל את הכנסותיו שלא מאשראי במגזר זה. במקביל, הבנק יפעל כדי להשיג קפיצת מדרגה נוספת בפעילותו במגזר העסקיים הבינוניים, המהווה חלק חשוב מעמוד השדרה של הכלכלה הישראלית, תוך שיפור והרחבת הצעת הערך ללקוחות מגזר זה. בנוסף, החטיבה העסקית תרחיב את פעילותה בתחום מוצרי האשראי המורכבים, באמצעות מערך יעודי המורכב מאנשי מקצוע מובילים בתחום, במטרה לתת מענה מיטבי לצרכי המימון הייחודיים של לקוחות החטיבה. ביסוס וחיזוק המובילות ייעשו תוך אופטימיזציה וניהול דינמי של משאבי ההון ונכסי הסיכון ושימור היכולות הגבוהות בניהול סיכונים.

בפעילות הבינלאומית יפעל הבנק להמשך פיתוח וצמיחה של המגזר המסחרי בארצות-הברית, תוך הרחבת הפעילות הקיימת וכניסה סלקטיבית לתחומי פעילות ואיזורים גאוגרפיים חדשים בגבולות ארצות-הברית. בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית יתאים הבנק את פעילותו לשינויים הרגולטורים ולמגמות העסקיות בתחום זה.

פעילות הבנק בשוקי ההון בארץ ובחו"ל וניהול ה-Treasury מרוכזים בחטיבת שוקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. בפעילויות אלו יושם דגש אסטרטגי על התאמת היערכות הבנק לצרכים של לקוחותיו בארץ ובחו"ל, לתמורות בשוקי ההון והמטבע ולסביבת התחרות תוך היערכות ויישום הרגולציה המקומית והבינלאומית. הבנק ימשיך לפעול למיצוי הסינרגיות בריכוז כלל הפעילויות הללו בכפיפה אחת. הבנק יפעל לפיתוח מובילותו בשוק ההון ובתחום המוצרים הפיננסיים באמצעות חיזוק תשתיות טכנולוגיות, תוך התאמת המוצרים לקהל לקוחותיו, בדגש על שימוש בכלים דיגיטליים להנגשת זירות המסחר, פעילויות עשיית השוק ומוצרים פיננסיים לסוגיהם. בנוסף, הבנק ימשיך לנהל באופן דינמי את התיק הבנקאי ותיקי ההשקעות בכפוף לתאבון הסיכון, לשינויים בשווקים הפיננסיים ובהתאמה לדרישות הרגולטוריות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

השאפה למצוינות תפעולית ושיפור ניהול ההוצאות ימשיכו להיות דגל מרכזי של הבנק. הבנק יפעל לשיפור יחס היעילות התפעולית לאורך תקופת התוכנית האסטרטגית. החתירה למצוינות תפעולית תאפשר לבנק לנצל בצורה אופטימאלית את המשאבים הקיימים לטובת מימוש יוזמות חדשות. הבנק יפעל להמשיך לייצל ולשפר את תהליכי העבודה בהנהלה הראשית ובמטה, בדגש על פישוט תהליכים ומיכונם ובכך לשפר את רמת השירות ללקוחות במקביל לחיזוק המצוינות התפעולית. כחלק מאסטרטגיית הבנק, ובהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש תוכנית התייעלות לשנים 2017-2020 לפרטים נוספים ראה [ביאור 8.7](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

היערכות הבנק לעתיד מחייבת קפיצת מדרגה בחדשנות ודיגיטל. הבנק ישקיע בפיתוח יכולות ניתוח ומינוף מידע ליצירת ערך ללקוח ולבנק, בבניית ממשקי לקוח אינטואיטיביים, מותאמים וגמישים, ובקידום בנקאות פתוחה ושיתופי פעולה, לרבות בתחום ה-Fintech, לשיפור הצעות הערך ללקוחותיו.

ההיערכות לבנקאות העתיד כוללת גם בניית תשתית אופטימלית. כוונת הבנק לפעול בשנים הקרובות ליצירת מבנה, תהליכים ותרבות ארגונית גמישה ומעודדת חדשנות, להשקיע בבניית יכולות ההון האנושי לעתיד, ביצירת תשתית טכנולוגית פשוטה וגמישה, וביצירת יכולות לניהול דינמי ומתקדם של ההון.

התאמת המבנה הארגוני

על מנת לממש את האסטרטגיה הרב שנתית ולהכין את הבנק לאתגרי המחר, ביצע הבנק מספר שינויים משמעותיים במבנה הארגוני. מקור השינויים בהבנה שכדי להמשיך ולהיות ארגון מוביל ותחרותי בעולם המשתנה, על הבנק להיות ממוקד בלקוח, חדשני, גמיש ויעיל יותר, וכל זאת לצד שמירה על יכולת הביצוע, הקשר האישי והמקצוענות הגבוהה של העובדים והמנהלים בארגון.

השינויים שבוצעו:

- מינוי Chief Operating Officer - COO, המרכז תחתיו את ניהול המשאבים, התפעול והאסטרטגיה של הארגון, במטרה לרכז ולתאם את המהלכים הרוחביים בארגון כך שישפר את יכולותיו התחרותיות וימשיך לשפר את יעילותו גם בעתיד. כחלק ממהלך זה מוזגה חטיבת האסטרטגיה לתוך פעילות ה-COO.
- הקמת חטיבת החדשנות שתפקידה להאיץ ולהטמיע את תחומי החדשנות בבנק ולתמוך בבניית יכולות העתיד. באחריות החטיבה לקדם את אסטרטגיית הדיגיטל של הבנק, לשפר את חוויית הלקוח, לבנות כלי ביג-דאטה חדשים, להטמיע במהירות חידושים טכנולוגיים ולהגביר את שיתופי הפעולה עם גופים חיצוניים.
- הקמת חטיבת הקשר עם מחזיקי העניין, מתוך מטרה לשים את הלקוח במרכז, תוך התחשבות בסביבה בה הבנק פועל. נדבך של פעילות זו הוא ההכשרה וההעצמה של העובדים והמנהלים בארגון, לתת להם את הכישורים והכלים להתמודד בהצלחה עם אתגרי היום ואתגרי המחר.
- מיזוג החטיבה הבינלאומית וחטיבת שווקים פיננסיים לחטיבה אחת שתחתיה ממשיכים להתנהל כל התהליכים האסטרטגיים הקשורים לתחומי פעילות אלה.

יצוין, כי התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית ומערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכנית לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין, כי סיכויי ההצלחה של תוכנית מעין זו תלויים במידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו פנימה, וזאת בנוסף להיותם תלויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם ולתנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים. יש להביא בחשבון שישה עדיין אי ודאות גבוהה לגבי שיעורי הצמיחה של הכלכלה הריאלית בישראל ובעולם בשנים הקרובות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

יודגש, כי תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה בכל הקשור בתכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית) סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק. ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בדוח זה ובדיווח השנתי. הנהלת הבנק דנה בהתפתחותם של הסיכונים הנוספים המפורטים להלן כסיכונים מובילים או מתפתחים:

סביבת המאקרו: פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, התפשטות הטרור בעולם, המצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור. יש להביא בחשבון שעדיין קיימת אי ודאות גבוהה לגבי שיעורי הצמיחה שילוו את התאוששות הכלכלה הריאלית בישראל ובעולם בשנים הקרובות. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק לוקחת בחשבון את הזהירות המתחייבת מהסיכונים שעדיין קיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. **הסביבה הרגולטורית בארץ:** בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי יזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך ולאמוד השפעתן על הבנק. במסגרת זו יש לציין את המלצות הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים (ועדת שטרום) והצעת החוק מכח ההמלצות המפורטות בביאור 16 לתמצית הדוחות הכספיים.

הסביבה הרגולטורית בחו"ל: רפורמות רגולטוריות בינלאומיות להן השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובעולם, ביניהן: "דוד-פרנק" (DODD FRANK) ו"חוק וולקר" (VOLCKER) האמריקאיים ו"אמיר" (EMIR) האירופאי.

סיכון הציות: המשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים על בנקים ברחבי העולם בהקשר להפרות של הנחיות רגולטוריות, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור והלבנת הון. ראה גם [ביאור 10ג](#) בתמצית הדוחות הכספיים - בדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות: המשך הפרסומים המקצועיים על אינמי סייבר והפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון.

ביום 28 במרץ 2016 אושר בכנסת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים, אשר מציב מגבלות על היקף התגמול של עובדים בתאגידים פיננסיים. לסיכונים העולים מהחוק ראה פרק [סיכון רגולציה וחקיקה](#) להלן.

בעניין פרסומים בתקשורת מתאריך 2 בנובמבר 2016 וטיפול הבנק ורשויות שונות בנושא, ראה [בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2016 בפרק ממשל תאגידי - עניינים אחרים](#).

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

נתוני הרבעון השלישי בכלכלה הגלובלית היו טובים יותר מאלו של המחצית הראשונה של השנה. השיפור בלט בעיקר בכלכלה האמריקנית. גם הכלכלה הבריטית בלטה לחיוב, והשפעת החלטת הברקזיט בינתיים אינה ניכרת. יחד עם זאת, מסתמן שהצמיחה הגלובלית השנתית תהיה עדיין נמוכה מזו של אשתקד, וקרן המטבע הבינלאומית הפחיתה את תחזיות הצמיחה לשנים 2016 ו-2017 לרמה של 3.1% ו-3.4% בהתאמה. אחת הסיבות להאטה בכלכלה העולמית היא גידול איטי של הסחר העולמי.

הצמיחה במשק האמריקני ברבעון השלישי השתפרה כאמור לעומת הצמיחה המאכזבת במחצית הראשונה של השנה, ועמדה על 2.9% במונחים שנתיים. הצריכה הפרטית המשיכה לגדול ואמון הצרכנים נמצא ברמה גבוהה יחסית. נתוני התעסוקה היו טובים אף הם ושוק הנדל"ן אופייני ברובו בעלייה בפעילות ובמחירים. בגוש האירו נרשם שיפור מתון בפעילות הכלכלית והצמיחה ברבעון השלישי האיצה לעומת הרבעון השני. מדד מנהלי הרכש למגזר התעשייתי בגוש האירו נמצא ברמתו הגבוהה ביותר בשנתיים האחרונות ושיעור האבטלה התייצב ברמה של 10.1%. עד כה ההשלכות של החלטת הברקזיט על הפעילות הכלכלית בבריטניה היו מתונות יחסית, אך הליש"ט נחלשה מאוד מול כל המטבעות. אנו מניחים שבשנה הקרובה צפויה כלכלת בריטניה לסבול מהאטה ניכרת בצמיחה. תהליך היפרדות בריטניה מהאיחוד האירופי כמו גם הכרעות פוליטיות בחלק ממדינות אירופה יוסיפו להגביר את האי ודאות ולהכביד על הצמיחה באזור. ההתייצבות במחירי הסחורות והריבית הנמוכה בעולם תמכו בשיפור מצבם של המשקיים המתעוררים ובהם סין שהציגה נתונים טובים ונראה שקצב הצמיחה שם התייצב על שיעור הנמוך מעט מ-7%. גם בברזיל מסתמן שינוי חיובי לאחר חילופי השלטון שם, אם כי היא עדיין במיתון.

האינפלציה בעולם נותרה ברובה נמוכה ומדיניות הבנקים המרכזיים נותרה מרחיבה. עם זאת מסתמן שהבנקים המרכזיים באירופה הגיעו כבר לתחתית הריבית השלילית ובכוונתם גם לצמצם את מדיניות ההרחבה הכמותית. באירופה הבנק המרכזי המשיך לרכוש אגרות-חוב בשווקים ומסתמן שמועד סיום רכישות אגרות-חוב ידחה מעבר למרץ 2017, אם כי יואט בהדרגה. בארצות-הברית האינפלציה גבוהה יחסית לעבר: מדד המחירים לצרכן (ללא אנרגיה ומזון) עלה בשיעור של 2.2% ב-12 החודשים האחרונים. הפד לא העלה את הריבית השנה עד כה, בין השאר בגלל החשש מהשפעת המצב באירופה על הכלכלה האמריקנית והתחזקות הדולר מול האירו. ההערכה היא שעליית ריבית נוספת צפויה בחודשים הקרובים.

בבחירות לנשיאות בארצות-הברית, שנערכו ב-8 בנובמבר, זכה דונלד טראמפ והמפלגה הרפובליקנית זכתה לרוב בשני בתי הקונגרס. על-פי הצהרותיו של טראמפ במהלך הבחירות צפוי שינוי מהותי במדיניות הכלכלית, ובכלל זה מהלכים כמו הפחתת מסים, הגנה על ייצור מקומי ומניעת הגירה. בטווח הקצר, התוצאה המפתיעה יחסית בבחירות אלה, עלולה להוביל לתנודתיות בשוקי ההון והמטבע.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

על פי הנתונים החלקיים שפורסמו עד כה לרבעון השלישי וכן הסקרים השונים, נראה שהמשק המשיך לצמוח בשיעור גבוה גם ברבעון זה. נציין שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עדכנה רטרואקטיבית את נתוני הצמיחה של הרבעונים האחרונים באופן משמעותי כלפי מעלה, והאומדנים המעודכנים מעלים שקצב הצמיחה ברבעון השני עמד על 4.3% במונחים שנתיים. סקר החברות של בנק ישראל לרבעון השלישי מעלה שהמגזר העסקי צמח בקצב מהיר – התמונה החיובית השתקפה בענפי התעשייה, השירותים, המסחר והתחבורה ותקשורת.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

הצמיחה בשנה האחרונה מבוססת במידה רבה על התרחבות הצריכה הפרטית. ניתן להעריך כי הריבית הנמוכה מעודדת מאוד את הצריכה ובייחוד של כלי-רכב. כמו-כן תמכו במגמה זו השיפור בשוק העבודה ומדיניות הממשלה להפחתת יוקר המחיה. העלייה החדה בצריכה לא לוותה בפגיעה משמעותית בשיעור החיסכון של משקי הבית. אנו מעריכים כי הצריכה הפרטית תמשיך להיות מנוע צמיחה חשוב במשק ברבעונים הקרובים, אך קצב הגידול שלה יואט. בד בבד, נראה שהירידה ביצוא הסחורות נבלמה מעט בחודשים האחרונים, ובחודשים יולי-אוגוסט אף חלה עלייה של 1.3%. ביצוא הסחורות לעומת ממוצע הרבעון השני (במונחים דולריים). גם בתחום ההשקעות הריאליות ניכרת התאוששות ברבעונים האחרונים, והפעילות בענף הבנייה למגורים שומרת על רמה גבוהה ויציבה. מכירת הדירות החדשות הואטה בחודשים יולי-אוגוסט, אך רמת המכירות עדיין גבוהה. סקר מחירי הדירות שמפרסמת הלמ"ס מעלה שהמחירים הוסיפו לעלות ב-6.8% בשנה האחרונה. התמונה העולה משוק העבודה מוסיפה להיות חיובית: מספר המועסקים גדל ושיעור האבטלה ירד בחודש אוגוסט לרמה של 4.6%. השכר נמצא אף הוא במגמת עלייה - כ-2.5% בשנה האחרונה.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 עמד הגירעון בתקציב המדינה על סכום של 6.1 מיליארד שקל, זאת לעומת גירעון של 4.2 מיליארד בתקופה המקבילה אשתקד. הוצאות המשרדים גדלו במחצית הראשונה של שנת 2016 בשיעור חד של 7.2%, אך חלק מזה נבע כנראה מכך שבתקופה המקבילה הממשלה פעלה ללא תקציב מאושר. ההכנסות ממסים גדלו בשיעור נומינלי של 4.5% ובנטרול שינויי חקיקה עלה שיעורם ב-6.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הגירעון התקציבי ב-12 החודשים האחרונים עומד על 2.2% מהתמ"ג. יעד הגירעון לשנת 2016 עומד על 2.9% ונראה כי בתוואי הנוכחי הגירעון יהיה נמוך מהיעד. בנק ישראל הותיר את הריבית ברמה של 0.1% במהלך הרבעון השלישי של שנת 2016 וכן בחודש אוקטובר. האינפלציה נמוכה מהיעד לאורך זמן וגם הציפיות לאינפלציה לטווח הקצר נמוכות מהיעד. נכון לחודש אוקטובר 2016, שוק ההון מגלם ציפייה שריבית בנק ישראל תיוותר ללא שינוי בשנה הקרובה.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים ("הידוע") לצרכן עלה ברבעון השלישי של שנת 2016 בשיעור של 0.4%. המדד "בגין" נותר ללא שינוי. ב-12 החודשים האחרונים (המסתיימים בחודש ספטמבר 2016) ירד המדד בשיעור של 0.4%. ירידת המדד מיוחסת ברובה לצעדי הממשלה להפחתת יוקר המחיה. בנק ישראל אומד את עליית מדד המחירים לצרכן בנטרול השפעות צעדי הממשלה ומחירי האנרגיה ב-0.2%. בשנה האחרונה. סעיף הדיור המשיך להיות הבולט בעלייתו בשנה האחרונה, ובלעדיו המדד היה יורד בשנה האחרונה בשיעור של 1.2%. יש לציין שהציפיות לאינפלציה עדיין מאוד נמוכות ועומדות נכון לסוף חודש אוקטובר על כ-0.3% בהסתכלות של 12 חודשים קדימה. אנו ממשיכים להעריך כי ירידות המחירים המתמשכות אינן מהוות גורם סיכון למשק, וההערכות הן שהאינפלציה תעלה בהדרגה בהשפעת העלייה בשכר במשק.

שער החליפין של השקל יוסף במהלך הרבעון השלישי של שנת 2016 בשיעור של 2.3% מול הדולר ומול סל המטבעות האפקטיבי נרשם יוסף של 2.5%. בנק ישראל רכש מטבע-חוץ בהיקפים של 1.18 מיליארד דולר ברבעון השלישי של שנת 2016. מסכום זה 300 מיליון דולר נרכשו כחלק מהתוכנית לקיזוז השפעת הגז הטבעי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

שוקי הכספים והון

שוקי ההון בעולם הושפעו ברבעון השלישי של השנה בעיקר מהמדיניות המוניטרית המאוד מרחיבה, ומהעלייה באי-הוודאות סביב הברקזיט. תשואות אגרות-החוב הממשלתיות בעולם טיפסו מהשפל שלאחר הברקזיט, וההשפעות ניכרו גם ישראל: מחירי אגרות-החוב השקליות הממשלתיות ירדו ברבעון השלישי ב-0.4% ומחירי אגרות-החוב הצמודות ירדו ב-1.4%. מדד ת"א 100 רשם במהלך הרבעון השלישי עלייה של 4.2% בדומה לעלייה של 3.1% שנרשמה במדד המניות בארצות-הברית. עם זאת, מאז אמצע חודש אוגוסט נרשמה בבורסה בתל-אביב ירידה חדה של כ-3.0%, בהשפעת ירידה חדה במחירי מניות הפארמה.

טבלה 1-2: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין

לשנת 2015	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2015	2016	2015	2016	
(0.9%)	(0.2%)	(0.02%)	0.3%	0.4%	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים הידוע
0.3%	0.9%	(3.7%)	4.1%	(2.3%)	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארצות-הברית
(4.6%)	(1.8%)	(15.8%)	0.4%	(5.8%)	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה שטרלינג
(0.1%)	2.6%	(1.1%)	(0.6%)	(1.4%)	שיעור עליית (ירידת) שער הפרנק השוויצרי
(10.1%)	(6.8%)	(1.0%)	4.4%	(1.9%)	שיעור עליית (ירידת) שער האירו
(19.6%)	(22.1%)	(6.5%)	(7.9%)	(6.0%)	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה התורכית

נתונים על ריבית בנק ישראל:

30.09.15	31.12.15	31.03.16	30.06.16	30.09.16	
0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	שיעור הריבית בסוף התקופה

שינויים עיקריים במדיניות חשבונאית קריטית ואומדנים חשבונאיים קריטיים

אומדני ההנהלה וההנחות העיקריות ששימשו, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2015, למעט:

- עדכון ההנחות האקטואריות, בתשעת החודשים של שנת 2016, ביחס לשיעורי העזיבה של מנהלים בחוזה אישי בכיר, בעקבות אישור חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים. לפירוט נוסף ראה [ביאור 8.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.
- הנחיית הפיקוח על הבנקים בנוגע להפרשה קבוצתית ראה [ביאור 1](#). בתמצית הדוחות הכספיים.
- עדכון ההתחייבות האקטוארית, בנין תוכנית התייעלות, וביחס לשיעורי העזיבה של עובדים. לפירוט נוסף ראה [ביאור 8.ד](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

גילוי בדבר הפניות תשומת לב רואי החשבון המבקרים

לעיתים, מוצא רואי החשבון המבקר לנכון לכלול שינוי מהנוסח האחיד על-ידי הוספת פסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים.

רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור 10.ב (ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, ולביאור 10.ג בדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

בעניין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, נאמר בביאור 10.ג כי "אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה". כמו-כן נאמר כי "אפשר שנוכח אי הוודאות הקיימת, כאמור לעיל, שהתוצאות בסופו של דבר יהיו שונות באופן מהותי מסכום הפרשה עליו הורה המפקח על הבנקים". נוכח אי ודאות זו כללו רואי החשבון המבקרים הפניית תשומת לב בדוח הסקירה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

התפתחות הכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו:

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים, בין היתר הפרשי שער ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור עליית המדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות המדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו

שינוי מתשעה חודשים שהסתיימו ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום	30.09.15	30.09.16
במיליוני ש"ח			
1.84%	7,597	7,737	הכנסות ריבית
(5.47%)	(1,664)	(1,573)	הוצאות ריבית
3.89%	5,933	6,164	הכנסות ריבית, נטו
(7.08%)	890	827	הכנסות מימון שאינן מריבית
2.46%	6,823	6,991	סך הרווח המימוני, נטו

טבלה 2-4: הרכב הרווח המימוני, נטו, בחלוקה לרבעונים

2015				2016			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח							
1,722	3,080	2,795	2,240	2,168	2,802	2,767	הכנסות ריבית
(121)	(872)	(671)	(288)	(237)	(680)	(656)	הוצאות ריבית
1,601	2,208	2,124	1,952	1,931	2,122	2,111	הכנסות ריבית, נטו
571	264	55	154	278	464	85	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
2,172	2,472	2,179	2,106	2,209	2,586	2,196	סך הרווח המימוני, נטו

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 5-2: התפתחות של סך הרווח המימוני, נטו

שינוי מתשעה חודשים שהסתיימו ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום	30.09.15	30.09.15	30.09.16
במיליוני ש"ח				
4.9%	*6,136			6,438
(54.4%)	434			198
70.1%	107			182
	*3			102
(62.0%)	92			35
(29.4%)	51			36
2.5%	6,823			6,991

* סווג מחדש.

טבלה 6-2: התפתחות הרבעונית של סך הרווח המימוני, נטו

2015				2016		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
במיליוני ש"ח						
1,836	2,172	2,128	2,005	2,020	2,274	2,144
205	176	53	86	164	37	(3)
99	73	(65)	(13)	(12)	151	43
-	-	3	-	4	108	(10)
16	19	57	29	15	20	-
16	32	3	(1)	18	(4)	22
2,172	2,472	2,179	2,106	2,209	2,586	2,196

- רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי. מזה בגין השפעות שינויים במדד: הכנסה של 49 מיליון ש"ח ברבעון שלישי של שנת 2016, הכנסה של 69 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2016, הוצאה של 146 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2016, הוצאה של 92 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2015, הכנסה של 35 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2015, הכנסה של 145 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2015 והוצאה של 235 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2015. ברבעון השני של שנת 2016 כלול רווח בסך 109 מיליון ש"ח, הנובע מעסיקת מיזוג ויזה אירופה עם ויזה העולמית. למידע נוסף ראה [ביאור 5](#) בדוחות הכספיים.
- השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
- השפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב הפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
- הלוואות שנמכרו - ברבעון השני של שנת 2016 נרשם רווח הנובע ברובו ממכירת חוב שסווג כפגום. ברבעון השלישי של שנת 2016 נרשם הפסד הנובע בעיקר מעמלות בקשר עם מכירת הלוואות בסינדיקציה בסניף ניו-יורק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

הרווח המימוני, נטו הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 ב-6,991 מיליון ש"ח בהשוואה ל-6,823 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח המימוני נבע מעלייה ברווח מפעילות שוטפת בעיקר בשל גידול בהיקפי האשראי הקמעונאי. כמו-כן במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 נרשם רווח ממכירת הלוואות בסך 102 מיליון ש"ח הנובע ברובו ממכירת חוב שסווג כפגום. בנוסף, נרשם גידול ברווחים ממניות בעיקר בשל רווח בסך 109 מיליון ש"ח הנובע מעסקת מיזוג ויזה אירופה עם ויזה העולמית. למידע נוסף בדבר עסקת ויזה ראה [ביאור 5](#) בדוחות הכספיים. מנגד, חלה ירידה בהכנסות הבנק מרווחים מאגרות-חוב.

טבלה 7-2: נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.09.15	30.09.16	30.09.15	30.09.16	
2.79%	2.68%	3.06%	2.86%	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי ריבית
0.89%	0.83%	1.07%	1.04%	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות ריבית
1.90%	1.85%	1.99%	1.82%	פער הריבית הכולל
2.18%	2.14%	2.32%	2.18%	יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

מניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית בין תשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 לבין התקופה המקבילה אשתקד עולה כי השינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול בסך של כ-229 מיליון ש"ח והשינויים בשיעורי הריבית והמדד גרמו לגידול בסך של כ-2 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו.

ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 בהכנסה בסך של 200 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה בסך של 328 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, וזאת בעיקר בשל ירידה בהיקף תיק האשראי והיקף החביונות הבעייתיות.

בגין הפרשה פרטנית נרשמה בתשעת החודשים של שנת 2016 הכנסה, נטו בסך של 317 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה, נטו בסך של 14 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסה נטו בתשעת החודשים של שנת 2016 נבעה מהוצאה בסך של 583 מיליון ש"ח בניכוי קיטון בהפרשה הפרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית בסך של 900 מיליון ש"ח. ההוצאה בגין הפרשה קבוצתית הסתכמה ל-117 מיליון ש"ח בתשעת החודשים של שנת 2016, בהשוואה להוצאה בסך של 314 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור ראה פרק ["ניהול הסיכונים - סיכון אשראי"](#) בדוח הדירקטוריון. למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה [ביאור 6](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 8-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		
30.09.15	30.09.16	
במיליוני ש"ח		
898	583	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(884)	(900)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
14	(317)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
314	117	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
328	(200)	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:		
206	(537)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
7	(5)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
114	338	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
1	4	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
328	(200)	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
שיעור הוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור:		
0.44%	0.28%	שיעור הוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.59%	0.33%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור***
0.16%	(0.09%)	שיעור הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.08%	0.16%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
5.41%	11.23%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 9-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים**

2015				2016			רבעון שלישי	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני			
במיליוני ש"ח								
309	293	296	495	240	155	188	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי	
(280)	(317)	(287)	(456)	(258)	(261)	(381)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית	
29	(24)	9	39	(18)	(106)	(193)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי	
31	237	46	108	64	(22)	75	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו	
60	213	55	147	46	(128)	(118)	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*	
* מזה:								
38	191	(23)	85	(58)	(260)	(219)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי	
-	5	2	(2)	(5)	(4)	4	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור	
21	17	76	66	105	136	97	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר	
1	-	-	(2)	4	-	-	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות	
60	213	55	147	46	(128)	(118)	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי	
שיעור ההוצאה מסך האשראי לציבור***:								
0.46%	0.43%	0.43%	0.70%	0.34%	0.22%	0.27%	שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי	
0.50%	0.78%	0.50%	0.86%	0.43%	0.19%	0.37%	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****	
0.09%	0.31%	0.08%	0.21%	0.06%	(0.18%)	(0.17%)	שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור	
0.22%	(0.06%)	0.10%	0.08%	0.14%	0.14%	0.19%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור	
14.66%	(3.79%)	6.15%	4.89%	8.88%	9.58%	13.51%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** על בסיס שנתי.

**** ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-4,041 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,081 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 10-2: פירוט עמלות והכנסות אחרות

שינוי מתשעה חודשים שהסתיימו ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		שינוי משלושה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
	30.09.15	30.09.15 30.09.16	30.09.15	30.06.16	30.09.15	30.06.16 30.09.16			
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
עמלות									
	(0.9%)	739	732	2.9%	2.9%	244	244	251	דמי ניהול חשבונות
	(20.8%)	794	629	(16.8%)	(1.0%)	244	205	203	פעילות בניירות-ערך
	(14.4%)	167	143	(9.3%)	4.3%	54	47	49	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
	(6.1%)	33	31	0.0%	50.0%	12	8	12	ניהול תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
	7.0%	1,284	1,374	6.8%	6.6%	455	456	486	כרטיסי אשראי, נטו
	39.5%	157	219	29.6%	29.6%	54	54	70	טיפול באשראי
	4.4%	410	428	5.1%	3.6%	137	139	144	עמלות מעסקי מימון
	(3.6%)	223	215	1.3%	8.5%	76	71	77	הפרשי המרה
	(9.3%)	86	78	(15.4%)	(21.4%)	26	28	22	פעילות סחר חוץ
	(9.7%)	31	28	0.0%	11.1%	10	9	10	הכנסות נטו משירותי תיקי אשראי
	3.0%	33	34	9.1%	20.0%	11	10	12	עמלות ביטוח חיים וביטוח דירות
	(8.3%)	24	22	116.7%	116.7%	6	6	13	עמלות אחרות
	(1.2%)	3,981	3,933	1.5%	5.6%	1,329	1,277	1,349	סך-הכל עמלות
	8.0%	100	108	48.0%	(11.9%)	25	42	37	הכנסות אחרות
	(1.0%)	4,081	4,041	2.4%	5.1%	1,354	1,319	1,386	סך-הכל עמלות והכנסות אחרות

(1) בעיקר קרנות נאמנות.

(2) בעיקר בגין שירותי ניהול ותפעול הניתנים לקופות-גמל.

העמלות הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-3,933 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,981 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נבע מירידה בהכנסות משוק ההון. קיזז ירידה זו גידול בעמלות טיפול באשראי ובעמלות מכרטיסי אשראי.

ההכנסות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-108 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-100 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-6,889 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6,479 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-6.3%. הגידול נובע בעיקרו מעדכון הפרשה בגין חשיפת הבנק בקשר עם חקירת הרשויות האמריקאיות, בקשר עם עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בסך של 255 מיליון ש"ח, כמו גם גידול בהוצאות המשפטיות הקשורות בחקירה זו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 11-2: פירוט של הוצאות התפעוליות והאחרות

שינוי מתשעה חודשים שהסתיימו ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		שינוי משלושה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום			
	30.09.15	30.09.15 30.09.16	30.09.15	30.06.16	30.09.15	30.06.16	30.09.16	
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
הוצאות שכר								
	(2.6%)	3,290	3,204	(4.4%)	(7.0%)	1,053	1,083	1,007
מענקים ותגמול מבוסס מניות	(9.3%)	408	370	(0.7%)	7.1%	136	126	135
סך-הכל שכר	(3.4%)	3,698	3,574	(4.0%)	(5.5%)	1,189	1,209	1,142
אחזקה ופחת בניינים וציוד	1.2%	1,126	1,140	(4.1%)	(4.3%)	393	394	377
הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין								
	-	7	-	-	-	-	-	-
הוצאות אחרות	32.0%	1,648	2,175	54.1%	44.9%	601	639	926
סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	6.3%	6,479	6,889	12.0%	9.1%	2,183	2,242	2,445

הוצאות השכר הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-3,574 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,698 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 3.4%. הקיטון נבע בעיקר מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי ההתייעלות ומירידה בהוצאות בגין תגמול הוני.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-1,140 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,126 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 1.2%.

ההוצאות התפעוליות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-2,175 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,648 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 32.0%. הגידול נובע בעיקרו מעדכון הפרשה בגין חשיפת הבנק בקשר עם חקירת הרשויות האמריקאיות, בקשר עם עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בסך של 255 מיליון ש"ח, כמו גם גידול בהוצאות המשפטיות הקשורות בחקירה זו וכן משיווק ופירסום, מחשב והוצאות ביטוח.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בתשעת החודשים של שנת 2016 בסך של 1,863 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,669 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור המס האפקטיבי של הבנק בתשעת החודשים הגיע ל-42.9% בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 35.9% וזאת, בעיקר בגין הירידה בשיעור מס הכנסה שגרמה להגדלת הוצאת המס ברבעון הראשון של שנת 2016 בסך של 114 מיליון ש"ח ולהקטנת נכס המס הנדחה.

שיעור המס האפקטיבי של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 בנטרול השפעת השינוי בשיעור המס הגיע ל-37.9% והוא עולה על שיעורי המס הסטטוטורי בעיקר בגין הוצאות לא מוכרות, ומסים בגין שנים קודמות בעיקר עקב גביית חובות שנמחקו בעבר.

חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים הסתכם בתשעת החודשים של שנת 2016 ברווח בסך של 8 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 21 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם בתשעת החודשים של שנת 2016 ברווח בסך של 2 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 47 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של קבוצת הבנק הסתכם בתשעת החודשים של שנת 2016 בסך של 2,490 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,496 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-1.87 ש"ח, בהשוואה ל-1.88 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

התפתחות ברווח כולל אחר

טבלה 12-2: רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2016	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2015	2016
מבוקר	בלתי מבוקר				
	במיליוני ש"ח				
3,019	2,449	2,488	775		695
63	47	2	27		4
3,082	2,496	2,490	802		699
	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק				
	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:				
	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים				
(750)	(621)	50	(253)		83
	למכירה לפי שווי הוגן נטו				
	התאמות מתרגום דוחות כספיים* נטו,				
4	-	-	(1)		(1)
	לאחר השפעת גידורים**				
49	82	(1,471)	57		(1,157)
	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים***				
4	4	4	1		1
	רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים				
(693)	(535)	(1,417)	(196)		(1,074)
	הפסד כולל אחר, לפני מסים				
210	189	483	45		377
	השפעת המס המתייחס				
	הפסד כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות				
(483)	(346)	(934)	(151)		(697)
	שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים				
2	2	(2)	1		-
	בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס				
	לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
(481)	(344)	(936)	(150)		(697)
	הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי מניות				
	הבנק, לאחר מסים				
	הרווח (הפסד) הכולל לפני ייחוס				
2,536	2,103	1,554	624		(2)
	לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות				
65	49	-	28		4
	שאינן מקנות שליטה				
2,601	2,152	1,554	652		2
	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק				

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
 ** גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.
 *** הסכומים כוללים בין היתר את עדכון ההתחייבויות האקטואריות בגין תוכנית ההתייעלות, כאמור בביאור 8.8 ואת עדכון ההנחות האקטואריות בגין חוק שכר בכירים, כאמור בביאור 8.ה.

הרווח הכולל הסתכם בתשעת החודשים של שנת 2016 בסך של 1,554 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,152 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי העיקרי מלבד השינוי ברווח הנקי, נבע מעלייה בסך של כ-350 מיליון ש"ח לאחר מס בתיק ניירות-ערך הזמינים למכירה, בהשוואה לירידת שערים באותו תיק בסך של כ-400 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 חל גידול בהתאמות של התחייבויות בגין זכויות עובדים המחושבות על בסיס אקטוארי, הנזקפות לרווח כולל אחר, שנבעו בעיקר מתוכנית ההתייעלות החמש שנתית, מגידול בשיעור העזיבה החזויים של עובדים בחוזה אישי בכיר ומירידת ריבית ההון של ההתחייבויות האקטואריות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם ב-440.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-431.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015.

טבלה 13-2: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

שינוי מיום		יתרה ליום			
31.12.15	30.06.16	31.12.15	30.06.16	30.09.16	
במיליוני ש"ח					
2.0%	(0.2%)	431,638	440,856	440,188	סך-כל הנכסים
(0.3%)	(0.3%)	278,497	278,271	277,539	אשראי לציבור, נטו
10.4%	4.8%	64,976	68,483	71,759	מזומנים ופיקדונות בבנקים
3.7%	(3.7%)	62,884	67,720	65,215	ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
1.4%	(0.4%)	321,727	327,500	326,244	פיקדונות הציבור
3.9%	(0.7%)	34,475	36,081	35,836	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
3.3%	(0.6%)	33,032	34,342	34,119	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 15](#). בתמצית הדוחות הכספיים.
 (2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

חבויית בעייתיות

טבלה 14-2: פילוח חבויית בעייתיות

31.12.15		30.09.16			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני
במילוני ש"ח					
6,016	655	5,361	4,941	639	4,302
2,622	133	2,489	1,523	178	1,345
2,695	802	1,893	2,632	652	1,980
11,333	1,590	9,743	9,096	1,469	7,627
9,311	1,477	7,834	7,676	1,322	6,354
857	-	857	802	-	802

בתשעת החודשים של שנת 2016 נמשכה מגמת השיפור באיכות תיק האשראי שבאה לידי ביטוי בקיטון בשיעור של 19.7% בסך החבויית הבעייתיות.

למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי ראה פרק "[סיכון אשראי](#)" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 15-2: ההתפתחות בסעיפים חוץ-מאזניים העיקריים

שינוי		יתרה ליום			
31.12.15	30.06.16	31.12.15	30.06.16	30.09.16	
במיליוני ש"ח					
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
למעט נגזרים					
					אשראי תעודות
(16.4%)	(11.9%)	1,074	1,019	898	
5.1%	0.1%	48,430	50,820	50,876	ערבוביות והתחייבויות אחרות*
					מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק
(12.5%)	(13.0%)	32,721	32,941	28,645	
					מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות בנקים אחרים
(11.1%)	(8.2%)	11,700	11,332	10,399	
					מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו
(19.1%)	1.8%	41,613	33,048	33,648	
					התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
(17.0%)	(4.6%)	55,336	48,127	45,934	

* כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 296 מיליוני ש"ח (30.09.15: 503 מיליוני ש"ח, 31.12.15: 505 מיליוני ש"ח).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות ושיאין סחירות ובקרנות נאמנות, בפיזור נרחב. ניירות הערך הסתכמו ביום 30 בספטמבר 2016 ב-65.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-62.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015, עלייה בשיעור של כ-3.7% שנבעה בעיקר מרכישת אגרות-חוב של ממשלת ישראל בתיק למסחר ובתיק הזמין למכירה.

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 16-2: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		מוחזק לפדיון		זמין למכירה		תיק למסחר		
% מסך ניירות-ערך	ערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	ערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	ערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	ערך במאזן	
ליום 30 בספטמבר 2016								
73.0%	47,601	0.0%	-	62.6%	40,849	10.4%	6,752	אגרות-חוב ממשלת ישראל
5.8%	3,804	0.0%	-	5.8%	3,804	0.0%	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
								אגרות-חוב ממשלות -
2.3%	1,481	0.0%	-	2.3%	1,478	0.0%	3	מדינות זרות אחרות
81.1%	52,886	0.0%	-	70.7%	46,131	10.4%	6,755	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
2.6%	1,718	0.6%	411	2.0%	1,304	0.0%	3	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
12.6%	8,248	0.0%	9	12.6%	8,234	0.0%	5	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
15.3%	9,966	0.6%	420	14.6%	9,538	0.0%	8	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.6%	2,363	0.0%	-	3.6%	2,316	0.1%	47	מניות
100.0%	65,215	0.6%	420	88.9%	57,985	10.4%	6,810	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2015								
69.4%	43,642	0.0%	-	59.4%	37,351	10.0%	6,291	אגרות-חוב ממשלת ישראל
6.1%	3,849	0.0%	-	6.1%	3,849	0.0%	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
								אגרות-חוב ממשלות -
2.8%	1,773	0.0%	-	2.8%	1,766	0.0%	7	מדינות זרות אחרות
78.3%	49,264	0.0%	-	68.3%	42,966	10.0%	6,298	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
4.3%	2,682	0.6%	405	3.6%	2,274	0.0%	3	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
13.4%	8,404	0.0%	9	13.1%	8,269	0.2%	126	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
17.6%	11,086	0.7%	414	16.8%	10,543	0.2%	129	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
4.0%	2,534	0.0%	-	4.0%	2,486	0.1%	48	מניות
100.0%	62,884	0.7%	414	89.0%	55,995	10.3%	6,475	סך-הכל ניירות-ערך

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 17-2: אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

	31.12.15		30.09.16	
	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרני	ערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרני	ערך במאזן
כרייה וחציבה	8.9%	991	8.2%	817
תעשייה	15.6%	1,734	13.5%	1,343
מידע ותקשורת	6.8%	749	3.4%	339
שירותים פיננסיים	2.1%	233	2.1%	213
בנקים ומוסדות פיננסיים	48.5%	5,371	59.6%	5,935
אחרים	18.1%	2,008	13.2%	1,319
סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות	100.0%	11,086	100.0%	9,966

לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין ניירות-ערך בתיק הזמין למכירה, ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

פיקדונות הציבור ופעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 18-2: התפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ

שינוי	יתרה ליום		
	31.12.15	30.09.16	
	במיליוני ש"ח		
2.2%	872,139	891,551	ניירות-ערך ⁽¹⁾
1.2%	116,393	117,748	נכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול
(0.4%)	70,029	69,778	נכסי קרנות נאמנות ⁽²⁾
25.1%	27,951	34,971	יתרות פנסיוניות נועצות ⁽³⁾

- (1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.
- (2) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.
- (3) יתרות מוצרים פנסיוניים וקרנות השתלמות שניתן לגביהן ייעוץ פנסיוני.

טבלה 19-2: התפתחות ביתרות הפיקדונות שהבנק קיבל

שינוי	יתרה ליום		
	31.12.15	30.09.16	
	במיליוני ש"ח		
1.4%	321,727	326,244	פיקדונות הציבור
(26.5%)	4,773	3,508	פיקדונות מבנקים
20.3%	354	426	פיקדונות הממשלה
1.0%	326,854	330,178	סך-הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 20-2: פיקדונות הציבור לפי גודל

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2016	
במיליוני ש"ח		
		תקרת הפקדון
108,213	114,458	עד 1
81,091	85,811	מעל 1 עד 10
53,447	51,411	מעל 10 עד 100
33,994	30,211	מעל 100 עד 500
44,982	44,353	מעל 500
321,727	326,244	סך-הכל

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו ב-35.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-34.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015, גידול בשיעור של כ-3.9%. בתשעת החודשים הראשונים של 2016 גויסו על-ידי קבוצת הבנק אגרות-חוב בסך של כ-3.2 מיליארד ש"ח ונפרעו אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים בסך של כ-1.5 מיליארד ש"ח.

טבלה 21-2: אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2015		ליום 30 בספטמבר 2016		
הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר	
במיליוני ש"ח				
15,750	19,885	15,669	19,553	כתבי התחייבות נדחים
13,773	14,590	15,661	16,283	אגרות-חוב
29,523	34,475	31,330	35,836	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

טבלה 22-2: מכשירים נגזרים

31.12.15			30.09.16			
ערך נקוב	שווי הוגן שכי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שכי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
617,003	8,975	8,244	603,040	9,580	8,760	חוזי ריבית
268,467	3,873	3,573	250,807	3,633	3,369	חוזי מטבע
37,789	877	882	31,557	652	662	חוזים בגין מניות
1,432	95	98	1,063	39	42	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
924,691	13,820	12,797	886,467	13,904	12,833	סך-הכל

הלימות הון ומינוף

(1) הלימות הון

גישת הבנק להערכת הלימות הון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל 2 ו-3 כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 211-201 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות באזל 2 מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכוני נזילות, סיכוני סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר", וזאת, כדי לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל 3 ולקבוע תקופת מעבר עד ליישום המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל 3. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן הזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי, מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי הון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. מיום 1 בינואר 2016 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 60% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 60%.

יעד הלימות הון

ביום 30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים לכלל התאגידים הבנקאיים חוזר בדבר יחסי הון מינימליים במסגרת היערכות ליישום הוראות באזל 3. בהתאם לחוזר, כל התאגידים הבנקאיים נדרשים לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9%, וזאת, עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, ידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת, עד ליום 1 בינואר 2017. כמו-כן קבע המפקח, כי החל מיום 1 בינואר 2015 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של כל התאגידים הבנקאיים על 12.5%, וכי בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2017 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של התאגידים הבנקאיים המשמעותיים במיוחד על 13.5%. הבנק עונה להגדרת תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת. בהתאם להוראה זו ולהוראות המעבר לשנת 2014, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיר למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. ההשפעה הכוללת של הוראה זו, על בסיס יתרת ההלוואות לדיר לתאריך הדוחות הכספיים, נאמדת בכ-0.2%.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2% ו-13.7%, בהתאמה.

ביום 20 באפריל 2015 החליט דירקטוריון הבנק להגדיל את תכנון יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק באופן, שמיום 31 בדצמבר 2017 הוא יעמוד על 10.75%.

למידע נוסף ראה [דוח על הסיכונים](#).

נכון ליום 30 בספטמבר 2016 הושלמו מספר מהלכים משמעותיים ששיפרו את יחס הלימות ההון, ביניהם:

- **ביטוח לתיק ערבבויות לרוכשי דירות מכח חוק מכר** – ביום ה-18 ביולי 2016 הושלמה התקשרות, עם מבטחי משנה בינלאומיים, לרכישת ביטוח לתיק ערבבויות מכח חוק מכר (דירות) ולהתחייבויות להוצאת ערבבויות כאמור. הרכישה נועדה לאפשר לבנק, בין היתר, הפחתה בהיקף ההון המוקצה בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת ערבבויות חוק המכר וההתחייבות להנפקתן, תוך שימוש בפוליסה כ"מפחיתת סיכון אשראי", בהתאם להוראת נב"ת 203.
- החלק המבוטח מתיק ערבבויות ומסגרות חוק מכר הינו בהיקף נוכחי של כ-29 מיליארד ש"ח (לאחר שיקלול במקדמי המרה לאשראי - CCF, כ-13 מיליארד ש"ח). ההתקשרות הביאה להפחתה של כ-9.6 מיליארד ש"ח בבכסי סיכון ולשיפור של כ-0.3% ביחס הון עצמי רובד 1 של הבנק.
- **מכירת משכנתאות** – ביום 14 ביולי 2016 הושלמה התקשרות למכירת הלוואות לדיוור, תוך שמירה על היקף של 20% מכל הלוואה בבעלות הבנק. יתרת הלוואות שהועברו לרוכשת (80% מכל הלוואה) הינה בהיקף של כ-665 מיליון ש"ח. הבנק ישקול מכירת הלוואות נוספות בהתאם לצרכים.

התייעלות תפעולית

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: "המכתב"). בהתאם למכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית לתקופה של עד חמש שנים בקו ישר לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 762 מיליון ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון. השפעת עלויות תוכנית התייעלות על יחסי הלימות ההון, המוערכת בכ-0.27% תיזקף בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 ואילך.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 23-2: חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2015	30 בספטמבר 2016	
במיליוני ש"ח			
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
33,246	32,904	35,179	הון עצמי רובד 1
1,709	1,709	1,465	הון רובד 1 נוסף
34,955	34,613	36,644	סך-הכל הון רובד 1
14,593	14,604	12,233	הון רובד 2
49,548	49,217	48,877	סך-הכל הון כולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
317,891	318,103	298,021	סיכון אשראי
4,562	5,506	4,274	סיכונים שוק
22,671	22,606	23,225	סיכון תפעולי
345,124	346,215	325,520⁽¹⁾	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
באחוזים			
3. יחס ההון לרכיבי סיכון			
9.63%	9.50%	10.81%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
10.13%	10.00%	11.26%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.36%	14.22%	15.02%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
⁽²⁾ 9.07%	⁽²⁾ 9.04%	⁽²⁾9.14%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים
⁽²⁾ 12.57%	⁽²⁾ 12.54%	⁽²⁾12.64%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים

הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 ואילך. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות ראה [ביאור 9](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

(1) היתרות המשוקללות של נכסי סיכון כוללות סך של 1,065 מיליוני ש"ח בשל התאמות בגין תוכנית ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים יזקפו בהדרגה על פני 5 שנים החל משנת 2017.

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5%, בהתאמה, והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10%-13.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוח למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי שידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2%-13.7%, בהתאמה. ליתרת ההלוואות לדיוח, ראה [ביאור 2.א.13](#) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2016.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 23-2: חישוב יחס ההון (המשך)

	31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2015	30 בספטמבר 2016
4. חברות בת משמעותיות			
ישראל			
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	19.94%	20.00%	19.82%
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	19.94%	20.00%	19.82%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	20.96%	21.01%	20.87%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	(1)9.00%	(1)9.00%	(1)8.00%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	(1)12.50%	(1)12.50%	(1)11.50%
בנק הפועלים שוויץ			
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	24.11%	23.69%	24.55%
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	24.11%	23.69%	24.55%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	24.20%	23.76%	24.63%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	8.00%	8.00%	8.00%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	11.20%	11.20%	11.20%
באזל 2 ⁽²⁾			
בנק פוזיטיף			
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	16.34%	14.33%	18.37%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	17.10%	14.98%	19.08%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	12.00%	12.00%	12.00%

הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 ואילך. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות ראה [ביאור 9](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

(1) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. בחודש מאי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 472 בדבר "סולקים וסליקת עסקות בכרטיסי חיוב" ובו הקלה לסולק לעניין דרישת ההון העצמי, שתחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 211-201 (מדידת והלימות הון). על אף האמור בסעיף 40 להוראות ניהול בנקאי תקין 201, יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-8% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-11.5%. הוראה זו נכנסה לתוקף ביום 1 ביוני 2016.

(2) בנק פוזיטיף אינו מיישם את הוראות באזל 3 ולכן הנתונים מוצגים לפי הוראות באזל 2.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 24-2: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2015	30 בספטמבר 2016	
במיליוני ש"ח			
הון רובד 1			
8,094	8,063	8,120	הון מניות רגילות נפרע ופרמיה
24,720	24,294	26,737	עודפים
148	164	123	זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו
451	548	471	רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(34)	19	(238)	מכשירים הוניים אחרים
(133)	(184)	(34)	סכומים שהופחתו מהון רובד 1
33,246	32,904	35,179	סך-הכל הון עצמי רובד 1
1,709	1,709	1,465	מכשירים מורכבים חדשניים
34,955	34,613	36,644	סך-הכל הון רובד 1
הון רובד 2			
1,150	1,213	323	מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים
3,915	3,926	3,669	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
9,528	9,465	8,241	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
-	-	-	סכומים שהופחתו מהון רובד 2
14,593	14,604	12,233	סך-הכל הון רובד 2
49,548	49,217	48,877	הון כולל כשיר

לפרטים נוספים, ראה [ביאור 9](#) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2016.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 25-2: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי

31 בדצמבר 2015		30 בספטמבר 2015		30 בספטמבר 2016		
נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח						
סיכון אשראי						
266	2,115	283	2,257	226	1,785	חובות של ריבוניות
394	3,138	427	3,406	381	3,015	חובות של ישויות סקטור ציבורי
696	5,535	751	5,988	813	6,429	חובות של תאגידים בנקאיים
16,473	131,054	17,041	135,896	15,527	122,844	חובות של תאגידים
7,982	63,500	7,765	61,920	6,063	47,966	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
5,710	45,427	5,432	43,315	5,963	47,178	חשיפות קמעונאיות ליחידים
907	7,219	852	6,797	938	7,420	הלוואות לעסקים קטנים
4,506	35,849	4,393	35,030	4,804	38,008	הלוואות לדיור
12	98	12	98	12	94	איגוח
2,442	19,431	2,311	18,433	2,358	18,657	נכסים אחרים
569	4,525	622	4,963	585	4,625	סיכון CVA
39,957	317,891	39,889	318,103	37,670	298,021	סך-הכולל בגין סיכון אשראי
573	4,562	690	5,506	540	4,274	סיכונים שוק
2,850	22,671	2,835	22,606	2,936	23,225	סיכון תפעולי
43,380	345,124	43,414	346,215	41,146	325,520	סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים
	33,246		32,904		35,179	הון עצמי רובד 1
	34,955		34,613		36,644	הון רובד 1
	49,548		49,217		48,877	הון כולל
באחוזים						
9.63%		9.50%		10.81%		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי הסיכון
10.13%		10.00%		11.26%		יחס הון רובד 1 לרכיבי הסיכון
14.36%		14.22%		15.02%		יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון
	9.07% ⁽²⁾		9.04% ⁽²⁾		9.14%⁽²⁾	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים
	12.57% ⁽²⁾		12.54% ⁽²⁾		12.64%⁽²⁾	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים

(1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של 12.64% ליום 30 בספטמבר 2016, 12.57% ליום 31 בדצמבר 2015 ו-12.54% ליום 30 בספטמבר 2015. הגישות הנהוגות בבנק לגבי קטגוריות הסיכון המרכזיות, לצורך חישוב ההון הפיקוחי הן: הגישה הסטנדרטית (מיושם בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכון תפעולי וסיכון איגוח) גישת החשיפה הנוכחית (סיכון אשראי צד נגדי) וחישוב על-פי משקולות הסיכון שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין (משמש לחישוב בכספים אחרים).

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5%, בהתאמה, והתחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10%-13.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, התחל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי שידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2%-13.7%, בהתאמה. ליתרת הלוואות לדיור, ראה [ביאור 13.א.2](#) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2016.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

(2) יחס מינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון נירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו-כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפה בגין נגזרים מחושבת בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203, והחשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שידרש מהבנק הוא 6%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי, אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

יחס המינוף של הבנק ושל חברות בנות משמעותיות בישראל מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף". יחס המינוף של חברות בנות בנקאיות בחו"ל מוצג בהתאם להוראות הרגולטוריות והיחסים הנדרשים בכל תחום שיפוט, ככל שקיימים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 26-2: יחס מינוף

31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2015	30 בספטמבר 2016	
במיליוני ש"ח			
א. בנתוני המאוחד			
34,955	34,613	*36,644	הון רובד 1
492,192	482,123	*495,087	סך החשיפות
באחוזים			
7.10%	7.18%	7.40%	יחס מינוף
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים**
ב. חברות בת משמעותיות			
ישראלכרט			
12.11%	12.16%	12.09%	יחס מינוף
5.00%	5.00%	5.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים
בנק הפועלים שוויץ***			
10.00%	10.60%	11.10%	יחס מינוף
בנק פודיטיף			
12.60%	11.99%	15.70%	יחס מינוף
3.00%	3.00%	3.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". השפעת עלויות תוכנית ההתייעלות על יחס המינוף, המוערכת בכ-0.16% תיזקק בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 ואילך.

** תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1 בינואר 2018.

*** על-פי הרגולציה המקומית בשוויץ לא קיימת דרישת מינימום ליחס מינוף.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

דיבידנדים

דירקטוריון הבנק החליט ביום 10 ביולי 2013 לעדכן את מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. מדיניות חלוקת הדיבידנד שנקבעה על-ידי הדירקטוריון הנה לחלק עד 30% מהרווח הנקי הנובע מפעולות רגילות. מדיניות זו תהיה תקפה עד שהבנק יעמוד ביעדי ההון שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים ואומצו על-ידי הדירקטוריון. הבנק קיבל אישור המפקח על הבנקים לחלוקת דיבידנד בשיעור של 15% מהרווח השנתי בכפוף לעמידה במתווה שקבע להתפתחות ביחס הון הליבה. ביום 20 באפריל 2015 החליט הדירקטוריון לחלק, החל משנת 2015, דיבידנד בשיעור של 20% מהרווח השנתי, לאחר שקיבל לכך את אישור המפקח על הבנקים. ביום 26 באוקטובר 2016 קיבל הבנק את אישור המפקח על הבנקים לחלוקת דיבידנד בשיעור 30% מהרווח הנקי החל מהרבעון השלישי של שנת 2016.

בנוסף למגבלות על-פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על-ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל, לפיה לא יחולק דיבידנד: (א) אם יתרת העודפים המצטברת של הבנק (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו אינה חיובית, או במידה שחלוקה כאמור תגרום ליתרה שלילית; (ב) כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (ג) כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; (ד) אם החלוקה תגרום לכך, שיחס הון הבנק לנכסי סיכון ירד מתחת ליחס הנדרש לגבי; (ה) מקרנות הון או מהפרשים בזכות, הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ; (ו) במידה שלאחר חלוקתו, הנכסים הלא-כספיים של הבנק יעלו על הונו העצמי; או (ז) במידה שהבנק לא יעמוד בדרישות סעיף 23 לחוק הבנקאות אשר קובע הגבלה לגבי השיעור מההון, אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים. על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש ובכתב את אישורו של המפקח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

ביום 30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים חוזר בדבר יחסי הון מינימליים במסגרת היערכות ליישום הוראות באזל 3. בהתאם לחוזר, כל התאגידים הבנקאיים ידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, ידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. כמו-כן קבע המפקח, כי החל מיום 1 בינואר 2015 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של כל התאגידים הבנקאיים על 12.5% וכי בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2017, יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של התאגידים הבנקאיים המשמעותיים במיוחד על 13.5%.

הבנק עונה להגדרת תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד ולכן ידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 10% וביחס הון כולל מינימלי של 13.5% החל מיום 1 בינואר 2017.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת שלפיה על כל תאגיד בנקאי להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 שלו בשיעור המשקף 1% מיתרת ההלוואות לדיור, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017.

התאגידים הבנקאיים נדרשים להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 שלהם מדי רבעון החל ביום 1 בינואר 2015 בשיעור יחסי מהיעד המלא הנדרש עד ליום 1 בינואר 2017. השפעתה של הוראה נוספת זו על הבנק למועד הדוחות הכספיים נאמדת בכ-0.2%.

התוצאה של מכלול ההוראות האמורות הנה שמיים 1 בינואר 2017 ידרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-10.2% כאמור לעיל וביחס הון כולל מינימלי של לא פחות מ-13.7%.

על-פי תנאי שטרי הון נדחים (סדרה א') לא יחולק דיבידנד במקרים הבאים: (א) היה והושעו תשלומי הריבית בגין שטרי הון אלו, הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם הושעה, בין אם דיבידנד כאמור הוכרז טרם ניתנה הודעת הבנק בדבר היווצרות נסיבות משעות, ובין אם הוא הוכרז אחרי מתן הודעה כאמור; ו- (ב) אם חלוקתו תגרום לכך שהיחס בין הון הליבה לנכסי סיכון של הבנק ירד מתחת ליחס של 6.5%.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

בנוסף, בהיתר נגיד בנק ישראל לרכישת השליטה בבנק על-ידי קבוצת אריסון נקבע, כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד יום 30 ביוני 1997 (ערב רכישת השליטה), אלא אם כן המפקח על הבנקים הסכים לכך מראש ובכתב.

המפקח על הבנקים אישר רכישה עצמית של מניות הבנק עבור תוכניות התגמול של הבנק. לפרטים נוספים, ראה פרק [השקעות בהון הבנק ועסקות במניות](#).

יתרת העודפים של הבנק ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה ב-26,739 מיליון ש"ח, מהם סך של כ-2,734 מיליון ש"ח אינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד כאמור.

להלן פרטים על חלוקת דיבידנד בשנת 2016 שטרם שולם:

בהתאם למדיניות חלוקת דיבידנד של הבנק ולאחר שנתקבל אישור המפקח על הבנקים לחלוקת דיבידנד רבעונית החל משנת 2015 בגובה של 20% מהרווח הנקי, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 בנובמבר 2016 על חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון השלישי של שנת 2016 בסך של כ-210 מיליון ש"ח המהווה 15.745 אגורות לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ב.

ביום 26 באוקטובר 2016 קיבל הבנק את אישור המפקח על הבנקים לחלוקת דיבידנד בשיעור 30% מהרווח הנקי החל מהרבעון השלישי של שנת 2016.

הדירקטוריון קבע את יום 28 בנובמבר 2016 כיום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד ואת יום 6 בדצמבר 2016 כיום התשלום.

טבלה 27-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה באגורות	דיבידנד ששולם במיליוני ש"ח
10.8.2016	31.8.2016	16.77	223
18.05.2016	8.06.2016	10.116	135
28.02.2016	16.03.2016	8.804	117
15.11.2015	9.12.2015	12.080	160
19.08.2015	8.09.2015	13.350	177
19.05.2015	10.06.2015	12.180	162
9.03.2015	31.03.2015	5.262	70

השליטה בבנק

בעלת היתר השליטה בבנק בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים היא הגב' שרי אריסון. החזקותיה בבנק מתבצעות באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ (להלן: "אריסון החזקות") המחזיקה בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים במניות המהוות כ-20.20% מהון המניות של הבנק, אשר מהוות את "גרעין שליטה" בבנק (כהגדרתו בהיתר השליטה שניתן על-ידי נגיד בנק ישראל).

השקעות בהון הבנק ועסקות במניות

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 30 בספטמבר 2016 הינו 1,331,358,921 ש"ח ע.ב. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ב. כל אחת. ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 6,018,190 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק (להלן: "מניות באוצר"), כפי שיפורט להלן. הון המניות המונפק והנפרע של הבנק בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הינו 1,331,583,373 ש"ח ע.ב. לאחר הפחתת 5,793,738 יתרת מניות באוצר.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

להלן פרטים בדבר ההתפתחויות העיקריות הקשורות בהון הבנק, לרבות השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו:

רכישה עצמית של מניות הבנק

המפקח על הבנקים אישר לבנק לבצע רכישה עצמית של 39,250,000 מניות לצורך יצירת מאגר מניות עבור תוכנית התגמול ההוני לעובדים ולמנהלים בכירים, ראה [ביאור 25 ב דוחות הכספיים לשנת 2015](#).
עד ליום 30 בספטמבר 2016 רכש הבנק 26,700,000 מניות בעלות של כ-437 מיליון ש"ח.

שינויים בהון הבנק החל מיום 1 בינואר 2016 ועד סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים

עד למועד פרסום הדוחות הכספיים חל גידול של 2,176,654 מניות רגילות בהון המונפק והנפרע של הבנק כתוצאה מהעברת מניות ממאגר המניות כתוצאה ממימוש יחידות RSU ואופציות, שקוזז מרכישת מניות למאגר המניות.

להלן פרטים על יתרת האופציות ויחידות RSU שהונפקו וטרם מומשו סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים:

1,910,796 יחידות אופציות למניות שהונפקו לעובדי הבנק במסגרת התוכנית לשנים 2010-2012.

388,814 יחידות RSU שהונפקו לעובדים בכירים במסגרת תוכנית התגמול של שנת 2010.

2,432,736 יחידות RSU שהונפקו לעובדים בכירים במסגרת תוכנית התגמול של שנת 2014 כתשלום נדחה של 50% מהמענק

השנתי בגין השנים 2014 ו-2015.

לפרטים נוספים בקשר ליחידות RSU, למנכ"ל ולעובדים בכירים, ראה [ביאור 24 ב דוחות הכספיים לשנת 2015](#).

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות

2.4.1 מגזרי פעילות פיקוחיים

כללי – המגזרים הפיקוחיים השונים והקריטריונים לשייך לקוחות

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. להלן השינויים העיקריים בהוראות הדיווח לציבור:

- נוספה דרישה לגילוי על "מגזרי פעילות פיקוחיים", בהתאם להגדרות של הפיקוח על הבנקים, המבוססות בעיקרן על סיווג הלקוחות על-פי מחזור הפעילות של הלקוח. מתכונת הגילוי על מגזרי הפעילות הפיקוחיים כוללת את המגזרים הבאים: עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים, גופים מוסדיים וניהול פיננסי.
  - נוספה דרישה לגילוי נפרד על מגזר "ניהול פיננסי".
  - פעילות הבנק בחו"ל תוצג בנפרד תוך הפרדה בין פעילות אנשים פרטיים לבין פעילות עסקית.
- ההוראות שנקבעו בחוזר חלות באופן מלא החל מהדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2016, למעט הגילוי הנפרד על מגזר ניהול פיננסי שיוצג באופן מלא החל מהדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2017.

להלן הגדרות ומאפייני מגזרי פעילות הפיקוחיים:

אנשים פרטיים – מסווגים למגזרי פעילות לפי תיק נכסים פיננסיים בבנק, כמפורט להלן:

- מגזר הבנקאות הפרטית – אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
  - מגזר משקי בית – כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית.
- למידע בדבר מאפייני המגזר, ראה [מגזר לקוחות פרטיים](#) בפרק [מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#) להלן.

לקוחות עסקיים – מסווגים למגזרי פעילות לפי מחזור הפעילות, כמפורט להלן:

- עסק זעיר או קטן – עסק שמחזור פעילותו קטן מ-50 מיליוני ש"ח. למידע נוסף על מאפייני המגזר ראה [מגזר עסקים קטנים בפרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#) להלן.
- עסק בינוני – עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח. למידע נוסף על מאפייני המגזר ראה [מגזר מסחרי בפרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#) להלן.
- עסק גדול – עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח. למידע נוסף על מאפייני המגזר ראה [מגזר עסקי בפרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#) להלן.

כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, פעילות הלקוח העסקי סווגה לפי האמור להלן: כאשר סך החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח סווג הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר סך החבות שלו מתחת ל-100 מיליון ש"ח, התבסס סווג הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי על סך הנכסים במאזן של העסק.

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל, נקבע כי לקוח עסקי, אשר החבות שלו לבנק עד סך של 300 אלפי ש"ח (לרבות מסגרת אשראי וכו'), ולבנק אין מידע על מחזור הפעילות של הלקוח, יסווג למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים הפיננסיים שלו בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), כאשר במקום סך הנכסים במאזן הסיווג יעשה לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

גופים מוסדיים – כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, חברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.

מגזר ניהול פיננסי – כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. בהתאם להוראות המעבר, בדוחות אלו לא נכלל גילוי נפרד אודות מגזר הניהול הפיננסי. למידע נוסף על מאפייני מגזר ניהול פיננסי בפרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה להלן.

אחר – רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים והתאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוח הכספי המאוחד. כמו-כן, כוללות תוצאות המגזר הפרשות בגין חשיפת הבנק בקשר עם חקירת הרשויות האמריקאיות בקשר עם עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים וכן הוצאות משפטיות הקשורות בחקירה זו.

הגילוי על **מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה** מתבסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, ומבוצע בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק (ראה פרק **"מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה"**, להלן). פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט לעיל ולכן הגילוי אינו בהלימה לשיוך הארגוני של הלקוחות והקצאת ההוצאות בוצעה בהתבסס על מודל הקצאה פנימי תיאורטי שאינו נגזר ממעטפת השירות המוענקת ללקוח. השוני בהגדרות בא לידי ביטוי בעיקר המגזרים הבאים:

- לקוחות פרטיים, עם תיק נכסים פיננסיים בבנק הנמוך מ-3 מיליוני ש"ח, שסווגו למגזר לקוחות פרטיים בגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה, סווגו למגזר משקי בית בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- עסקים זעירים וקטנים, שסווגו למגזר לקוחות פרטיים בגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה, בהתבסס על שיוכם ליחידה הארגונית המטפלת, סווגו למגזרים העסקיים האמורים בהתאם לקריטריונים שפורטו לעיל, בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים שסווגו למגזר העסקי או למגזר המסחרי בגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה, בהתבסס על שיוכם ליחידה הארגונית המטפלת ועל בסיס השתייכותם לקבוצת חברות, סווגו למגזר עסקים זעירים וקטנים בהתאם לקריטריונים שפורטו לעיל, בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- גופים מוסדיים שסווגו למגזר עסקי ולמגזר ניהול פיננסי בהתאם לגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה, סווגו למגזר גופים מוסדיים בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 28-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית מחיצוניים	2,890	32	1,544	500
הוצאות ריבית לחיצוניים	(210)	(70)	(19)	(65)
הכנסות ריבית, נטו:				
מחיצוניים	2,680	(38)	1,525	483
בינמגזרי	(521)	118	(166)	(453)
סך הכנסות ריבית, נטו	2,159	80	1,359	401
הכנסות שאינן מריבית:				
הכנסות מימון שלא מריבית	6	1	3	12
עמלות והכנסות אחרות	1,321	126	697	255
סך הכנסות שאינן מריבית	1,327	127	700	267
סך הכנסות	3,486	207	2,059	668
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	316	(22)	37	(171)
הוצאות תפעוליות ואחרות				
לחיצוניים	3,359	172	809	262
בינמגזרי	(309)	39	345	(8)
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	3,050	211	1,154	254
רווח (הפסד) לפני מסים	120	18	868	585
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	33	7	337	232
רווח (הפסד) לאחר מסים	87	11	531	353
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	87	11	531	353
הפסד (רווח) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(3)	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	84	11	531	353

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

לתשעה חודשים שהסתייחו ביום 30 בספטמבר 2016								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
במיליוני ש"ח								
7,737	631	144	442	45	7,106	-	623	34
(1,573)	(226)	(170)	(42)	(14)	(1,347)	-	(765)	(201)
6,164	405	(26)	400	31	5,759	-	(142)	(167)
-	17	105	(113)	25	(17)	-	868	219
6,164	422	79	287	56	5,742	-	726	52
827	115	87	28	-	712	-	516	17
4,041	231	4	129	98	3,810	612	88	134
4,868	346	91	157	98	4,522	612	604	151
11,032	768	170	444	154	10,264	612	1,330	203
(200)	4	(1)	4	1	(204)	-	4	(6)
6,889	616	156	271	189	6,273	865	373	115
-	5	6	(4)	3	(5)	(28)	(129)	34
6,889	621	162	267	192	6,268	837	244	149
4,343	143	9	173	(39)	4,200	(225)	1,082	60
1,863	52	4	63	(15)	1,811	48	460	24
2,480	91	5	110	(24)	2,389	(273)	622	36
8	-	-	-	-	8	-	8	-
2,488	91	5	110	(24)	2,397	(273)	630	36
2	(3)	(2)	(6)	5	5	-	8	-
2,490	88	3	104	(19)	2,402	(273)	638	36

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 28-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
במיליוני ש"ח				
יתרה ממוצעת של נכסים	106,794	2,417	52,226	24,304
מזה: השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, נטו	106,405	2,401	52,049	24,285
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	111,806	2,532	52,112	23,903
יתרת חובות פגומים	695	2	479	327
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	664	1	120	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות	123,605	34,559	38,361	21,188
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	123,594	34,552	33,606	19,226
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	125,933	35,265	35,225	19,935
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	89,926	3,599	56,599	33,771
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	92,899	3,643	56,830	31,885
יתרה ממוצעת של נכסים בני הול	74,123	47,719	16,050	11,467
פיצול הכנסות ריבית, נטו:				
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,973	18	1,318	378
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	177	62	38	23
אחר	9	-	3	4
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	2,159	80	1,359	401

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

לתשעה חודשים שהסתייחו ביום 30 בספטמבר 2016								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
במיליוני ש"ח								
439,742	52,359	30,733	19,475	2,151	387,383	5,295	131,261	2,083
148	-	-	-	-	148	-	148	-
276,281	21,625	-	19,475	2,150	254,656	5,163	-	1,678
281,446	19,175	-	17,339	1,836	262,271	5,427	-	2,317
4,274	95	-	68	27	4,179	-	-	-
802	17	-	17	-	785	-	-	-
405,996	39,278	13,292	15,743	10,243	366,718	37	59,316	43,744
324,843	33,937	8,017	15,677	10,243	290,906	-	-	41,903
326,244	31,631	6,845	15,256	9,530	294,613	-	-	41,583
338,806	27,190	354	24,325	2,511	311,616	5,413	28,297	5,358
325,520	24,618	358	21,822	2,438	300,902	5,655	30,466	4,617
984,044	32,662	-	15,820	16,842	951,382	2,152	62,921	665,340
7,227	317	-	281	36	6,910	-	2,272	19
(709)	5	(20)	5	20	(714)	-	(1,069)	26
(354)	100	99	1	-	(454)	-	(477)	7
6,164	422	79	287	56	5,742	-	726	52

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 28-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015*					
פעילות ישראל					
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית מחיצוניים	30	1,492	530	1,622	2,659
הוצאות ריבית לחיצוניים	(81)	(28)	(16)	(80)	(225)
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	(51)	1,464	514	1,542	2,434
בינמגזרי	116	(183)	(101)	(534)	(468)
סך הכנסות ריבית, נטו	65	1,281	413	1,008	1,966
הכנסות שאינן מריבית:					
הכנסות (הוצאות) מימון שלא מריבית	2	17	10	(15)	9
עמלות והכנסות אחרות	175	667	238	549	1,300
סך הכנסות שאינן מריבית	177	684	248	534	1,309
סך הכנסות	242	1,965	661	1,542	3,275
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	19	99	(44)	105	164
הוצאות תפעוליות ואחרות					
לחיצוניים	137	780	256	322	3,050
בינמגזרי	72	353	(4)	34	(46)
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	209	1,133	252	356	3,004
רווח (הפסד) לפני מסים	14	733	453	1,081	107
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	5	287	180	431	31
רווח (הפסד) לאחר מסים	9	446	273	650	76
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	9	446	273	650	76
הפסד (רווח) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	(3)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	9	446	273	650	73

* הוצג מחדש - ראה [ביאור ג.3](#).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015*								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
במיליוני ש"ח								
7,597	590	116	415	59	7,007	-	639	35
(1,664)	(187)	(196)	17	(8)	(1,477)	-	(843)	(204)
5,933	403	(80)	432	51	5,530	-	(204)	(169)
-	22	173	(161)	10	(22)	-	936	212
5,933	425	93	271	61	5,508	-	732	43
890	33	(11)	43	1	857	-	816	18
4,081	296	8	150	138	3,785	631	81	144
4,971	329	(3)	193	139	4,642	631	897	162
10,904	754	90	464	200	10,150	631	1,629	205
328	(15)	-	(17)	2	343	-	-	-
6,479	662	123	322	217	5,817	806	356	110
-	(2)	3	(5)	-	2	(294)	(149)	36
6,479	660	126	317	217	5,819	512	207	146
4,097	109	(36)	164	(19)	3,988	119	1,422	59
1,669	43	(15)	66	(8)	1,626	41	628	23
2,428	66	(21)	98	(11)	2,362	78	794	36
21	-	-	-	-	21	-	21	-
2,449	66	(21)	98	(11)	2,383	78	815	36
47	14	19	(12)	7	33	-	36	-
2,496	80	(2)	86	(4)	2,416	78	851	36

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 28-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015*				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
במיליוני ש"ח				
101,185	2,230	47,608	22,788	67,659
יתרה ממוצעת של נכסים				
-	-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות				
100,700	2,211	47,496	22,772	67,597
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, נטו				
104,519	2,451	49,820	23,500	69,035
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח				
614	7	757	514	3,499
יתרת חובות פגומים				
763	-	275	-	-
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום				
113,349	30,404	37,016	18,989	45,072
יתרה ממוצעת של התחייבויות				
111,604	30,404	32,470	17,156	37,476
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור				
118,338	31,749	33,302	17,831	35,991
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח				
81,341	3,320	52,671	33,477	98,413
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון				
84,300	3,405	54,238	34,660	97,609
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח				
86,409	49,064	18,352	10,561	83,191
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול				
פיצול הכנסות ריבית נטו:				
1,770	19	1,239	396	980
מרווח מפעילות מתן אשראי				
183	46	38	17	26
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות				
13	-	4	-	2
אחר				
1,966	65	1,281	413	1,008
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו				

* הוצג מחדש - ראה [ביאור 3.ג](#).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015*

סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
במיליוני ש"ח								
416,306	54,850	33,400	18,676	2,774	361,456	4,892	112,854	2,240
140	-	-	-	-	140	-	140	-
268,756	21,450	-	18,676	2,774	247,306	4,770	-	1,760
279,484	23,601	-	20,879	2,722	255,883	4,874	-	1,684
5,758	331	-	289	42	5,427	-	-	36
1,079	41	-	41	-	1,038	-	-	-
385,203	37,659	12,145	14,995	10,519	347,544	502	60,246	41,966
303,360	34,258	8,768	14,978	10,512	269,102	-	-	39,992
310,692	34,073	9,161	14,458	10,454	276,619	-	-	39,408
342,269	27,071	-	24,151	2,920	315,198	4,396	35,069	6,511
346,215	28,440	-	25,798	2,642	317,775	4,120	32,838	6,605
1,006,622	40,695	-	21,567	19,128	965,927	1,867	68,389	648,094
6,997	293	-	254	39	6,704	-	2,287	13
(722)	27	(7)	14	20	(749)	-	(1,082)	23
(342)	105	100	3	2	(447)	-	(473)	7
5,933	425	93	271	61	5,508	-	732	43

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 28-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016					
פעילות ישראל					
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
במיליוני ש"ח					
1,111	14	541	173	505	הכנסות ריבית מחיצוניים
(80)	(30)	(6)	(3)	(28)	הוצאות ריבית לחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:					
1,031	(16)	535	170	477	מחיצוניים
(298)	44	(71)	(33)	(160)	בינמגזרי
733	28	464	137	317	סך הכנסות ריבית, נטו
הכנסות שאינן מריבית:					
2	-	-	4	8	הכנסות מימון שלא מריבית
458	43	247	87	190	עמלות והכנסות אחרות
460	43	247	91	198	סך הכנסות שאינן מריבית
1,193	71	711	228	515	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
129	(22)	(92)	(64)	(50)	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,275	57	108	86	91	לחיצוניים
(277)	12	271	(3)	29	בינמגזרי
998	69	379	83	120	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
66	24	424	209	445	רווח (הפסד) לפני מסים
19	10	157	77	157	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
47	14	267	132	288	רווח (הפסד) לאחר מסים
-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
47	14	267	132	288	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	-	-	-	-	הפסד (רווח) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
46	14	267	132	288	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016								
סך-הכלל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכלל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכלל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
במיליוני ש"ח								
2,767	206	62	131	13	2,561	-	206	11
(656)	(77)	(43)	(29)	(5)	(579)	-	(348)	(84)
2,111	129	19	102	8	1,982	-	(142)	(73)
-	6	11	(15)	10	(6)	-	422	90
2,111	135	30	87	18	1,976	-	280	17
85	32	15	17	-	53	-	34	5
1,386	69	-	32	37	1,317	197	49	46
1,471	101	15	49	37	1,370	197	83	51
3,582	236	45	136	55	3,346	197	363	68
(118)	(10)	(3)	(5)	(2)	(108)	-	(3)	(6)
2,445	208	60	88	60	2,237	449	133	38
-	(1)	3	(10)	6	1	(3)	(39)	11
2,445	207	63	78	66	2,238	446	94	49
1,255	39	(15)	63	(9)	1,216	(249)	272	25
561	9	(6)	18	(3)	552	10	113	9
694	30	(9)	45	(6)	664	(259)	159	16
1	-	-	-	-	1	-	1	-
695	30	(9)	45	(6)	665	(259)	160	16
4	(1)	2	(3)	-	5	-	6	-
699	29	(7)	42	(6)	670	(259)	166	16

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 28-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
במיליוני ש"ח				
יתרה ממוצעת של נכסים	103,274	2,241	56,570	25,434
מזה: השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, נטו	103,021	2,229	56,253	25,405
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	111,806	2,532	52,112	23,903
יתרת חובות פגומים	695	2	479	327
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	664	1	120	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות	126,829	35,167	39,267	21,246
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	126,828	35,162	34,376	19,208
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	125,933	35,265	35,225	19,935
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	92,266	3,653	57,015	32,587
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	92,899	3,643	56,830	31,885
יתרה ממוצעת של נכסים בני הול	73,375	48,903	16,456	12,177
פיצול הכנסות ריבית, נטו:				
מרווח מפעילות מתן אשראי	672	7	453	130
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	59	21	9	7
אחר	2	-	2	(2)
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	733	28	464	137

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
במיליוני ש"ח								
446,152	51,563	30,749	19,059	1,755	394,589	5,615	137,913	1,983
150	-	-	-	-	150	-	150	-
275,525	20,813	-	19,059	1,754	254,712	5,473	-	1,574
281,446	19,175	-	17,339	1,836	262,271	5,427	-	2,317
4,274	95	-	68	27	4,179	-	-	-
802	17	-	17	-	785	-	-	-
411,584	42,838	16,050	17,291	9,497	368,746	27	52,578	44,452
330,449	31,113	4,391	17,225	9,497	299,336	-	-	42,651
326,244	31,631	6,845	15,256	9,530	294,613	-	-	41,583
329,970	25,334	240	23,199	1,895	304,636	5,587	29,123	5,136
325,520	24,618	358	21,822	2,438	300,902	5,655	30,466	4,617
993,721	27,652	-	12,346	15,306	966,069	2,342	63,673	670,809
2,601	92	-	80	12	2,509	-	926	10
(277)	7	(6)	7	6	(284)	-	(392)	4
(213)	36	36	-	-	(249)	-	(254)	3
2,111	135	30	87	18	1,976	-	280	17

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 28-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015*					
פעילות ישראל					
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
במיליוני ש"ח					
1,034	12	527	191	579	הכנסות ריבית מחיצוניים
(88)	(30)	(11)	(6)	(30)	הוצאות ריבית לחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:					
946	(18)	516	185	549	מחיצוניים
(277)	40	(80)	(42)	(207)	בינמגזרי
669	22	436	143	342	סך הכנסות ריבית, נטו
הכנסות שאינן מריבית:					
3	-	3	5	(57)	הכנסות מימון שלא מריבית
440	55	229	77	185	עמלות והכנסות אחרות
443	55	232	82	128	סך הכנסות שאינן מריבית
1,112	77	668	225	470	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
76	3	9	(73)	44	הוצאות תפעוליות ואחרות
863	50	267	89	109	לחיצוניים
157	21	113	(1)	11	בינמגזרי
1,020	71	380	88	120	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
16	3	279	210	306	רווח (הפסד) לפני מסים
1	1	111	84	126	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
15	2	168	126	180	רווח לאחר מסים
-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
15	2	168	126	180	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	-	-	-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14	2	168	126	180	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* הוצג מחדש - ראה [ביאור 3.1](#).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015*								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
במיליוני ש"ח								
2,795	197	39	140	18	2,598	-	243	12
(671)	(56)	(119)	66	(3)	(615)	-	(364)	(86)
2,124	141	(80)	206	15	1,983	-	(121)	(74)
-	7	113	(110)	4	(7)	-	472	87
2,124	148	33	96	19	1,976	-	351	13
55	(47)	(47)	-	-	102	-	142	6
1,354	89	2	41	46	1,265	200	33	46
1,409	42	(45)	41	46	1,367	200	175	52
3,533	190	(12)	137	65	3,343	200	526	65
55	(7)	-	(8)	1	62	-	3	-
2,183	219	30	129	60	1,964	431	118	37
-	(2)	-	(10)	8	2	(263)	(47)	11
2,183	217	30	119	68	1,966	168	71	48
1,295	(20)	(42)	26	(4)	1,315	32	452	17
527	(8)	(17)	11	(2)	535	6	199	7
768	(12)	(25)	15	(2)	780	26	253	10
7	-	-	-	-	7	-	7	-
775	(12)	(25)	15	(2)	787	26	260	10
27	18	21	(5)	2	9	-	10	-
802	6	(4)	10	-	796	26	270	10

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 28-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015*				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
במיליוני ש"ח				
103,899	2,386	48,198	23,032	67,925
יתרה ממוצעת של נכסים				
-	-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות				
103,248	2,361	48,060	23,016	67,915
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, נטו				
104,519	2,451	49,820	23,500	69,035
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח				
614	7	757	514	3,499
יתרת חובות פגומים				
763	-	275	-	-
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום				
118,341	30,592	38,540	19,929	46,772
יתרה ממוצעת של התחייבויות				
113,116	30,592	33,824	18,028	38,906
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור				
118,338	31,749	33,302	17,831	35,991
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח				
83,607	3,398	54,049	34,381	97,801
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון				
84,300	3,405	54,238	34,660	97,609
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח				
82,735	20,638	18,012	10,229	82,837
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול				
פיצול הכנסות ריבית נטו:				
608	7	423	138	333
מרווח מפעילות מתן אשראי				
56	15	11	5	9
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות				
5	-	2	-	-
אחר				
669	22	436	143	342
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו				

* הוצג מחדש - ראה [ביאור 3](#).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015*

סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
במיליוני ש"ח								
419,490	47,290	25,164	19,483	2,643	372,200	4,820	119,778	2,162
140	-	-	-	-	140	-	140	-
273,304	22,126	-	19,483	2,643	251,178	4,820	-	1,758
279,484	23,601	-	20,879	2,722	255,883	4,874	-	1,684
5,758	331	-	289	42	5,427	-	-	36
1,079	41	-	41	-	1,038	-	-	-
387,687	37,203	11,579	15,691	9,933	350,484	454	53,782	42,074
308,334	35,142	9,576	15,640	9,926	273,192	-	-	38,726
310,692	34,073	9,161	14,458	10,454	276,619	-	-	39,408
344,899	26,923	-	24,645	2,278	317,976	4,028	34,003	6,709
346,215	28,440	-	25,798	2,642	317,775	4,120	32,838	6,605
981,888	42,269	-	23,025	19,244	939,619	2,019	67,417	655,732
2,624	98	-	87	11	2,526	-	1,013	4
(295)	24	(2)	17	9	(319)	-	(422)	7
(205)	26	35	(8)	(1)	(231)	-	(240)	2
2,124	148	33	96	19	1,976	-	351	13

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

משקי בית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי בית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-84 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-73 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות ריבית, נטו שקוזה בחלקה על-ידי עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי ובהוצאות התפעוליות.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-2,165 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,975 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-1,321 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,300 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהכנסות מכרטיסי אשראי שקוזה בחלקה על-ידי ירידה בהכנסות מניירות-ערך. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-316 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-164 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית בשל גידול בהיקפי האשראי.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-3,050 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,004 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהוצאות אחרות, בעיקר בהוצאות מחשב ושיווק ופרסום. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהוצאות השכר עקב חיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי ההתייעלות ומירידה בהוצאות בגין תגמול הוני.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-111.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-107.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-125.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-118.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הגידול נבע מעלייה ביתרות עו"ש זכות עקב ירידה בפעילות לקוחות המגזר בניירות-ערך.

בנקאות פרטית

הרווח המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר בנקאות פרטית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-11 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע בעיקר מירידה בעמלות והכנסות אחרות וקוזז בחלקו כתוצאה מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-81 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-67 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-126 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-175 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהכנסות מפעילות בשוק ההון.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-22 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה בסך 19 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע בעיקר מירידה בהפרשה הפרטנית, עקב גביית חובות שנמחקו חשבונאית. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 ב-211 מיליון ש"ח בהשוואה ל-209 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-2.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-2.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-35.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-34.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הגידול נבע מעלייה ביתרות עו"ש זכות עקב ירידה בפעילות לקוחות המגזר בניירות-ערך.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים קטנים וזעירים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-531 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-446 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו, בעמלות התפעוליות ומירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-1,362 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,298 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-697 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-667 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מטיפול באשראי ומכרטיסי אשראי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-37 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-99 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה בהפרשות שנרשמו על בסיס פרטני.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 ב-1,154 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,133 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהוצאות אחרות, בעיקר בהוצאות מחשב ושיווק ופרסום. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהוצאות השכר עקב חיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי ההתייעלות ומירידה בהוצאות בגין תגמול הוני.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-52.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-50.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-35.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-33.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים בינוניים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-353 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-273 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מגידול בהכנסה בגין הפסדי אשראי. הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-413 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-423 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-255 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-238 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות טיפול באשראי.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-171 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 44 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהכנסות נבע מירידה בהפרשה שנרשמה על בסיס פרטני עקב גביית חובות שנמחקו חשבונאית. לצד ירידה בהפרשה שנרשמה על בסיס קבוצתי.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-254 מיליון ש"ח בהשוואה ל-252 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-23.9 מיליארד ש"ח, בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2015. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-19.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-19.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים גדולים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-1,022 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-650 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהכנסות בגין הפסדי אשראי ומעלייה ברווח המימוני, נטו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-1,122 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-993 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מרישום רווח ממכירת הלוואות בסך 102 מיליון ש"ח הנובע ברובו ממכירת חוב שסווג כפגום ומרישום ברבעון השלישי של שנת 2015 של הפסד בסך של 72 מיליון ש"ח מפסק-דין הנוגע לחיוב ריבית פיגורים על אשראי מובטח במניות שסווג בעבר כנייר-ערך. גידול זה קוזז בחלקו על ידי ירידה בהכנסות הריבית כתוצאה מירידת יתרות האשראי הממוצעות. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-577 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-549 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נבע מעליה בעמלות טיפול באשראי. ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו לכ-362 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016, בהשוואה להוצאות בסך של 105 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע בעיקר מירידה בהפרשה הפרטנית עקב גביית חובות שנמחקו חשבונאית, לצד קיטון בהפרשה הקבוצתית, בעיקר כתוצאה מירידה ביתרות האשראי. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 ב-369 מיליון ש"ח בהשוואה ל-356 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-64.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-68.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-36.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

גופים מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר גופים מוסדיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-36 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-69 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-61 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-134 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-144 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהכנסות מפעילות בניירות-ערך. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 ב-149 מיליון ש"ח בהשוואה ל-146 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-2.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-41.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-42.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר ניהול פיננסי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-638 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-851 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-1,242 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,548 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה ברווחים מאגרות-חוב ומניות. הירידה קוזזה ברווח בסך 109 מיליון ש"ח הנובע מעסקת מיזוג ויזה אירופה עם ויזה העולמית. למידע נוסף אודות עסקת ויזה, ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-88 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-81 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-244 מיליון ש"ח בהשוואה ל-207 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעליה בהוצאות אחרות, בעיקר בהוצאות מחשב ושיווק ופרסום. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהוצאות השכר עקב חיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי ההתייעלות ומירידה בהוצאות בגין תגמול הוני.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

מגזר אחר – פעילות ישראל

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בפעילות ישראל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם בסך של 273 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך של 78 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד נבע מהפרשה בסך 255 מיליון ש"ח בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומעליה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה. כמו-כן, נרשמה ירידה ברווחים ממימוש נכסים.

הרווח הנקי מוכרטיסי אשראי בגין פעילות לקוחות בנקים מחוץ לקבוצה ומתירות נכנסת הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 ב-43 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 40 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי ללקוחות של בנקים אחרים, אשר אינם חלק מקבוצת הבנק ושאינם התקשרה קבוצת ישראלכרט בהסדר הסתכם ליום 30 בספטמבר 2016 בכ-5.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-5.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

פעילות בינלאומית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של הפעילות הבינלאומית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-88 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-80 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק ומעלייה ברווח הנקי בתורכיה. הגידול קוּזז בחלקו על-ידי ירידה בפעילות הבנקאית הפרטית.

תרומת הפעילות בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-60 מיליון ש"ח בתשעת החודשים של שנת 2016 בהשוואה לכ-35 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה בעיקר מהגידול בהיקפי האשראי.

הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-537 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-458 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהיקף הפעילות בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק ומעלייה ברווחים בגין מכשירים נגזרים בשוויץ. כמו כן, בתקופה המקבילה אשתקד נרשם בתורכיה הפסד חריג מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים כתוצאה מפיחות הטנגה הקזחית מול הדולר וניתוק ההצמדה של הטנגה לדולר. גידול זה קוּזז בחלקו עקב הכנסה שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד ממכירת ניירות-ערך שהופחתו במלואם בעבר בסניף ניו-יורק.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-231 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-296 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהכנסות מפעילות הבנקאות הפרטית.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-4 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בהוצאות נבע בעיקר מגידול בהפרשות שנרשמו על בסיס פרטני.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ב-621 מיליון ש"ח בהשוואה ל-660 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה בהוצאות כתוצאה ממכירת בנק פוזיטיב קזחסטן והיחלשות הלירה התורכית מול השקל ומירידה בפעילות הבנק בשוויץ. הירידה קוּזזה בחלקה על-ידי גידול בהוצאות סניף ניו-יורק.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-19.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-23.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הקיטון נבע מירידה בפעילות הבנק בשוויץ שקוּזז בחלקו על-ידי עלייה בהיקף הפעילות בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק. יתרת האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק הסתכמה ב-8.5 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-6.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

יתרת האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 בבנק הפועלים שווץ הסתכמה ב-3.8 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-5.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-31.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-36.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

2.4.2 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

כללי – המגזרים השונים ואפיון המגזרים

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה באמצעות הבנק, חברות בנות, סניפים ונציגויות, בכל תחומי הבנקאות, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. כמו-כן, יש לבנק השקעות בחברות כלולות. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

רקע להצגת מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

בהתאם להוראות בנק ישראל, תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, יתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה, על-פי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מגזרי פעילות – נושא 280 בקודיפיקציה (ASC 280). מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק נקבע כהנהלת הבנק והדירקטוריון. להלן המגזרים ברי הדיווח שזיהה הבנק בהתאם לגישת ההנהלה: לקוחות פרטיים, עסקים קטנים, הלוואות לדיר, מסחרי, עסקי, פעילות בינלאומית, קבוצת ישראלכרט, ניהול פיננסי ואחרים והתאמות.

אפיון המגזרים

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים. לדוגמה, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם למגזר לקוחות פרטיים או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

מגזר לקוחות פרטיים – הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים, להם הבנק מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, רבות שירותי ייעוץ בהשקעות.

מגזר הלוואות לדיר – המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיר ללקוחות המגזר.

מגזר עסקים קטנים – הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלוים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלוים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך בעלי אובליגו בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור מכירות נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

מגזר מסחרי – הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלוים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח או מחזור מכירות מעל 30 מיליון ש"ח ועד מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 350 מיליון ש"ח או יתרת אשראי כוללת בסך 150 מיליון ש"ח ומטה. **מגזר עסקי** – הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה או מחזור מכירות העולה על מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן הנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל בסך 550 מיליון ש"ח ומעלה או יתרת אשראי כוללת בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה.

קבוצת בעלות אובליגו כולל הנע בין 100 מיליון ש"ח ל-250 מיליון ש"ח, וקבוצות בענף הבניה והנדל"ן בעלות אובליגו כולל הנע בין 350 מיליון ש"ח לבין 550 מיליון ש"ח ואו יתרת אשראי כוללת בין 150 מיליון ש"ח לבין 250 מיליון ש"ח, משויכות בחלקם למגזר העסקי ובחלקם למגזר המסחרי, וזאת על סמך פרמטרים שונים הנבחנו ספציפית לכל קבוצה.

מגזר פעילות בינלאומית – כולל פעילויות חברות הבנות בחו"ל וסניפי הבנק בחו"ל לרבות Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd, סניפי ארצות-הברית, בנק פוזיטיב והחברה הבת שלו, JSC Bank Pozitiv עד למועד מכירתה ו-Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A.

מגזר קבוצת ישראלכרט – במגזר זה כלולה פעילות בכרטיסי אשראי המתבצעת באמצעות חברות ישראלכרט ופועלים אקספרס וכן החברות הבנות שלהן (להלן: "קבוצת ישראלכרט"). כמו-כן, המגזר כולל פעילות לקוחות בנקים מחוץ לקבוצת הבנק ותיירות נכנסת. **מגזר ניהול פיננסי –** אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, על פעילות הנוסטרו של הבנק, על פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), על הטיפול הכולל בחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנהלות בחברות ביטוח) ובקרנות הנאמנות, על הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסיים (בארץ ובח"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק. ניהול סיכויי השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסיים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, גזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד. **אחרים והתאמות –** כולל את כל הפעילויות האחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח, וכן, הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. כמו-כן, בין היתר כלולות תוצאות הפעילות של פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון – בית השקעות בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ.

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שישומו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו – כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן ההלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה.

הוצאות בגין הפסדי אשראי – ההוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה ההפרשה. **הכנסות מימון שאינן מריבית –** מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסויי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. הכנסות בגין שירותי מחשב אותם מעמיד הבנק לחיצוניים מיוחסות למגזר "אחרים והתאמות".

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. מחירי התקן נקבעים באופן הדומה לאופן קביעת מחירי ההעברה כמפורט לעיל. פערים הנוצרים מהפרשים בחישוב בין תחשיב ההוצאות בפועל של יחידות אשר אינן יחידות רווח לבין ההכנסה המיוחסת ליחידות אלו בהתאם למחירי התקן, מיוחסים כהכנסה או כהוצאה, לפי העניין, למגזר "אחרים והתאמות". כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

חיוב על שירותים בינמגזריים – מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו או על-פי מחיר העברה בגין השירות אשר הועמד לרשות הלקוח. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחויב בעלויות אלו. מחירי ההעברה נקבעים על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישרין או בעקיפין מהשירות כאמור.

מסים על ההכנסה – ההפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי המנוטרל מהשפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל (המיוחסות למגזר ניהול פיננסי).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

מידע כספי תמציתי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

טבלה 2-29: רווח נקי המיוחס לבעלי המניות בבנק, לפי מגזרי פעילות

השינוי	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.15	30.09.16		30.09.15	30.09.16	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
(67.3%)	110	36	115.4%	13	28	לקוחות פרטיים
3.6%	225	233	5.1%	79	83	עסקים קטנים
50.6%	79	119	77.8%	27	48	הלוואות לדיור
29.0%	217	280	(4.7%)	86	82	מסחרי
64.2%	752	1,235	77.8%	252	448	עסקי
(7.5%)	80	74	150.0%	6	15	פעילות בינלאומית
3.2%	221	228	13.0%	77	87	קבוצת ישראלכרט
(24.7%)	758	571	(38.1%)	247	153	ניהול פיננסי
	54	(286)		15	(245)	אחרים והתאמות
(0.2%)	2,496	2,490	(12.8%)	802	699	סך-הכל

טבלה 2-30: רווח מימוני נטו, לפי מגזרי פעילות

השינוי	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.15	30.09.16		30.09.15	30.09.16	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
4.9%	1,817	1,906	5.8%	603	638	לקוחות פרטיים
9.5%	883	967	11.1%	298	331	עסקים קטנים
27.2%	239	304	27.6%	87	111	הלוואות לדיור
7.9%	583	629	8.6%	198	215	מסחרי
5.7%	1,193	1,261	2.2%	359	367	עסקי
14.2%	458	523	51.5%	101	153	פעילות בינלאומית
23.1%	134	165	35.7%	42	57	קבוצת ישראלכרט
(18.0%)	1,478	1,212	(34.7%)	484	316	ניהול פיננסי
(36.8%)	38	24	14.3%	7	8	אחרים והתאמות
2.5%	6,823	6,991	0.8%	2,179	2,196	סך-הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-31: אשראי לציבור נטו, לפי מגזרי פעילות

שינוי מיום		יתרה ליום			
30.09.15	31.12.15	30.09.15	31.12.15	30.09.16	
במיליוני ש"ח					
4.9%	2.2%	37,938	38,956	39,813	לקוחות פרטיים
11.6%	6.6%	24,375	25,520	27,212	עסקים קטנים
4.1%	2.2%	65,523	66,794	68,233	הלוואות לדיור
5.9%	5.4%	30,590	30,759	32,405	מסחרי
(8.8%)	(8.3%)	79,653	79,185	72,614	עסקי
(15.6%)	(15.0%)	18,849	18,705	15,905	פעילות בינלאומית
16.6%	12.9%	16,760	17,309	19,535	קבוצת ישראלכרט*
21.1%	43.6%	1,504	1,269	1,822	ניהול פיננסי
0.9%	(0.3%)	275,192	278,497	277,539	סך-הכל

* מזה: יתרות חייבים בערבות הבנק בסך 14,059 מיליוני ש"ח (ליום 30 בספטמבר 2015: 11,890 מיליוני ש"ח; ליום 31 בדצמבר 2015: 12,260 מיליוני ש"ח).

טבלה 2-32: פיקדונות הציבור, לפי מגזרי פעילות

שינוי מיום		יתרה ליום			
30.09.15	31.12.15	30.09.15	31.12.15	30.09.16	
במיליוני ש"ח					
6.9%	4.7%	157,723	160,988	168,617	לקוחות פרטיים
5.6%	6.6%	32,875	32,547	34,704	עסקים קטנים
9.9%	(2.5%)	19,374	21,819	21,284	מסחרי
20.2%	5.9%	30,401	34,507	36,537	עסקי
(7.2%)	(12.8%)	34,073	36,277	31,631	פעילות בינלאומית
(7.7%)	(6.0%)	36,246	35,589	33,471	מגזר ניהול פיננסי
5.0%	1.4%	310,692	321,727	326,244	סך-הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-33: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016										
סך-הכל	אחרים והתאמות	ניהול פיננסי	קבוצת ישראל	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
					עסקי	מסחרי	לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדויר	
במיליוני ש"ח										
הכנסות ריבית, נטו:										
6,164	6	(262)	176	405	1,657	574	1,113	995	1,500	מחיצוניים
-	1	945	(4)	17	(556)	47	(809)	(28)	387	בינמגזרי
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית										
827	17	529	(7)	101	160	8	-	-	19	סך-הכל רווח מימוני, נטו
6,991	24	1,212	165	523	1,261	629	304	967	1,906	עמלות והכנסות אחרות
4,041	(59)	111	1,394	250	442	295	49	404	1,155	סך ההכנסות
11,032	(35)	1,323	1,559	773	1,703	924	353	1,371	3,061	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי										
(200)	-	-	60	4	(823)	73	(1)	233	254	הוצאות תפעוליות ואחרות:
מחיצוניים										
6,889	520	460	934	616	426	382	157	672	2,722	בינמגזרי
-	(303)	(110)	234	24	48	4	-	78	25	רווח (הפסד) לפני מסים
4,343	(252)	973	331	129	2,052	465	197	388	60	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,863	38	414	100	52	817	185	78	155	24	רווח (הפסד) לאחר מסים
2,480	(290)	559	231	77	1,235	280	119	233	36	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
8	3	5	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה										
2,488	(287)	564	231	77	1,235	280	119	233	36	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2	1	7	(3)	(3)	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,490	(286)	571	228	74	1,235	280	119	233	36	
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח										
277,539	-	1,822	19,535	15,905	72,614	32,405	68,233	27,212	39,813	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
326,244	-	33,471	-	31,631	36,537	21,284	-	34,704	168,617	

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-33: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015										
סך-הכל	אחרים והתאמות	ניהול פיננסי	קבוצת ישראל	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
					עסקי	מסחרי	הלוואות לדיר	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח										
הכנסות ריבית, נטו:										
5,933	-	(454)	128	403	1,880	684	1,026	902	1,364	מחיצוניים
-	-	1,158	(3)	22	(677)	(111)	(787)	(20)	418	בינמגזרי
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית										
890	38	774	9	33	(10)	10	-	1	35	סך-הכל רווח מימוני, נטו
6,823	38	1,478	134	458	1,193	583	239	883	1,817	עמלות והכנסות אחרות
4,081	2	122	1,303	315	431	242	52	385	1,229	סך ההכנסות
10,904	40	1,600	1,437	773	1,624	825	291	1,268	3,046	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי										
328	-	-	21	(15)	(82)	113	4	174	113	הוצאות תפעוליות ואחרות:
מחיצוניים										
6,479	207	476	899	662	393	344	155	653	2,690	בינמגזרי
-	(266)	(130)	199	17	53	5	-	63	59	רווח לפני מסים
4,097	99	1,254	318	109	1,260	363	132	378	184	הפרשה למסים על הרווח
1,669	40	558	94	43	508	146	53	153	74	
רווח לאחר מסים										
2,428	59	696	224	66	752	217	79	225	110	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
21	-	21	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה										
2,449	59	717	224	66	752	217	79	225	110	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
47	(5)	41	(3)	14	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,496	54	758	221	80	752	217	79	225	110	
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח										
275,192	-	1,504	16,760	18,849	79,653	30,590	65,523	24,375	37,938	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
310,692	-	36,246	-	34,073	30,401	19,374	-	32,875	157,723	

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-33: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016										
סך-הכל	אחרים והתאמות	ניהול פיננסי	קבוצת ישראל	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
					עסקי	מסחרי	לקוחות פרטיים	עסקים קטנים	הלוואות לדירור	
במיליוני ש"ח										
הכנסות ריבית, נטו:										
2,111	2	(192)	63	129	567	187	520	342	493	מחיצוניים
-	-	456	(2)	6	(206)	25	(409)	(11)	141	בינמגזרי
85	6	52	(4)	18	6	3	-	-	4	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,196	8	316	57	153	367	215	111	331	638	סך-הכל רווח מימוני, נטו
1,386	(14)	37	493	77	140	104	17	141	391	עמלות והכנסות אחרות
3,582	(6)	353	550	230	507	319	128	472	1,029	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי										
(118)	-	2	27	(10)	(364)	55	(1)	92	81	
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
2,445	337	135	317	208	143	135	53	221	896	מחיצוניים
-	(109)	(34)	86	7	16	1	-	27	6	בינמגזרי
1,255	(234)	250	120	25	712	128	76	132	46	רווח (הפסד) לפני מסים
561	11	104	32	9	264	46	28	49	18	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
694	(245)	146	88	16	448	82	48	83	28	רווח (הפסד) לאחר מסים
1	(1)	2	-	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:										
695	(246)	148	88	16	448	82	48	83	28	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4	1	5	(1)	(1)	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
699	(245)	153	87	15	448	82	48	83	28	המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח										
277,539	-	1,822	19,535	15,905	72,614	32,405	68,233	27,212	39,813	
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח										
326,244	-	33,471	-	31,631	36,537	21,284	-	34,704	168,617	

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-33: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015										
סך-הכל	אחרים והתאמות	ניהול פיננסי	קבוצת ישראל	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
					עסקי	מסחרי	הלוואות לדיר	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח										
הכנסות ריבית, נטו:										
2,124	-	(217)	46	141	673	240	480	308	453	מחיצוניים
-	-	561	(1)	7	(262)	(45)	(393)	(10)	143	בינמגזרי
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית										
55	7	140	(3)	(47)	(52)	3	-	-	7	סך-הכל רווח מימוני, נטו
2,179	7	484	42	101	359	198	87	298	603	עמלות והכנסות אחרות
1,354	(1)	37	459	97	139	81	17	128	397	סך ההכנסות
3,533	6	521	501	198	498	279	104	426	1,000	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי										
55	-	(1)	6	(7)	(71)	20	7	49	52	הוצאות תפעוליות ואחרות:
מחיצוניים										
2,183	68	160	314	219	127	114	51	221	909	בינמגזרי
-	(90)	(38)	68	6	15	1	-	22	16	רווח (הפסד) לפני מסים
1,295	28	400	113	(20)	427	144	46	134	23	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
527	12	171	35	(8)	175	58	19	55	10	רווח (הפסד) לאחר מסים
768	16	229	78	(12)	252	86	27	79	13	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
7	-	7	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה										
775	16	236	78	(12)	252	86	27	79	13	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
27	(1)	11	(1)	18	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי מניות הבנק
802	15	247	77	6	252	86	27	79	13	
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח										
275,192	-	1,504	16,760	18,849	79,653	30,590	65,523	24,375	37,938	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
310,692	-	36,246	-	34,073	30,401	19,374	-	32,875	157,723	

מגזר לקוחות פרטיים

כללי ומבנה המגזר

המגזר מספק מגוון של שירותים ללקוחות פרטיים.

השירותים ללקוחות המגזר מוענקים באמצעות 238 סניפים ביניהם סניפים מסורתיים וסניפים דיגיטליים מתקדמים ובאמצעות ערוצים ישירים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב-"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון" ובאפליקציות בסמארטפונים.

הבנק מציע ללקוחות בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי ומעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת: פגישות וטלפונים יזומים ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה. השירות ניתן בסניפים ביחידות בנקאות פרטית מבודלות וכן באמצעות הערוצים הישירים.

פעילויות

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינם שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותוכניות חיסכון ופעילות בשוק ההון.

מוצרים ושירותים

פועלים CashBack – מועדון פועלים CashBack שהושק בשנת 2012, המשיך לבסס את מעמדו כמועדון הלקוחות של הבנק גם בשנת 2016. המועדון מעניק החזר כספי ישירות לחשבון הלקוח, ברכישה בכרטיס אשראי בכל אחד מבתי העסק המשתתפים במועדון. מיום השקת המועדון הוחזרו כ-126 מיליון ש"ח למעל 1 מיליון לקוחות. המועדון כולל רשתות גדולות בפריסה ארצית ועוד אלפי עסקים קטנים ברחבי הארץ, בהם נהנים לקוחות הבנק ממגוון מבצעים והנחות משמעותיות, נוסף להחזרי ה-CashBack השוטפים. **פועלים GOLD** – מועדון פועלים GOLD הושק ביולי 2015, ומהווה נדבך נוסף באסטרטגיית ארוכת טווח שהשיק הבנק בשם "הוותיקים החדשים". המועדון פונה לאוכלוסיית הגיל השלישי, בעלי תעודת אזרח ותיק והמחזיקים כרטיס אשראי בנקאי. המועדון מעניק לחברים בו חוויות, מבצעים והטבות מיוחדות בתחומי פנאי ונופש, בישול, לימודים ומשפחה. בנוסף מדי יום שני מוצעת ללקוחות הטבת GOLD MONDAY מתחלפת, במחיר מיוחד. מדי חודש נערכים אירועים במיוחד עבור הלקוחות הוותיקים. **פתיחת חשבון במובייל** – כחלק מהטמעת טכנולוגיות חדשות, ופיתוח כלים דיגיטליים המאפשרים ללקוחות לצרוך שירותי בנקאות בצורה פשוטה, קלה ונוחה מכל מקום, הושקה לאחרונה אפשרות מהפכנית וחדשנית בעולם הבנקאות: פתיחת חשבון בנק ישירות מהסלולרי.

פתיחת החשבון נעשית בממשק פשוט וידידותי ומשלבת ליווי של בנקאי באמצעות טכנולוגיה של שיחת וידאו.

שליחת שיקים לבית הלקוח – בנק הפועלים פועל רבות על מנת לפשט ולקצר תהליכים עבור לקוחותיו. במסגרת שיפור השירות, מניעת סירבול וחיסכון בזמן, הושקה לאחרונה אפשרות להזמין פנקסי שיקים ישירות לחיבת הדואר בבית הלקוח. **מטבע-חוץ בטרמינל ללקוחות כל הבנקים** – לקראת עונת הנסיעות השיק בנק הפועלים שירות חדש ללקוחות כל הבנקים – הזמנת מטבע-חוץ לטרמינל באמצעות כרטיס אשראי.

השירות הבלעדי "מטבע-חוץ בטרמינל" מיועד לטסים לחו"ל ומאפשר להזמין מטבע-חוץ מראש גם למי שאינו לקוח הבנק ולאסוף אותו בדלפקי טרמינל 3 הפתוחים 24/7, לפני העלייה לטיסה. ניתן לבצע הזמנה מראש ממגוון של 32 מטבעות באמצעות האתר או המובייל וכך לחסוך זמן יקר והתרוצצות לפני הנסיעה.

פועלים YOUNG – כחלק מאסטרטגיית הרואה בבני הנוער את לקוחות העתיד, גם השנה פנינו לבני נוער ומתגייסים תחת המסר "פועלים YOUNG – בנקאות לצעירים בלבד". באמצעות חסות לאתר WOWJOB שבמרכזו תחרות ראשונה מסוגה המציעה משרות קיץ חלומיות בשיתוף עשרות מותגי צעירים מובילים במסגרת הפעילות הוצעו לבני נוער גם משרות קיץ רגילות מחברות מובילות במשק וגם התנדבות בעמותות בשיתוף עמותת "רוח טובה".

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

הוותיקים החדשים

הבנק השיק במהלך 2015 מהלך ייעודי לאוכלוסיית הוותיקים (בני 55 ומעלה) המספק להם מוצרים, כלים ופעילויות המתאימים לצרכיהם הפיננסיים במטרה לסייע ולשפר את התנהלותם השוטפת. במסגרת המהלך הושקה גם אפליקציה ייעודית. במהלך 2016 התווספה לאתר אפשרות להשארת פרטים לתיאום פגישה לייעוץ פנסיוני.

Poalim BE Online

שירות הצעת ערך המיועדת לפלח לקוחות המסתפק בשירותי בנקאות בסיסיים ומעוניין לפעול באופן מקוון בלבד, על מנת לחסוך בעמלות, הושק ביום 3 בספטמבר 2015. בחודש מרץ 2016, be online מותג מחדש, תוך חיבורו לנראות ושפת בנק הפועלים - שמו שונה ל-Poalim Be online ונראות האתר ואמצעי הנראות השונים הוסבו לצבעי הבנק.

Poalim Digital

בנובמבר 2015 השיק הבנק את מערך הסניפים הדיגיטליים Poalim Digital. לראשונה בישראל, מציע הבנק את חווית הבנקאות המתקדמת ביותר בענף, בכדי להתאים את עולם הבנקאות בכלל, ואת החוויה הסניפית בפרט לצרכי הלקוח בעידן החדש. סניפי Poalim Digital משלבים בין אמצעים טכנולוגיים חדשניים לבין ליווי אישי ומקצועי של בנקאי ויועץ, ומיועדים ללקוחות הדיגיטליים המבצעים פעילות בנקאית באתר האינטרנט ובאפליקציות ומותאמים לאורח וקצב החיים של לקוחות אלו. במהלך שנת 2016 נפתחו 2 סניפים. סניף שלישי ברחובות וסניף רביעי שנפתח במהלך ספטמבר ברמת החייל בתל-אביב, בנוסף לסניפי תל-אביב וחיפה שנפתחו בסוף 2015.

פעילות שוק ההון

פעילות קבוצת הבנק בשוק ההון כוללת מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר תפעול וקסטודי בניירות-ערך ישראלים, כולל בתחום המעו"ף (הבנק וכן חברה בת בעלותו המלאה הינם חברים בבורסה ובמסלוקת הבורסה. לפרטים בדבר שיעבוד אשר נרשם על נכסי הבנק כתנאי לחברותו במסלוקת שונות, ראה [ביאור 27 בדוחות הכספיים של שנת 2015](#)). הבנק פעיל גם בתחום מסחר בניירות-ערך זרים (חבר במסלוקת ה-Euroclear), בתחום מחקר וייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון, מתן שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול הנפקות, ניהול תיקי השקעות בניירות-ערך ובנכסים פיננסיים עבור לקוחות פרטיים, תאגידים, מלכ"רים ומוסדות וכן מתן שירותי נאמנות (כמו-כן לחברה כלולה של הבנק פעילות בתחום החיתום). הפעילויות והשירותים הפיננסיים המפורטים לעיל, מתבצעים בחלקם ישירות על-ידי הבנק ובחלקם על-ידי חברות בנות, אשר כל אחת מהן מתמחה ועוסקת בתחום מוגדר.

ייעוץ פנסיוני

לבנק רישיון ייעוץ פנסיוני והוא מעסיק יועצים בעלי רישיון ייעוץ פנסיוני. עד כה נחתמו על-ידי הבנק הסכמי הפצה עם כ-16 חברות המנהלות קופות-גמל וקרנות פנסיה. החל משנת 2013 החל הבנק בפריסת מרכזי ייעוץ פנסיוני ברחבי הארץ. עד כה הוקמו 14 מרכזי ייעוץ. על הבנק, כמו על יתר המפיצים הפנסיוניים, חלה חובת שימוש במסלוקת הפנסיונית שהוקמה לשם העברת מידע מקדים על אחזקות הלקוח במוצרים פנסיוניים מהגופים המוסדיים ליועצים ולמשווקים הפנסיוניים. הבנק מקושר למסלוקת הפנסיונית וקולט את אחזקות הלקוח במוצרים פנסיוניים באמצעות ממשק האחזקות האחד. תחום הייעוץ הפנסיוני עדיין בהסדרה והבנק עוקב אחר השינויים ומיישם אותם הלכה למעשה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

להלן תיאור השירותים העיקריים הניתנים על-ידי קבוצת הבנק במסגרת פעילות שוק ההון וכן בדבר חלק מחברות קבוצת הבנק הפעילות בתחום:

הפצת קרנות השתלמות, קופות-גמל וקרנות פנסיה

הבנק התקשר בהסכמים בדבר הפצה של קרנות השתלמות, קופות-גמל וקרנות פנסיה בין לקוחותיו, והוא זכאי לגבות עמלות הפצה בקשר עם הפצתן בהתאם לקבוע בתקנות.

הפצת קרנות נאמנות

הבנק התקשר בהסכמים בדבר הפצה של יחידות של קרנות נאמנות בין לקוחותיו, וזאת עם הרוב המכריע של מנהלי קרנות הנאמנות בישראל, והוא זכאי לגבות ממנהלי הקרנות עמלות הפצה בקשר עם פעילות זו, בהתאם לקבוע בתקנות.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה של המגזר מתבצעים באמצעות מהלכי שיווק המקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו ובשלטי חוצות.

הבנק מזהה עצמו ציבורית כגוף מקצועי בתחום הפיננסי המקדם את לקוחותיו לחירות פיננסית באמצעות ליווי ופיתוח מתמיד של כלים חדשניים להתנהלות פיננסית נכונה ועידוד החיסכון.

בנוסף, הלקוח מקבל את המסרים השיווקיים בערוצים השונים בהם הוא משתמש בבנק באופן מגיב וכן באופן יזום - בסניף (פנים אל פנים ובטלפון), ב"פועלים בטלפון", באתר "פועלים באינטרנט" וב"פועלים בסלולר".

מסרים שיווקיים מועברים גם בדיוור ישיר ללקוח (דוח מצב חשבון, דיוור ישיר ייעודי), בשירותים עצמיים (בנקט ועדכן), ובמילים שיווקיים. בשנתיים האחרונות הרחיב הבנק בצורה משמעותית את השימוש באמצעי שיווק במדיה דיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת באמצעות מילות חיפוש, פנייה לקהלי יעד מובחנים באמצעות באגרים מאופיינים, פרסום מקדים לסרטוני YOUTUBE, פרסום דיגיטלי בפייסבוק, במעברונים שונים ועוד. כמו-כן, מעת לעת, נעשה שימוש בערוצי שיווק המוניים, בהם טלוויזיה, עיתונות, רדיו ואינטרנט לשיווק הצעות ערך של הבנק ללקוח.

ייחודי לחברי "מועדון פלטינום" בלבד:

- לרשות הלקוחות עומד מנהל קשרי לקוחות, המרכז עבורם את כל השירותים הבנקאיים תוך ליווי אישי והיכרות עם צרכיהם הפיננסיים.
- הפגישות עם הלקוחות נערכות בגמישות מירבית: במיקום ובמועד המועדפים על הלקוח.
- ללקוחות פלטינום מוצע כרטיס הסנטוריון, כרטיס האשראי היוקרתי בעולם, באמצעותו ניתן ליהנות משירותי קונסיירז' בינלאומיים ומהטבות ושדרוגים במגוון תחומי הנסיעות והתיירות.

לקוחות, לרבות התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

לקוחות המגזר כוללים בעיקר משקי בית בעלי עושר פיננסי בינוני עד נמוך וכן לקוחות עסקיים קטנים. הלקוחות מפולחים לפלחי לקוחות על-פי פרמטרים של גיל, עושר פיננסי ו/או רמת הכנסה, יתרות אקטיבה ופוטנציאל צמיחה.

בשנים האחרונות קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון).

לקוחות הבנקאות הפרטית בארץ הם בעלי עושר פיננסי גבוה ו/או בעלי פוטנציאל צמיחה עתידי.

הלקוחות משויכים על-פי פרמטרים של גיל, עושר פיננסי ו/או הכנסה.

לקוחות הבנקאות הפרטית הגלובלית הם לקוחות פרטיים, אמידים, תושבי חוץ, מרביתם בעלי זיקה יהודית/ישראלית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

תחרות

בשנים האחרונות נמשכת העלייה בעוצמת התחרות על לקוחות המגזר. התפתחויות טכנולוגיות ובשלות עולה מצד קהלי לקוחות מהוות פוטנציאל להגברת הכוחות התחרותיים בשוק, במקביל להורדת חסמי כניסה לשחקנים חדשים וחיזוק שחקנים קטנים. בשנים האחרונות התרחבה סביבת התחרות לגופים פיננסיים וחוץ בנקאיים, דוגמת חברות כרטיסי האשראי, חברות הביטוח, מיזמים טכנולוגיים פיננסיים וגופים קמעונאים נוספים. התמודדות עם אתגרי סביבת התחרות הינה דרך פילוח מותאם צורכי והעדפות לקוח, התאמה מיטבית של הצעת הערך והשירות לצרכים ולטעמים השונים, תוך פיתוח מערך הפצה רב ערוצי, מותאם, זמין ונגיש.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- שירות וניהול קשר המשכי ויזום עם הלקוחות, תוך הקפדה על מתן פתרון פיננסי כולל ומותאם דיפרנציאלית לצרכי הלקוח לצד שביעות רצון גבוהה לאורך זמן של הלקוחות.
- ניהול ופיתוח מערך הפצה קמעונאי מתקדם, זמין, נגיש ומותאם לצרכי קהלי לקוחות שונים, בהיבטי סינוף, ערוצים ישירים ושירותים חוצי ערוצים.
- פיתוח רציף של הצעות ערך מותאמות לצרכי ולטעמי הלקוחות בערוצים ובעולמות התוכן השונים.
- כוח אדם מיומן ומקצועי.
- הגדרת מדיניות ותיאבון הסיכון לצד ניהול סיכונים מושכל והדוק ופיתוח מודלים וכלים תומכי החלטה.
- גמישות לשינויים בשוק, לרבות מגמות בסביבה התחרותית, הצרכנית והרגולטורית.
- שמירה על יעילות וגמישות תפעולית.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- ניהול מערכת יחסים אישית והמשכית עם הלקוחות.
- פיתוח המשכי של סל מוצרים ושירותים מגוון בעל ערך מוסף, מבודל ומותאם לצורכי ולטעמי הלקוחות.
- הכשרת כוח אדם מיומן במגוון המוצרים והפעילויות הבנקאיות.
- מערך סניפים רחב בפריסה ארצית.
- השקעה בהקמה, תחזוקה ושדרוג של שירותים ישירים, פלטפורמות טכנולוגיות מתקדמות וכלים ניהוליים.
- בניית מותג קמעונאי חזק, מוביל ואמין.
- דרישות הון מינימלי ויחס הלימות הון על-פי הנחיות בנק ישראל.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

כניסה לחשבון העסקי ללא מיניקי

לקוחות עסקיים חדשים יכולים להיכנס לחשבונם באתר ללא רכיב הזיהוי הפיזי (מיניקי) ומבלי להתקין תוכנה ייעודית במחשבם. השירות מאפשר להם להיכנס לחשבון מכל מחשב (בארץ ובחו"ל) באמצעות קוד משתמש, סיסמה ומסרון (שנשלח למכשיר הנייד בכל כניסה).

הזמנת פנקס שיקים לבית הלקוח

לקוחות הבנק הפועלים באפליקציית ניהול החשבון יכולים להזמין פנקסי שיקים חדשים ולקבל אותם עד הבית באמצעות משלוח בדואר ישראל. עם שליחת פנקסי השיקים לבית הלקוח תישלח אליו הודעת sms המעדכנת כי הפנקסים בדרך אליו.

מטבע-חוץ בטרמינל ללקוחות כל הבנקים

מענה יכולים לקוחות כל הבנקים להזמין מטבע-חוץ מראש באמצעות שירות "מטבע-חוץ בטרמינל" ולקבלו ביום הטיסה בדלפקי הבנק בנתב"ג. את מטבע-החוץ יכולים לקוחות הבנקים הזרים להזמין מהמחשב או מהטלפון הנייד (באמצעות אתר רספונסיבי ייעודי) ולשלם עליו באמצעות כרטיס אשראי.

הון אנושי

בסניפים מועסקים עובדים קבועים שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכים הבנקאיים של הלקוחות. בנוסף, מועסקים עובדים חיצוניים בתפקידים בסיסיים (בנכולים), לאחר שעברו הכשרה מתאימה. מדיניות הבנק היא לקלוט, ככל שניתן, עובדים אקדמאים, וקיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעור האקדמאים. הבנק גם מעודד עובדים ללמוד לתואר ראשון ושני, וזאת הן באמצעות עזרה במימון הלימודים והן באמצעות הוספת ימי חופשה למבחנים. במוקדי "פועלים בטלפון" מועסקים עובדי בנק ועובדים חיצוניים, אשר עברו הכשרה ייעודית, כולל עמידה במבחני קבלה כמוקדן למתן שירות.

שינויים רגולטוריים – מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות, החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים, כגון: הפיקוח על הבנקים, רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות-ערך ועוד. ביום 15 בדצמבר 2014 פורסם חוזר סופי לתיקון ניהול בנקאי תקין מס' 432 - העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח - שמטרתו להסדיר, ליעל ולפשט את תהליך העברת פעילותו או סגירת חשבונו של לקוח. בין ההוראות: ביצוע כל הפעולות עבור הלקוח על-ידי הבנק החדש; מסירת מידע מפורט ללקוח לצורך בחינת כדאיות המעבר וסגירת החשבון (בצורת דוח שנתי כחלק מ"תעודת זהות בנקאית" ופירוט הפעולות הכרוכות בהעברת הפעילות ו/או סגירת החשבון); סגירת חשבון ללא צורך להגיע לסניף הבנק (באתר האינטרנט של הבנק); לוח זמנים לתהליך סגירת החשבון (העברת פעילות תוך חמישה ימי עסקים ממועד הגשת הבקשה, הליך סגירת חשבון תוך חמישה ימי עסקים ממועד סיום הפעולות על-ידי הלקוח והעברת תיק נירות ערך ישראליים תוך חמישה ימי עסקים ממועד מתן ההוראה על-ידי הלקוח); שמירת הטבות והנחות שהוענקו ללקוח. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1 ביולי 2015 למעט החלקים המת"חסים לתעודת זהות בנקאית, אשר נכנסו לתוקף ביום 28 בפברואר 2016. בחודש אוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק להעמקת גביית המסים והגברת האכיפה שמטרתה, בין היתר, להילחם בהון ולעמיק את גביית המס ושבמסגרתה תיקבע חובת דיווח מיוחדת על גופים פיננסיים, כך שידווחו באופן שוטף לרשות המסים על פעילות לקוחותיהם. בחודש נובמבר 2015 החליטה ועדת חוקה לפצל את הצעת החוק לשתי הצעות חוק נפרדות ובמרץ 2016 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את החלק הראשון כחוק איסור הלבנת הון (תיקון מספר 14), התשע"ו-2016 העוסק בהגדרת הטיפול הממשלתי במלביני הון. ועדת החוקה טרם סיימה את דיוניה לגבי החלק השני העוסק בדיווח של גופים פיננסיים אך הובהר כי המנגנון החדש יעסוק בדיווח על לקוחות פרטיים בלבד ולא על לקוחות עסקיים. ביום 28 בפברואר 2016 נכנסה לתוקף הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 425 "דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים". לכל הלקוחות המוגדרים "יחיד/עסק קטן" הופקה תעודת זהות בנקאית עבור נתוני שנת 2015. מטרת ההוראה להסדיר את חובת הדיווח של התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם אודות כלל הנכסים וההתחייבויות של הלקוח בתאגיד הבנקאי, לרבות סך ההכנסות וההוצאות במהלך השנה בגין נכסים, התחייבויות ופעילות שוטפת בחשבון. הדוח השנתי נועד לשפר את יכולת המעקב של הלקוחות אחר פעילותם בחשבון ולהגביר את יכולת השוואה בין מוצרים ושירותים בנקאיים שונים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

ביום 1 בינואר 2016 נכנסה לתוקף הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 423 - "שירות המסלולים". על פי ההוראה נדרש לפרט את הצגת המסלולים בתהליך פתיחת החשבון, ניהול החשבון על-פי מסלול או בשיטת תשלום בגין פעולה (Pay as you go).

קידום אפשרות פתיחת חשבון באינטרנט והיערכות למתן שירותי בנקאות אינטרנטיים - בנק ישראל פרסם ביום 4 בינואר 2015 חוזר בנושא סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם (חשבון מקוון). כמו-כן, פורסמה רשימת הסכמים בין התאגיד הבנקאי ללקוח, כדוגמת הסכם פתיחת חשבון עו"ש, הסכם להפקה לפיקדון לתקופה של למעלה משנה והסכם בנושא הוראות טלפוניות, לגביהם לא תידרש חתימתו של הלקוח ובתנאי שהלקוח אישר כי עיין במסמך באתר האינטרנט. שינוי זה מתבסס על סמכותו של המפקח לקבוע סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימת לקוח.

בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין בנושא טיפול בתלונות הציבור 9/14 (A308) מונה בבנק נציב לטיפול בתלונות הציבור. הנציב כפוף ישירות לממונה על חטיבת קשר עם מחזיקי עניין ועוסק אך ורק בטיפול בתלונות הציבור. כמו-כן, פועל הנציב על-פי הוראת הנוהל המגדיר שגרות עבודה, אופן דיווח, מבנה דוחות ואופן פרסומם. על-פי הוראת הנוהל להוציא מקרים חריגים, בהם בחר הפיקוח על הבנקים לטפל ישירות בתלונה, כל תלונה תתברר באמצעות הנציב ותהווה תנאי מוקדם להגשתה לפיקוח על הבנקים בבנק ישראל.

ביום 26 ביוני 2016 עודכן נוסח כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון התשע"ו 2016) וצו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות דוחות סטנדרטיים לבקשת לקוח). על-פי הכללים המאושרים, יש לבצע צירוף יזום של אוכלוסיית לקוחות אזרח ותיק או אדם בעל מוגבלות לשירות המסלולים הבסיסי החל מה 1 בספטמבר 2016.

ביום 18 באוגוסט 2016 פורסמו כללי סליקה אלקטרונית של שקים (שמירת שקים) התשע"ו (2016) במסגרתם נקבע כי בנק גובה ישמור שיק שהופקד אצלו לגבייה והוצג על ידו לפירעון ושסכומו 500 אלפי ש"ח ומעלה, לתקופה של שנתיים לפחות מהיום שבו הוצג השיק לפירעון. בנק גובה ישמור שיק ממוחשב במשך שבע שנים לפחות ממועד שהוצג על ידו לפירעון.

שקים שסכומם נמוך מ 500 אלפי ש"ח לא נדרשים לשמירה פיזית וניתן להשמידם לאחר העברת התסריקים לבנק הנמשך (בשלב הראשון לאחר 90 יום). על-פי הסכמות ועד המסלקה מיושם במסגרת "עיצור שקים ביבנקאי" החל מסוף חודש יולי 2017. ביום 12 בספטמבר 2016 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 436 "מיזם לאיתור פיקדונות ללא תנועה וחשבונות של נפטרים". בנק ישראל בשיתוף משרד האוצר השיק את אתר "הר הכסף 2", המאפשר ללקוחות הבנקים לאתר בנקים בהם התנהלו חשבונות בנק ופיקדונות ללא תנועה השייכים ללקוח כולל איתור חשבונות בנק של נפטרים על-ידי היורשים.

יזמות רגולטוריות

בדצמבר 2011 מונה "הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית", בראשות המפקח על הבנקים, כנגזרת של הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי בראשות הפרופ' מנואל טרכטנברג.

מטרת הצוות, כפי שהוגדרה בכתב המינוי: לבחון ולהמליץ "על אמצעים ומהלכים שונים להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות הישראלי". המלצות הצוות פורסמו ביום 19 במרץ 2013 בדוח הסופי.

עיקרי המלצות הדוח בתחום העמלות, יושמו בתיקון האחרון לכללי הבנקאות שפורסם ביום 28 בנובמבר 2012 והוחל בשתי פעימות ביום 1 בינואר וביום 1 במרץ 2013.

ביום 9 בספטמבר 2013 פורסם תיקון לכללי הבנקאות המתייחס לשמירת התוספת או הפחתה לריבית הבסיסית שנקבעה במועד ההפקדה לפיקדון, לאורך כל תקופת הפיקדון. כמו-כן, נקבע כי המנגנון לקביעת הריבית יהיה אובייקטיבי וחיצוני ללא יכולת השפעה של התאגיד הבנקאי על קביעתו.

תחילתן של הוראות אלו ביום 1 ביולי 2014.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

החל מיום 1 באפריל 2014 יושמו הוראות כללי הבנקאות בנושא דמי ניהול מינימליים, עמלת פעולה אחת על-ידי פקיד וכן נכנסו לתוקף מסלולי "עובר ושב". כמו-כן הוטל פיקוח על מחיר המסלול הבסיסי ומחירו המרבי נקבע על 10 ש"ח. ביום 2 באפריל 2014 פורסם חוזר המתייחס לגילוי עלות שירותים בניירות-ערך אשר נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ביום 15 באפריל 2014 פורסמה הוראת בנק ישראל בנושא פתיחת חשבון באמצעות האינטרנט. בינואר 2015 הפעיל הבנק את האפשרות לפתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט.

בחודש מרץ 2014 פורסם ברשומות תיקון לחוק הבנקאות שירות ללקוח, לפיו יש לתת הודעה ללקוחות טרם העמדת הלוואה שהעמיד להם תאגיד בנקאי לפירעון מידי או טרם פתיחת הליך משפטי, כמפורט בחוק. החוק נכנס לתוקף ביום 10 בספטמבר 2014. במהלך שנת 2015, נכנסו לתוקף שינויים רבים בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) התשס"ח 2008, ובהם:

1. ביטול חיוב בעמלת ערוץ ישיר בעסקות המתבצעות בכרטיס לחיוב מידי (דביט).
  2. ביטול עמלות דמי ניהול הלוואה לדיר והלוואות שאינן לדיר שניתנו עד יולי 2008.
  3. ביטול עמלת תשלום נדחה בעסקות שיבוצעו החל מפברואר 2015 בכרטיס אשראי.
  4. שינוי בהגדרת "עסק קטן" באופן שהגדרה תהיה ללא תוקף בזמן.
  5. שינויים בעמלות בגין עסקות במטבע-חוץ ומשיכות בחו"ל באמצעות כרטיס חיוב.
  6. שינוי בעמלה בגין הודעות על התראות מושל"כ ופיגור בתשלומים ובוטלה עמלת חיוב מפקיד בהחזרת שיק.
- ביום 19 בנובמבר 2014, כחלק מיישום המלצות הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות ("ועדת זקן"), פרסם המפקח על הבנקים הוראה בעניין "דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים". מטרת ההוראה להסדיר את חובת הדיווח של התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם אודות כלל הנכסים וההתחייבויות של הלקוח בתאגיד הבנקאי, לרבות סך הכנסות וההוצאות במהלך שנה, בגין נכסים, התחייבויות ופעילות שוטפת בחשבון, ולהגביר את יכולת ההשוואה בין מוצרים ושירותים בנקאיים שונים. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 28 לפברואר 2016 עבור נתוני שנת 2015 ויושמה בבנק בהתאם.

בחודש פברואר 2014 פורסמה טיוטה להערות הציבור של הדוח בנושא הגברת היעילות והתחרות בתחום כרטיס חיוב מטעם רשות ההגבלים העסקיים. דוח סופי פורסם בספטמבר 2014. הדוח עוסק במספר נושאים מרכזיים ובהם הכנסת השימוש בכרטיס חיוב מידי (דביט) לשוק הישראלי, הפחתת חסמים על מנת לאפשר כניסת שחקנים חדשים לתחום הסליקה והורדת עלויות לבתי העסק על-ידי הקדמת מועד הזיכוי מחברות האשראי.

משמעויות מרכזיות שעלו מהדוח - הפחתת העמלה הצולבת, זיכוי מידי לבתי העסק בגין עסקות דביט, ובגין עסקות חיוב נדחה תוך חיוב הבנקים לשאת בעלות ימי האשראי הנובעת מכך. החלת חובה על חברות כרטיס משולב שיאפשר ביצוע עסקות דביט וגם עסקות חיוב נדחה.

הדוח עבר אישור ממשלה ביום 22 באוקטובר 2014 ונכנס לתוקף החל מיום 1 באפריל 2016. על פי ההסכם הקואליציוני שנחתם בחודש אפריל 2015, הממשלה תפעל להגברת התחרות במערכת הפיננסית, להפחתת עלויות החיסכון לטווח ארוך ותקדם הפרדת חברות כרטיס האשראי מהבנקים בשיתוף עם בנק ישראל. בנוסף, משרד האוצר יגבש תזכיר חוק להרחבת התחרות בשוק האשראי לצרכנים ולבעלי עסקים קטנים ובינוניים, וזאת, בין היתר, באמצעות קידום היישום של חוק שירות נתוני אשראי התשס"ב-2002 וחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות 1993, יישום "תעודת זהות בנקאית", הרחבת תפוצת השימוש בכרטיס חיוב מידי ומתן ערבות מדינה לדרישות ההון ולאשראי הניתן למשקי בית ולעסקים קטנים על-ידי בנקים חדשים (ובכללם אינטרנטיים וקואופרטיביים). עוד סוכם כי הממשלה תפעל ותסייע להקמת מערכות תשתית מחשוב הנחוצות לבנקים חדשים. הוקם צוות עבודה לבחינת יישום ביטוח פיקדונות של בנק ישראל ומשרד האוצר שעוסק בנושא ואמור להגיש מסקנות במהלך שנת 2017.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

בהתאם לכך, בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרומ). על הוועדה להמליץ בנושא הכנסת שחקנים חדשים לתחום זה, לרבות באמצעות הפרדת חברות כרטיסי האשראי מבעלות הבנקים. כן הוטל על הוועדה להמליץ על צעדים משלימים נדרשים ועל הסרת החסמים לכניסת שחקנים והגברת תחרות כאמור.

בחודש דצמבר 2015 פורסמו המלצות הוועדה בדוח ביניים שפורסם להערות הציבור ובחודש יולי 2016 פרסמה הוועדה דוח ותזכיר חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ו-2016. ביום 31 ביולי 2016 אישרה הממשלה את תזכיר החוק. וביום 2 לאוגוסט 2016 פורסמה ברשומות הצעת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016 ("הצעת חוק"). בהתאם להצעת החוק נאסר על הבנק לעסוק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובסליקתם. כן נאסרה שליטה או החזקה באמצעי שליטה בתאגיד העוסק בפעילויות אלו. האיסור יחול תוך 3 עד 4 שנים מיום פרסום החוק. בנוסף הוגבל הבנק, בהנפקת כרטיסי אשראי ללקוחותיו ובשינוי תנאי הנפקה לכרטיסי אשראי שהנפיק ללקוחותיו קודם לפרסום החוק. ההגבלה כוללת תנאים שנקבעו בהצעת החוק ובהם תנאי כי מתום שנתיים לפרסום החוק ועד לתום 3 שנים ממועד ההפרדות מחברות כרטיסי אשראי, הבנק לא יתפעל אצל חברת תפעול הנפקה יותר מ-40% מסך כרטיסי החיוב החדשים שיונפקו ללקוחותיו וכן כי באותה התקופה סך האשראי המונפק על ידו בכרטיסי אשראי לא יעלה על 50% בכל שנה מהיקף האשראי שהנפיק ללקוחותיו בשנת 2015. על-פי הצעת החוק מגבלת האשראי לא תחול על בנקים שאינם בנקים גדולים. עוד נקבע בהצעת החוק כי:

1. לבנק יותר למכור שירותי מחשוב ותפעול ולהשכיר מקרקעין לצרכים אלו, באישור המפקח ובלבד שעיקרם משמש את הבנק.
2. הבנק לא ימנע ממי שיתפעל עבורו הנפקה של כרטיסי חיוב שימוש במידע שיגיע אליו במסגרת התפעול לצורך מתן אשראי וכן לא ישלול ולא יגביל אותו מלהנפיק ללקוחותיו כרטיסי אשראי.
3. יתרת חשבון העו"ש תימסר מהבנק לגופים פיננסיים באופן יומי או מדי תקופה ארוכה יותר, לפי בקשת הלקוח.
4. הבנק יפיק ללקוח את כרטיסי האשראי של כל המנפיקים הקשורים עמו בהסכם הפצה. על הבנק נאסר לסרב סירוב בלתי סביר להתקשר בהסכם הפצה עם מנפיק.
5. חברת כרטיסי האשראי תהיה רשאית לעשות שימוש בפרטי ההתקשרות של לקוחות הבנק, לשם הצעה לשירותי הנפקה או הצעה למתן אשראי, אלא אם דרש הלקוח שלא תעשה כן.
6. הבנק יציג ללקוח מידע על עסקות שביצע באמצעות כרטיסי חיוב שהונפקו על-ידי מנפיק אחר, אם התשלום בעדן יעשה בדרך של חיוב חשבון העו"ש בבנק, לפי בקשת הלקוח. אופן ההצגה יהיה זהה להצגת עסקות בכרטיסי חיוב המונפקים על-ידי הבנק.
7. מתום שנה לפרסום החוק ועד לתום 3 שנים ממועד ההפרדות מחברות כרטיסי האשראי, יחויב הבנק לתפעל הנפקה באמצעות 2 חברות כרטיסי חיוב לפחות שאחת מהן אינה בשליטתו והוא לא מחזיק בה אמצעי שליטה.
8. חלוקת ההכנסות הנובעות מתפעול הנפקה של כרטיסי החיוב ומפעילות הלקוחות בהם, תהיה בהתאם לחוזה ההתקשרות שבין הבנק לחברות כרטיסי האשראי שהיה בתוקף עד 3 ביוני 2015.
9. הוגבלו הגופים הרשאים לרכוש חברת כרטיסי אשראי. בנק, גוף מוסדי גדול ותאגיד ריאלי משמעותי, כהגדרתם בהצעת החוק, לא יהיו רשאים לרכוש מהבנק אמצעי שליטה בחברות כרטיסי האשראי.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם עדכון להצעת החוק לפיו תתווסף הוראה לחוק מערכת תשלומים, התשס"ח-2008. לפיה לא ישלחו אדם במפעיל של מערכת ממשק, ולא יחזיק יותר מ-10% מסוג מסוים של אמצעי שליטה במפעיל של מערכת ממשק. יצוין כי הגדרת מפעיל של מערכת ממשק בהצעת החוק חלה על חברת שירותי בנק אוטומטים בע"מ (שב"א).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

הצעת החוק מוסיפה כי הנגיד בהסכמת שר האוצר או לפי הצעת האחרון רשאי לקבוע שיעור שונה לגבי כלל המחזיקים או לגבי סוג מסוים מהם, וכל עוד המחזיקים במפעיל הם משתתפים במערכת הממשק המחזיקים מעל 75% מאמצעי השליטה במפעיל, ייקבעו השיעורים כאמור באופן שיבטיח ככל שניתן כי כל סוג של משתתפים לא יחזיק יותר מ-50% מאמצעי השליטה במפעיל. עוד נקבע בהצעת החוק כי אדם אשר ערב יום תחילת החוק שלט במפעיל, או החזיק יותר מ-10% מסוג מסוים של אמצעי שליטה במפעיל, יהיה רשאי להמשיך לשלוט או להחזיק בהם עד תום ארבע שנים מיום התחילה, ובלבד שאמצעי השליטה שהוא מחזיק מעל 10%, לא יקנו לו ממועד שנה מיום התחילה וכל עוד מתקיימים תנאים נוספים שנקבעו בהצעת החוק, זכויות הצבעה באסיפה הכללית של המפעיל והזכות למנות דירקטור. כמו-כן, ממועד שנה מיום התחילה וכל עוד יתקיימו תנאים שנקבעו בהצעת החוק, לא ימנה משתתף במערכת ממשק יותר מדירקטור אחד במפעיל ורוב הדירקטורים ימונו בידי האסיפה הכללית לפי הצעת ועדה למינוי דירקטורים שתמונה לפי תנאים שנקבעו בהצעת החוק ובכפוף לכללים נוספים שהצעת החוק מפרטת.

בדוח נקבעו המלצות נוספות שלא נקבעו בהצעת החוק וביניהן:

1. המלצות להגברת התחרות בתחום הסליקה: תנאים מקלים למתן רישיון סולק וסולק מתארה, הפחתת עמלה צולבת.
2. הקלות לגופים מוסדיים במתן אשראי ללקוחות קמעונאיים.
3. איגום משותף של משאבי מיחשוב לבנקים קטנים וגופים חוץ בנקאיים.
4. סיוע על-ידי המדינה במימון שירותי מיחשוב למתחרים חדשים.
5. זכותו של לקוח לשעבד נכס בשעבוד שני ללא הסכמת בעל השיעבוד הראשון.
6. הטלת חובה על ביטוח פיקדונות לכל הבנקים.
7. הסדרת מכלול שירותי התשלום שתתבסס על הסדרה בינלאומית.
8. העצמת יכולת הצרכן לבצע תיחור בין בנקים והקלת מעבר לקוחות בין בנקים.
9. אסדרת שירותי אגרגציה.

בחודש יוני 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת "מתווה להקמת בנק חדש בישראל: מדיניות חדשה של הפיקוח על הבנקים להסרת חסמי כניסה". לפי תמצית המדיניות, המתווה מהווה חלק מצעדי הפיקוח על הבנקים להגברת התחרות במערכת הבנקאות בישראל וכתמיכה בשינויים המותווים, בין היתר, במסגרת "ועדת שטרומ" חלקו הראשון של המתווה מתמקד במתן רישיון בנק לחברות כרטיסי אשראי, וחלקו השני מתמקד בתנאים הנדרשים להקמת בנק חדש מהיסוד. בנוסף למפורט לעיל, קיימות מגוון הצעות חוק פרטיות שהונחו על שולחן הכנסת ה-20 ובינן, הצעות לביטול/הפחתת עמלות, הצעה לאפשר לגופים שאינם בעלי רישיון בנק להעניק שירותי אשראי ופיקדון כאחד עד לסכום כולל של 1.5 מיליארד ש"ח. יישום עדכונים לחוק הוצאה לפועל בעלי השלכה ישירה על פעילות התאגידים הבנקאיים לרבות מתן הפטרים ופטורים מריביות פיגורים לחייבים שונים ועוד.

יזמות רגולטוריות אלה משפיעות לרעה על הכנסות הבנק ועלולות להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. בשלב זה, הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים. ביום 2 במרץ 2016 הוגשה לכנסת הצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016 אשר אושרה בקריאה ראשונה. אם תתקבל הצעת החוק ייכנס החוק לתוקף שנה מיום פרסומו (למעט החרגות לגבי נושאים מסוימים כמפורט בסעיף התחולה של הצעת החוק). דיוני החקיקה ממשיכים ולא צפויים להסתיים לפני הרבעון הראשון של שנת 2017. על הליכי פירוק לפי פקודת החברות, על הליכי פשרה או הסדר שניתן במסגרתם צו הקפאת הליכים לפי חוק החברות וכן על הליכי פשיטת רגל לפי פקודת פשיטת הרגל שהיו תלויים ועומדים ערב כניסת החוק לתוקף, ימשיכו לחול הוראות הדין הקיימות טרם כניסת החוק לתוקף.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

החוק המוצע כולל שינויים מקיפים בתחום חדלות הפירעון, תוך כדי יצירת קודיפיקציה של דיני חדלות הפירעון והסדרה של כלל דיני חדלות הפירעון של יחידים ושל תאגידים בחוק חדש ועדכני, וביטול ההסדרים הקיימים בחוק החברות ובפקודות הישנות. לחוק המוצע עשויה להיות השפעה על גביית חובות מחייבים שהם בבחינת חדלי פירעון בהתאם להגדרות שנקבעו בחוק המוצע. בין היתר, מוצע בחוק כי נושה המובטח בשעבוד צף יהיה רשאי להיפרע את החוב המובטח מנכסי השעבוד הצף, רק עד סכום השווה ל-75% מהתמורה שהתקבלה ממימוש הנכסים הנ"ל (ולאחר ניכוי הוצאות המימוש), ויתרת השווי של הנכסים הנ"ל תשמש לפירעון החובות הכלליים של התאגיד החייב. על מימוש השעבוד הצף שנוצר לפני יום פרסום החוק, ושניתן כערובה להלוואה שניתנה לפני יום פרסומו של החוק יחולו הוראות הדין הקיים טרם חקיקת החוק. בנוסף, אם ההלוואה ניתנה לאחר יום פרסום החוק, אך השעבוד הצף נוצר לפני יום פרסום החוק, יחול על מימוש השעבוד הצף הדין הקיים טרם כניסת החוק לתוקף למשך חמש שנים מיום פרסום החוק, בלבד. עוד נקבע בהצעת החוק, בין היתר, כי נושה מובטח שיפרע את חובו על-ידי מימוש הנכס המשועבד יהיה רשאי לגבות את הריביות והפרשי ההצמדה המוסכמים בינו לבין החייב, אך לא יצורפו לחוב המובטח ריביות פיגורים או קנסות פיגורים שנוספו לחוב ממועד מתן הצו לפתיחת הליכי חדלות הפירעון, ודינם יהיה כדין ריביות והפרשי הצמדה שנצברו במהלך הליכי חדלות הפירעון. לא ניתן בשלב זה להעריך את השפעתו של החוק, במידה יוחקק בנוסחו הקיים, אם בכלל, על מכלול ההיבטים הקשורים לאשראי הרלוונטי להוראות החוק ולהכנסות הבנק.

יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות בשנה הקרובה

מגזר הלקוחות הפרטיים נמצא במיקוד וימשיך להוות מנוע צמיחה משמעותי בפעילות הבנק בשנים הבאות. בסיס האסטרטגיה נשען על תפישת הלקוח במרכז וחתירה להבנה מעמיקה של מכלול הצרכים הנוכחיים והעתידיים שלו, בדגש על שביעות רצון ונאמנות כמנוף לשימור היתרון התחרותי.

יישום האסטרטגיה עתיד להביא להצמחה והעמקת הפעילות עם לקוחות קיימים, במקביל להרחבת בסיס הלקוחות במיקוד על מגזרי ומוצרי צמיחה. כל זאת תוך הקצאת משאבים מותאמת תרומה ושיפור המשכי של תהליכי העבודה במקביל לשמירה ולניהול סיכונים. מימוש האסטרטגיה נשען על שורת צעדים:

- חיזוק ההיכרות והקשר האישי עם הלקוח, תוך פיתוח והטמעת תפישות שירות מתקדמות ליצירת חווית לקוח מותאמת ולבניית מערכת יחסים המשכית עם הלקוחות.
- בניית הצעת ערך ייחודית מותאמת לצרכים המובחנים של הלקוחות.
- פיתוח מערך הפצה רב-ערוצי מתקדם, תוך בניית מענה המבוסס הן על מערך הסינוף מותאם והן על זמינות ונגישות לביצוע פעולות ולמידע ממגוון ערוצים ישירים.
- פיתוח המשכי של תשתיות מתקדמות להיכרות עם צורכי הלקוחות כבסיס לפיתוח הצעות ערך מותאמות ומובחנות לסגמנטים השונים.

יישום שיטות ניהול משאבים ותהליכי עבודה אשר מכוונים ליצירת תנאים למצוינות תפעולית תוך התמקצעות העובדים בתהליכי שירות ומכירה. פיתוח התפישה של הבנק כמלווה פיננסי שותף ותומך בהצמחת הלקוחות. לדוגמא, הבנק הרחיב את היעוץ הפנסיוני בסניפים, תוך התמחות בראיה כוללת של צורכי הלקוח ובמתן ייעוץ אובייקטיבי מקיף.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-34: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
453	493	1,364	1,500	מחיצוניים
143	141	418	387	בינמגזרי
7	4	35	19	הכנסות מימון שאינן מריבית
603	638	1,817	1,906	סך-הכל רווח מימוני, נטו
397	391	1,229	1,155	עמלות והכנסות אחרות
1,000	1,029	3,046	3,061	סך ההכנסות
52	81	113	254	הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות:				
909	896	2,690	2,722	מחיצוניים
16	6	59	25	בינמגזרי
23	46	184	60	רווח לפני מסים
10	18	74	24	הפרשה למסים על הרווח
רווח נקי:				
13	28	110	36	המיוחס לבעלי מניות הבנק
		37,938	39,813	אשראי לציבור, נטו, לסוף התקופה
		157,723	168,617	פיקדונות הציבור לסוף התקופה

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר לקוחות פרטיים בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-36 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-110 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות הפסדי אשראי, ומירידה בהכנסות מעמלות. קיטון זה קוזז על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-1,906 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,817 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ביתרות האשראי בין התקופות, והוא קוזז על-ידי ירידה במרווחים הפיננסיים על האשראי. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמו ב-1,155 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,229 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נבע מירידה בהכנסות מפעילות בניירות-ערך.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמו ב-254 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-113 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית בשל גידול בהיקף האשראי, וכן מגידול בהפרשה הפרטנית. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-2,747 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,749 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-39.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-39.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-168.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-161.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הגידול נבע מעלייה ביתרות עו"ש זכות עקב ירידה בפעילות לקוחות המגזר בניירות-ערך.

מגזר עסקים קטנים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה בפרק "[מגזר לקוחות פרטיים](#)" לעיל). המגזר מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

פעילויות

שנת 2016 היא השנה הרביעית שהבנק שם את העסקים הקטנים במוקד:

גם ברבעון השלישי של שנת 2016 המשיך הבנק את המיקוד במגזר העסקים הקטנים ובהתאם ההמשך מהלכים רחבי היקף לתמיכה והצמחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי יעודי במסגרת מגוון קרנות - החל מקרן ייעודית של הבנק "קרן פועלים לעסקים" שהוקמה בשיתוף חברת כלל ביטוח ומעניקה אשראי למגזר זה בסינדיקציה (75% בנה"פ, 25% חברת כלל), היקף הקרן הינו 8 מיליארד ש"ח לתקופה של 4 שנים, ועד לקרנות סקטוראליות שמקים הבנק בשיתוף עם גופים מובילים במשק. הפעילויות העיקריות במגזר זה הינן בנקאות ופיננסיים ושוק ההון ומתן תמיכה לעסקים קטנים גם באמצעות שירותים חוץ בנקאיים במסגרת שיתופי פעולה ייעודיים.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסיים" כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות (סמכות האשראי המרבית לעובדי המגזר, בשים לב לצורכי הלקוחות, מצבם הכלכלי ועושרם הפיננסי הוגדלה לסך של 7 מיליון ש"ח סמכות צוות האשראי החטיבתי הוגדלה ל-12 מיליון ש"ח) פיקדונות ותוכניות חיסכון. השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים פעולות בסיסיות בדומה לאלו הניתנים ללקוחות פרטיים במגזר משקי הבית וכן פעולות מורכבות יותר כגון: ניכיון שקים, מטבע-חוץ, סחר-חוץ ועסקות מימוניות אחרות.

מוצרים ושירותים

הקמת "קרן פועלים לעסקים" - במאי 2016 השיק הבנק את הקרן החדשה לעסקים קטנים של בנק הפועלים בשיתוף "כלל" - "קרן פועלים לעסקים": קרן האשראי מיועדת לעסקים קטנים ומעניקה הלוואות בתנאים אטרקטיביים מעבר למהלך העסקים הרגיל. **כנסי יועצים ארציים -** במרץ 2016 קיים הבנק כנסי יועצים כלכליים ורואי חשבון ארצי וכן סדרה של כנסים אזורים במנהלות בכל רחבי הארץ. במטרה לסייע לעסקים קטנים משלב הבנק כוחות עם יועצים כלכליים ורואי חשבון בכל רחבי הארץ, מקדם ומעלה מודעות בקרב העסקים הקטנים לאפשרויות המימון הייחודיות במסגרת "קרן פועלים לעסקים".

פועלים Business - המועדון לעסקים קטנים ובינוניים, הושק בחודש פברואר 2015. המועדון מציע הוזלה משמעותית בעלויות הכרוכות בניהול העסק עם פוטנציאל לחיסכון של עד אלפי ש"ח בשנה, ומעניק הטבות ייחודיות הנוגעות בליבת הפעילות של העסק. המועדון מאפשר לבעלי העסקים ולעובדיהם, לרכוש מוצרים ושירותים מגוונים במחירים דומים לאלו הניתנים לעסקים גדולים במשק. ההטבות המרכזיות שמוצעות לחברי המועדון כוללות הנחות בתחום ההסעדה, תחבורה, ציוד משרדי וביטוח. כמו-כן, הוקם פורטל רווחה ייעודי שיעניק מגוון רחב של הטבות בענפי הפנאי, הביטוח והנופש.

כל עסק קטן-בינוני המנהל חשבון בבנק הפועלים ומחזיק בכרטיס אשראי בנקאי הינו חבר במועדון "פועלים Business" וזכאי למגוון הנחות ללא רישום מוקדם.

הקמת המרכז לליווי עסקים - במאי 2016 השיק הבנק במהלך רחב וראשון מסוגו את "המרכז לליווי עסקים". המרכז הושק בשיתוף פעולה עם המכללה למנהל, ארגון להב וקרן שכ"ל ופועל בפריסה ארצית במטרה להעניק לעסקים קטנים בכל רחבי הארץ ידע וכלים לניהול העסק והצמחתו. במסגרת "המרכז לליווי עסקים" נהנים העסקים הקטנים מקורסים מקצועיים, סדנאות במגוון תחומים עסקיים ומפגשי ייעוץ אחד על אחד עם יועצים מומחים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

החנות האינטרנטית שלי – במטרה להעניק לעסקים קטנים שירותי בנקאות אשר יסייעו להם להגדיל את היקפי המכירות של העסק ואת מלאי הלקוחות, השיק הבנק שיתוף פעולה בלעדי עם ישראל כרטיס ב"חנות האינטרנטית שלי". במסגרת שיתוף הפעולה נהנים עסקים קטנים, לקוחות הבנק, מהטבה בלעדית של 50% הנחה למשך חצי שנה על חבילת הבסיס, בהקמת חנות אינטרנטית לבית העסק.

השקת "המדריך להקמת עסק" – במטרה לסייע לעסקים קטנים בתחילת דרכם, משיק הבנק את המדריך להקמת עסק חדש. המדריך להקמת עסק הינו המלווה הצמוד לעסקים בהקמה ומרכז בתוכו את כל המידע והכלים להם נדרש בעל עסק כבר מהצעדים הראשונים. המדריך הינו מדריך דיגיטלי מקוון אליו יכולים להיכנס לקוחות כל הבנקים. מהלך זה הינו חלק מאסטרטגיית הבנק ללוות עסקים לצמיחה בכל שלבי החיים של העסק, מהצעדים הראשונים ועד לעסק צומח.

שיווק והפצה

כחלק מתמיכת הבנק בשנת העסקים הקטנים התקיים בינואר 2016 "יום העסקים הקטנים 4", במסגרתו נקראו כל תושבי מדינת ישראל לרכוש בעסקים הקטנים ולסייע לצמיחת המשק. המהלך נעשה בשיתוף עם גופים ציבוריים שונים כגון השלטון המקומי, ראשי ערים ועוד.

בכוונת הבנק למסד את יום העסקים הקטנים כמסורת שנתי.

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון וב-"פועלים בטלפון", הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. כמו-כן, מתבצעות פעולות השיווק וההפצה ב"פועלים באינטרנט".

בשנה האחרונה הורחב משמעותית השימוש בשיווק דיגיטלי, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת באמצעות מילות חיפוש, פנייה לקהלי יעל מובחנים באמצעות באנרים מאופיינים, פרסום מקדים לסרטוני YOUTUBE, פרסום דיגיטלי בפייסבוק, במעברונים שונים ועוד.

לקוחות, לרבות התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

מגזר העסקים הקטנים מספק שירותים ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים קטנים ובינוניים ממגוון רחב של ענפי משק, רובם בעלי מחזור פעילות של עד 30 מיליון ש"ח והאובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח. בנוסף, מטופלים במגזר החשבונות הפרטיים של הלקוחות העסקיים.

ברבעון השלישי של שנת 2016 לא חלו שינויים מהותיים במאפייני לקוחות המגזר. עם זאת, התחרות על מגזר זה עולה ומתבטאת בפיתוח הצעות ערך ייעודיות לגיוס ולהעמקת פעילות עם הלקוחות. יש אינדיקציות שבעתיד גופים פיננסיים ומוסדיים עשויים להיכנס לתחום האשראי לעסקים קטנים ולהגדיל את התחרות בתחום. במקביל, נמשכת מגמת מעבר לערוצי בנקאות ישירים, כגון אינטרנט לעסקים ומכונות להפקדת שיקים ומזומנים.

תחרות

עיקר התחרות במגזר זה הנה עם ארבעת הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות והן עם הבנקים האחרים במערכת. הפעילות במגזר זה דורשת התמחות והיכרות מעמיקה עם הלקוח, לצורך ניהול סיכוני האשראי, ולכן התחרות במגזר זה הנה בעיקרה בין בנקים, על מכלול הפעילות של הלקוח. עם זאת, עוצמת התחרות הולכת וגדלה הן מצד המתחרים המרכזיים (הבנקים המרכזיים המקומיים), לצד שחקנים פיננסיים, מוסדיים ודיגיטליים שהחלו לפעול בתקופה האחרונה בתחום האשראי לעסקים קטנים. גופים ממשלתיים מעוניינים לעודד את העמקת פעילותם של שחקנים אלו בעתיד.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- ניהול מערכת יחסים אישית והמשכית עם הלקוחות.
- סל מוצרים מגוון ומותאם לצורכי הלקוחות.
- הכשרת כוח אדם מיומן ומקצועי במגוון המוצרים והפעולות הבנקאיות.
- הקמת מערך סניפים רחב ומותאם בפריסה ארצית.
- השקעה בהקמה, תחזוקה ושדרוג של ערוצים ישירים ואמצעים טכנולוגיים מתקדמים.
- השקעה גבוהה בבניית מותג חזק, מוביל ואמין.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

למרבות המוצרים הבנקאיים לא קיימים מוצרים תחליפיים. בשנים האחרונות התפתחה תחרות מצד גופים פיננסיים חוץ-בנקאיים (חברות השקעות, חברות ביטוח, חברות כרטיסי אשראי ועוד) בחלק מן המוצרים והשירותים אשר הבנק מספק ללקוחותיו. הבנק פועל לשיפור תהליכים ושיפורים טכנולוגיים, במטרה לשפר את השירות ולהרחיב את סל המוצרים הבנקאיים, ובכך לבדל את הבנק מול מתחריו.

הון אנושי

ביחידות העסקיות מועסקים רפרנטים לאשראי עסקי שהוכשרו במיוחד, בהתאם לצרכים הבנקאיים של הלקוחות העסקיים. מדיניות הבנק היא לקלוט בעיקר עובדים אקדמאיים ולכן קיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעור האקדמאיים. הבנק גם מעודד את עובדיו לרכוש השכלה והוא מסייע להם בלימודי תואר ראשון ושני.

יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות בשנה הקרובה

מגזר העסקים הקטנים נמצא במיקוד וימשיך להוות מנוע צמיחה משמעותי בפעילות הבנק בשנים הבאות. בסיס האסטרטגיה נשען על תפישת הלקוח במרכז וחתירה להבנה מעמיקה של מכלול הצרכים הנוכחיים והעתידים שלו. יישום האסטרטגיה עתיד להביא להצמחה והעמקת הפעילות עם לקוחות קיימים, במקביל להרחבת בסיס הלקוחות.

מימוש האסטרטגיה נשען על שורת צעדים:

- שיפור רמת השירות ללקוחות.
- מתן פתרונות פיננסיים מותאמים אישית ללקוח.
- התאמת רשת ההפצה לצרכי הלקוחות.
- חיזוק ההיכרות והקשר האישי עם הלקוח.
- תמהיל מיטבי של שירות אישי ואמצעים טכנולוגיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-35: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
308	342	902	995	מחיצוניים
(10)	(11)	(20)	(28)	בינמגזרי
-	-	1	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
298	331	883	967	סך-הכל רווח מימוני, נטו
128	141	385	404	עמלות והכנסות אחרות
426	472	1,268	1,371	סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי				
49	92	174	233	הוצאות תפעוליות ואחרות:
מחיצוניים				
221	221	653	672	בינמגזרי
22	27	63	78	רווח לפני מסים
134	132	378	388	הפרשה למסים על הרווח
55	49	153	155	רווח נקי:
79	83	225	233	המיוחס לבעלי מניות הבנק
		24,375	27,212	אשראי לציבור, נטו, לסוף התקופה
		32,875	34,704	פיקדונות הציבור לסוף התקופה

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר העסקים הקטנים בתשעת החודשים של שנת 2016, הסתכם ב-233 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-225 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזז בחלקו על-ידי גידול בהוצאות התפעוליות והאחרות ובהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-967 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-883 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה ביתרות האשראי ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

העמלות וההכנסות האחרות של המגזר בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמו ב-404 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-385 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מעמלות כרטיסי אשראי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-233 מיליון ש"ח בהשוואה ל-174 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית, עקב עלייה בהיקפי האשראי.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-750 מיליון ש"ח בהשוואה ל-716 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהוצאות אחרות, בעיקר בהוצאות מחשב ושיווק ופרסום. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהוצאות השכר עקב חיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי ההתייעלות ומירידה בהוצאות בגין תגמול הוני.

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-27.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-25.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הגידול נבע מעלייה בהיקפי הפעילות.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-34.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-32.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הגידול נבע מעלייה ביתרות עו"ש זכות עקב ירידה בפעילות לקוחות המגזר בניירות-ערך ומעלייה בהיקפי הפעילות.

מגזר הלוואות לדיר

כללי ומבנה המגזר

הבנק מציע הלוואות לדיר ללקוחות פרטיים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תוכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות נציגויות משכן בסניפים השונים הפרושים ברחבי הארץ.

פעילויות

הפעילות העיקרית של מגזר זה הינה מתן הלוואות לדיר ומיועדת לקהל לקוחות המבקשים הלוואה למימון אחת מהמטרות שלהלן:

1. ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה או שיפוץ.
2. ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות לדירת מגורים תמורת דמי מפתח.
3. ההלוואה ניתנת במשכון דירת מגורים ושיאינה למטרת עסק.
4. ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה כאמור בסעיפים 1 ו-2, במלואה או בחלקה.

פעולת חיתום משכנתאות נערכת ונבחנת בהתייחס לארבעה רכיבים מהותיים: יכולת החזר, הבטחה - הנכס המוצע לשעבוד, שיעור מימון, מרווחים.

מוצרים ושירותים

קיים מגוון של מסלולי ומוצרי אשראי לדיר: מסלולים בריבית קבועה וריבית משתנה במגזר הצמוד והלא-צמוד למדד המותאמים לצורכי הלקוחות. בנוסף, קיימים מוצרים ייחודיים כגון: משלים משכנתא, חודש חופש בשנה, חופשת לידה.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה של המגזר מתבצעים על-ידי נציגויות משכן בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות "פועלים בטלפון", "פועלים באינטרנט" וסניפים מפנים. כמו-כן, מתבצעות פעולות שיווק והפצה באמצעי המדיה השונים, שלטים באתרי בניה.

לקוחות, לרבות התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

לקוחות המגזר הינם לקוחות פרטיים אשר ניתנות להם הלוואות לדיור. מדובר בלקוחות הבנק על-פי קווי הלקוחות השונים להם קיימת פעילות בנקאית שוטפת וכן לקוחות בנקים זרים שנטלו משכנתא וזוהי פעילותם היחידה בבנק.

תחרות

בתחום הלוואות לדיור המתחרים העיקריים הינם תאגידים בנקאיים - בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ. מדיניות האשראי בתחום הלוואות לדיור מותאמת ומתעדכנת בהתאם להתפתחויות ולמגמות בשווקים בעולם ובארץ, והשפעתן על תחום הנדל"ן ומשקי הבית בישראל ועל צורכי הלקוחות. המשכנתא הינה "מוצר חיפוש" בראיית הלקוח, המתאפיין בהעדר נאמנות הלווה "לבנק הבית", ואילו בראיית בנקים המשכנתא מהווה "מוצר עוגן", באמצעותו מנסים לשמר/לגייס לקוחות. לפיכך הבנק נוקט במדיניות ליצירת ערך ייחודי ללקוחות הבנק תוך נקיטת אסטרטגיה של "משכנתא לוקחים בבית". חלקו של הבנק בהיקף האשראי לדיור (ביצועים שוטפים) ללקוחות השונים ברבעון השני לשנת 2016 עמד על כ-18.5% (בהתאם לדוחות בנק ישראל כולל קבוצות רכישה). נתון לרבעון שלישי יתקבל לקראת סוף אוקטובר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- פיתוח מדף פתרונות אשראי לדיור וביניהם הלוואות ומוצרי משכנתא חדשים המותאמים לתנאי השוק ולצורכי הלקוחות.
- הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. הבנק מנהל ומגדר את תאבונו הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת המדיניות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

הכשרת והדרכת כוח אדם מיומן במגוון המוצרים והתהליכים בהלוואות לדיור. סל מוצרים מגוון ומותאם לצורכי הלקוחות.

הון אנושי

השירותים ללקוחות המגזר ניתנים באמצעות יועצי משכנתאות בנציגויות משכן הפרושות ברחבי הארץ וכן באמצעות סניפים מפנים.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הלוואות לדיור קיימת חקיקה ענפה כדוגמת: נוהל בנקאי תקין 451, נוהל בנקאי תקין 329, צו בנקאות פירעון מוקדם הלוואות לדיור.

- משרד האוצר ומשרד הבינוי והשיכון: שינויים בכללי הסיוע לזכאים חסרי דירה: שונה מנגנון קביעת הריבית להלוואות זכאות מכספי בנק ומכספי מדינה, וכן נקבעו מענקים יישוביים חדשים.
- רפורמת הזכאים: "נקבע מנגנון חדש לקביעת ריבית בהלוואות הסיוע לזכאים חסרי דירה, מכספי בנק ומכספי מדינה. הריבית תתבסס על מנגנון שהעוגן שלו הינו הריבית הממוצעת של בנק ישראל פחות 0.5% כאשר קיימת מגבלת מקסימום של 3% כמו-כן נקבעו קריטריונים שיביאו להגדלה במספר הזכאים.
- השינוי נכנס לתוקפו ביום 15 במאי 2016 - לגבי כל הלוואות הזכאות המבוצעות ממועד זה ואילך (גם אם חוזה הלוואה נחתם קודם לכן).
- "דירה במחיר מופחת": "משרד האוצר ומשרד הבינוי והשיכון פרסמו 2 תוכניות לשיווק דירות במחיר מופחת לזכאים": תוכנית מחיר למשתכן במתכונת החדשה מיום 14 באפריל 2016 הכוללת גם מתן מענקים יישוביים; ותוכנית "מחיר מטר" מיום 18 במאי 2015.
- ביום 1 במאי 2016 - פרסם בנק ישראל תיקון להוראת נוהל בנקאי תקין, 329 לפיו הבנק יוכל לאשר הלוואות לרוכשי דירות (בסכום של עד 1.8 מ' ש"ח) בפרויקטים הנ"ל, כאשר אחוז המימון יחושב משווי הדירה שיקבע שמאי, ולא משווי הדירה בחוזה הרכישה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

כמו-כן, קיימות מספר הצעות חוק שהוגשו במגזר הלוואות לדיור בנושאים הבאים: חוק המכר - בטוחה לרוכש בקבוצת רכישה, קבוצות רכישה - אחריות גורם מארגן והבטחת זכויות קונים, סיוע למחוסרי דיור שלא זכו במחיר למשתכן, כל עוד הן בגדר הצעות חוק בלבד, לא ניתן להעריך מה תהיה השפעתן על המגזר.

ביום 3 באוגוסט 2016 הוגשה הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - מסירת מידע על תנאי הלוואות לדיור) התשע"ו-2016 על-ידי ח"כ גפני, מיקי רוזנטל ואורלי אבוקסיס לחייב את הבנקים שנותנים הלוואות לדיור להעביר ללויים הפוטנציאליים הצעת מחיר בכתב, כדי שאותם בנקים יעמדו בהתחייבותם לגבי ההלוואה לדיור שהציעו ללקוח. ההצעה טרם נדונה.

ביום 3 באוגוסט 2016 הוגשו שתי הצעות חוק דומות על-ידי ח"כ רועי פולקמן:

1. הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - דחיית פירעון הלוואה לדיור) - הצעת חוק המבקשת לתקן את חוק הבנקאות (שירות ללקוח), על-ידי הוספת סעיף (1ח9), לפיו לווה יהיה רשאי לדחות פירעון חודשי של הלוואה לדיור שלקח, באופן מלא או חלקי, ובלבד שכל דחייה תהיה לתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים רצופים, וסך-כל הדחיות לא יעלו על שנה. מוצע, בנוסף, בין היתר, כי במהלך תקופת הדחייה כאמור, לא תוטל ריבית פיגורים, וכי פירעונות חודשיים של הלוואה לדיור שנדחו, ייפרעו בתום תקופת פירעון הלוואה לדיור, בתשלומים חודשיים כמספר התשלומים החודשיים שנדחו.

2. הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - דחיית מועד פירעון של הלוואה לדיור ללקוח מובטל) - הצעת חוק זו נועדה לתת פתרון לבעיה הנוצרת במקרה בו אדם שנטל הלוואה לדיור לא יכול לעמוד בתשלומים חודשיים של אותה הלוואה עקב אובדן מקור פרנסתו. במצב זה, משמעות הדבר, פעמים רבות, היא כי הבנק המלווה נאלץ להתחיל בהליכי מימוש הבטוחה שבידו, הליך שהוא יקר ופוגעני לשני הצדדים. על כן, מוצע לאפשר ללווה שהוא מובטל לדחות פירעון חודשי של הלוואה לדיור, באופן מלא או חלקי, על-פי צרכיו, ולא יותר משלושה חודשים רצופים, ובכל מקרה, סך-כל הדחיות לא יעלה על שנה במצטבר. בנוסף הוגשה עתירה מנהלית על-פי חוק חופש המידע לבנק ישראל לקבלת מידע לגבי נתונים על ביצוע משכנתאות.

יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות בשנה הקרובה

פיתוח פעילות הלוואות לדיור בתפיסה של מוצר עוגן, תוך מיקוד בלקוחות הבנק במקביל לשיפור בתהליכי המכירה והשיווק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-36: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
480	520	1,026	1,113	מחיצוניים
(393)	(409)	(787)	(809)	בינמגזרי
87	111	239	304	סך-הכל רווח מימוני, נטו
17	17	52	49	עמלות והכנסות אחרות
104	128	291	353	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
7	(1)	4	(1)	הוצאות תפעוליות ואחרות:
מחיצוניים				
51	53	155	157	רווח לפני מסים
46	76	132	197	הפרשה למסים על הרווח
19	28	53	78	רווח נקי:
27	48	79	119	המיוחס לבעלי מניות הבנק
		65,523	68,233	אשראי לציבור, נטו, לסוף התקופה

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הלוואות לדיור בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-119 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-79 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-304 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-239 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהיקפי האשראי ומעלייה במרווחים הפיננסיים. העמלות וההכנסות האחרות של המגזר בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמו ב-49 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-52 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-157 מיליון ש"ח בהשוואה ל-155 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-68.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-66.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקף הפעילות.

מגזר מסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). ענפי המשק העיקריים בהם פועל המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן. פעילותם של מרבית לקוחות המגזר מתבצעת בשוק המקומי, כשבנוסף מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יבוא ויצוא. המגזר פועל באמצעות שבעה מרכזי עסקים, הפרושים ברחבי הארץ. בכל מרכז עסקים פועלים מספר צוותי עבודה, האמונים על ניהול הקשר העסקי השוטף עם הלקוחות. בראש כל צוות עומד מנהל קשרי לקוחות, שעיקר התמחותו הבנקאית הינה בתחום האשראי העסקי. בנוסף לכך, פועל בכל מרכז עסקים יועץ משפטי המלווה את פעילות מרכז העסקים. חשובותיהם של לקוחות המגזר מנוהלים במערך הסניפים העסקיים המונה 22 סניפים המספקים את מכלול השירותים העסקיים הנדרשים. חלק מלקוחות המגזר המסחרי מאושכלים למנהלי הסניפים העסקיים בהתאם לקריטריונים שהוגדרו. בנוסף שאר סניפי הבנק מעניקים ללקוחות המגזר שירותים תפעוליים.

במטה החטיבה העסקית קיימת מחלקה העוסקת בביתוח בקשות אשראי של לקוחות המגזר. פעילות המחלקה מתבצעת בחלקה על-ידי מנתחי אשראי הנמצאים במטה החטיבה העסקית ובחלקה באמצעות מנתחי אשראי הנמצאים במרכזי העסקים אך כפופים ניהולית למטה החטיבה העסקית. תפקיד המחלקה לנתח את בקשות האשראי ולתת המלצה בלתי תלויה לבעל הסמכות. יחידות אלה פועלות מחוץ לאגף המסחרי.

פעילויות מוצרים ושירותים

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינן בנקאות ופיננסים ובנייה ונדל"ן. השירותים אותם מעמיד הבנק ללקוחות המגזר במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסים" כוללים מתן אשראי לפעילות שוטפת ולמימון השקעות, ערבויות, מכתבי אשראי, פעילות סחר חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים ונגזרים, בהתאם למדיניות האשראי המתוקפת אחת לשנה. כמו-כן, ניתנים שירותי השקעות באפיקים השונים: מטבע-חוץ, שקלים, ניירות-ערך וכו'. בדצמבר 2012 נחתם חדש מול משרד האוצר לתקופה של ארבע שנים. במסגרת זו מעמיד הבנק הלוואות ללקוחות המגזר העומדים בתנאים שנקבעו. כמו-כן, התקשר הבנק עם התאחדות התעשיינים, בהסכם לארבע שנים אשר במסגרתו מעמידה הקרן ההדדית של המעסיקים של התאחדות התעשיינים פיקדון, המשמש כבטוחה לעסקים בינוניים החברים בהתאחדות התעשיינים כתחליף לבטוחות שאמור להמציא הלקוח. המגזר המסחרי מספק שירותים בנקאיים גם ללקוחות הפועלים בענף הבנייה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר. מוצרים נוספים:

FX Trader - מערכת מסחר באינטרנט בפלטפורמה זמינה ונוחה ללקוח. אשראי ישיר לעסקים - הלוואות בתוך מסגרת מאושרת, ניתן לנצל הלוואות על חשבון מסגרת האשראי המאושרת באינטרנט ללקוחות העסקיים (הגבלה יומית לסכום), באמצעות ערוץ השירות "אתר האינטרנט לעסקים".

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות ושירותי הבנקאות והפצתם ללקוחות מתבצעים באמצעות מחלקת ניהול מכירות שבמטה האגף המסחרי, מנהלי המכירות במרכזי העסקים ובאמצעות מערך הסניפים העסקיים ובשיתוף עם המטה החטיבתי. לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: סניפים, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'. פעילות השיווק מתבצעת תוך קשר בלתי אמצעי בין עובדי הבנק והלקוח וללא תלות מהותית בגורם חיצוני לבנק.

לקוחות, לרבות התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

לפרטים בדבר אופן שיוך הלקוחות למגזר, ראה פרק "כללי - המגזרים השונים וקריטריונים לשיוך לקוחות" לעיל. ברבעון השלישי של שנת 2016 חל שיפור בצמיחה במשק ובפעילות העסקית. לקוחות המגזר הושפעו, מקצב הצמיחה במשק, שיעורי הריבית הנמוכים, חולשה בביקוש העולמי לצד שינויים בענף הנדל"ן בשל תוכניות ממשלתיות בתחום הדיר.

תחרות

התחרות במגזר זה גבוהה וכוללת את ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות, וכן את הבנקים הבינוניים. בתחום האשראי - התחרות באה לידי ביטוי הן בשיעורי הריבית והעמלות המוצעים ללקוחות על-ידי הבנקים המתחרים והן בתנאים הנלווים כגון שיעורי המימון אותם מוכנים לאשר הבנקים המתחרים.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- זיהוי צורכי הלקוחות והתאמת השירות הבנקאי לצרכים אלה - איתור נכון של מכלול צרכי הבנקאיים של הלקוח, התאמה נכונה של מוצרי הבנקאות לצרכים העסקיים של הלקוחות והעמדתם ב"זמן אמת".
- היכולת להעניק שירות כולל ומתאים לכל לקוח - צמצום הפער בין רמת הציפיות של הלקוח מהשירות הניתן לו, לבין רמת השירות בפועל (זמן תגובה, מקצועיות וכו'), תוך הישענות, בין היתר, על היכולות הטכנולוגיות לאספקת השירות.
- היכולת לנהל ולקיים בקרת סיכונים (בעיקר סיכוני אשראי) ב"זמן אמת" - סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי ביותר בפעילות המגזר. ניהול סיכונים אלה וקיום מערכת בקרה נאותה חיוניים לצמצום הסיכונים ככל האפשר ולהשגת רווחיות נאותה בפעילות המגזר.
- קביעת מדיניות אשראי התואמת את תפיסת הסיכון של הבנק ודרכי המימון של הלקוחות תוך ביצוע בקרה על הביצועים.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הקמת מערכת סינוף רחבה בפריסה ארצית.
- הכשרת כוח אדם מיומן במגוון המוצרים והפעילויות הבנקאיות.
- השקעה בהקמת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, תחזוקתם ושדרוגם.
- פעילות המגזר שנכסי הסיכון בו מהווים חלק משמעותי בתמהיל הפעילות מחייבת ריתוק הון בהיקף משמעותי.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

התחליפים הקיימים לחלק מלקוחות המגזר לאשראי הבנקאי הינם הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים פיננסים חוץ בבנקאים. הממוצע החודשי של הנפקות ברבעון השלישי של שנת 2016 גבוה משמעותית מהממוצע החודשי של הנפקות במחצית הראשונה של שנת 2016.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

המגזר נעזר במערכות טכנולוגיות לצורך ניהול תהליכי ניתוח מצב הלקוחות, בקרה ושיווק. בבנק מבוצע תהליך מתמשך של שיפור מערכות אלו. תהליך זה כולל גם מרכיבים הנוגעים לטיפול בלקוחות המגזר. טיוב המערכות בבנק ושכלולן מהווים גורם חשוב בהעלאת רמת השירות ללקוחות המגזר וליצירת אפשרויות נוספות להרחבת הפעילות איתם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

הון אנושי

ממרבית העובדים באגף המסחרי נדרשת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום העסקי ובעיקר בתחומי האשראי וההשקעות. בסניפים העסקיים מועסקים עובדי בנק שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכים הבנקאיים. בנוסף מועסקים עובדים חיצוניים בתפקידים בסיסיים (בנכולים) לאחר שעברו הכשרה מתאימה.

שינויים רגולטורים – מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

ראה בפרק [המגזר העסקי](#) להלן.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

יעדיו האסטרטגיים של הבנק במגזר זה מתמקדים במספר נושאים:

- מתן שירות ומענה כולל לצורכי הלקוחות, תוך התאמת מוצרים חדשים המתאימים לפעילותם.
- ניהול מושכל של תיק האשראי ומעקב אחר פרופיל הסיכון.
- הגדלת נתח השוק של הבנק בקרב לקוחות המגזר.
- עמידה ביעדי הרווחיות והתשואה להון מתואם סיכון מהפעילות הבנקאית של המגזר.
- המשך שיפור התשתית הטכנולוגית המסייעת בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק, פיתוח מוצרים תחליפיים ומשלימים לאשראי המסורתית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-37: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
240	187	684	574	מחיצוניים
(45)	25	(111)	47	בינמגזרי
3	3	10	8	הכנסות מימון שאינן מריבית
198	215	583	629	סך-הכל רווח מימוני, נטו
81	104	242	295	עמלות והכנסות אחרות
279	319	825	924	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
20	55	113	73	הוצאות תפעוליות ואחרות:
מחיצוניים				
114	135	344	382	מחיצוניים
1	1	5	4	בינמגזרי
144	128	363	465	רווח לפני מסים
58	46	146	185	הפרשה למסים על הרווח
רווח נקי:				
86	82	217	280	המיוחס לבעלי מניות הבנק
		30,590	32,405	אשראי לציבור, נטו, לסוף התקופה
		19,374	21,284	פיקדונות הציבור לסוף התקופה

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר המסחרי בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-280 מיליון ש"ח בהשוואה ל-217 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מגידול ברווח המימוני, נטו, בעמלות והכנסות אחרות ומירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי. עלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות קיזזו שינויים אלה.

הרווח המימוני, נטו, של המגזר בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-629 מיליון ש"ח בהשוואה ל-583 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ביתרות האשראי בין התקופות.

העמלות וההכנסות האחרות של המגזר בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמו ב-295 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-242 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהכנסות מעמלות טיפול באשראי כתוצאה מעלייה בהיקפי הפעילות וכן מגידול בעמלות מעסקי מימון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמו ב-73 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של 113 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע בעיקר מירידה בהפרשה הפרטנית עקב גביית חובות שנמחקו חשבונאית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-386 מיליון ש"ח בהשוואה ל-349 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהוצאות אחרות, בעיקר בהוצאות ביטוח, מחשב ושיווק ופרסום. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהוצאות השכר עקב חיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי ההתייעלות ומירידה בהוצאות בגין תגמול הוני.

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-32.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-30.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-21.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-21.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

מגזר עסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל ובח"ל כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר העסקי של הבנק פועל בעיקר באמצעות האגף העסקי שבחטיבה העסקית.

האגף העסקי מחולק לשלושה מערכים, שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים), בעלי התמחות בתחום ספציפי. באגף העסקי קיימת גם יחידה העוסקת במוצרי אשראי מורכבים, הכוללת מחלקות המתמחות, בין היתר, בעסקות מורכבות בסחר חוץ והתאמת סוגי מימון לעסקות ספציפיות, הנותנת שירותים לכלל לקוחות החטיבה העוסקים בפעילות זו וכן יחידה העוסקת בארגון חוב, סינדיקציה, מכירת סיכונים ושוק ההון.

בחטיבה העסקית פועל המטה העסקי הכולל שתי מחלקות העוסקות בניטוח ובהערכת סיכונים האשראי, האחת ללקוחות המגזר והשנייה ללקוחות המגזר המסחרי. בנוסף, כולל המטה העסקי מחלקה העוסקת בתכנון ובקרה עסקית ובהתוויית מדיניות האשראי ללקוחות המגזר בארץ ובח"ל וללקוחות המגזר המסחרי, בשיתוף החטיבה לניהול סיכונים. בנוסף, מטה שיווק ואסטרטגיה הכולל יחידת אסטרטגיה, שעוסקת בהתוויית האסטרטגיה של החטיבה העסקית ומחלקת שיווק ומכירות המנהלת את תחום השיווק, המכירות וה-Business Intelligence בחטיבה.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית. בנוסף, עוסק האגף בגביית חובות מלקוחות בקשיים בהיעדר יכולת שיקום.

פעילויות מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים מימון פעילות שוטפת, כמו גם מימון השקעות, מימון פרויקטים בתחום התשתית (בשיטת ה-BOT/PFI), שירותים פיננסיים, וכן פעולות סחר-חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. כמו-כן, מספק המגזר, באמצעות מערך הסניפים, שירותים בנקאיים שונים כגון סחר חוץ, השקעות ושירותי חדר עסקות.

המגזר העסקי מספק שירותים בנקאיים גם ללקוחות הפועלים בענף הבניה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר ליווי פרויקטי בנייה, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרכשי דירות בהתאם לחוק המכר. שירותי הבנקאות השונים ניתנים לכלל לקוחות המגזר במערך הסניפים העסקיים המונה 22 סניפים, ובנוסף ניתנים שירותים תפעוליים ללקוחות המגזר במערך הסינוף הכולל של הבנק.

מוצרים נוספים:

FX Trader - מערכת מסחר באינטרנט בפלטפורמה זמינה ונוחה ללקוח.

אשראי ישיר לעסקים - הלוואות בתוך מסגרת מאושרת, ניתן לנצל הלוואות על חשבון מסגרת האשראי המאושרת באינטרנט ללקוחות העסקיים (הגבלה יומית לסכום), באמצעות ערוץ השירות "אתר האינטרנט לעסקים".

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות והפצתם ללקוחות המגזר מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף העסקי בשיתוף עם המטה החטיבתי. כחלק מרכזי מפלטפורמת המכירות, עומדים לרשות לקוחות המגזר מומחי מוצר בתחומי חדר עסקות, יעוץ השקעות, סחר-חוץ, עו"ש ועוד אשר עובדים בצמוד למנהל קשרי הלקוחות. מנהל קשרי הלקוחות נמצא בקשר רצוף עם הלקוחות שהוא מטפל בהם, לצורך מענה לצרכים הבנקאיים שלהם, שיווק מוצרי הבנק והתאמת פתרונות מימון לעסקות שונות.

לקוחות, לרבות התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

לפרטים בדבר אופן שיוך הלקוחות למגזר, ראה פרק "כללי - המגזרים השונים ואפיון המגזרים" לעיל.

ברבעון השלישי של שנת 2016 חל שיפור בצמיחה ובפעילות העסקית במשק. לקוחות המגזר הושפעו מקצב הצמיחה במשק, שיעורי הריבית הנמוכים, חולשה בביקוש העולמי לצד שינויים בענף הנדל"ן בשל תוכניות ממשלתיות בתחום הדיר.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

תחרות

התחרות בתחום זה גבוהה מצד גופים בנקאיים (ולגבי אפשרויות מימון חוץ-בנקאי, ראה לעיל). התחרות מתבטאת בשירות, במחירים, בתנאים להעמדת המימון ובמהירות התגובה. קבוצת הבנק מתמודדת בתחום זה בעיקר מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים שיש להם נציגויות בישראל. פעילות הבנק באמצעות חברות בנות בנקאיות ובאמצעות סניפיו בארצות-הברית הינה בסביבה תחרותית ביותר הנשלטת בידי גופים פיננסיים גלובליים.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- איתור נכון של מכלול צרכיו הבנקאיים של הלקוח והתאמה הולמת של מוצרי הבנקאות לצרכים העסקיים שלו.
- היכולת להעניק שירות כולל ומתאים ללקוחות - התאמת השירות הבנקאי ושיפור רמת השירות (זמן תגובה, מקצועיות וכו'), תוך הישענות, בין היתר, על היכולות הטכנולוגיות לאספקת השירות.
- היכולת לנהל ולקיים בקרת סיכונים (בעיקר סיכוני אשראי) ב"זמן אמת" - סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי ביותר בפעילות המגזר.
- ניהול סיכונים וקיום מערכת בקרה נאותה חיוניים לצמצום, ככל האפשר, של הסיכונים הכרוכים בפעילות המגזר ולהשגת רווחיות נאותה בפעילותו.
- קביעת מדיניות אשראי התואמת את תפיסת הסיכון של הבנק ודרכי המימון של הלקוחות תוך בקרה על הביצועים.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

פעילות המגזר העסקי כרוכה במערכת קשרים ארוכת טווח עם הלקוחות ובכלל זה הנתונים הפיננסיים והביטחונות שהעמידו לרשות הבנק, ניהול מעקב ובקרה על החשיפות והסיכונים השונים, כמו גם הקצאת הון מתאימה ועמידה במגבלות הרגולטוריות החלות על המגזר. פעילות המגזר שנכסי הסיכון בו מהווים חלק משמעותי בתמהיל הפעילות, מחייבת ריתוק הון בהיקף משמעותי. לשם כך יש צורך בהכשרת כוח אדם איכותי ומיומן ובניית יכולת טכנולוגית גבוהה להתמודדות עם רמת המורכבות של המגזר.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

חלק מלקוחות המגזר העסקי משתמש בהנפקות אגרות-חוב או באשראי מגופים חוץ-בנקאיים כתחליף חלקי או מלא לאשראי הבנקאי. הממוצע החודשי של הנפקות ברבעון השלישי של שנת 2016 גבוה משמעותית מהממוצע החודשי של הנפקות במחצית הראשונה של שנת 2016.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק. המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בשיפור ועדכון המערכות הטכנולוגיות המשמשות אותו. כמו-כן, הורחב השימוש במערכת "מטבע" לשיפור תהליכי עבודה, ניהול המידע והבקרה על פעילות לקוחות המגזר.

הון אנושי

באגף העסקי מועסקים עובדים המוכשרים לתחום האשראי ברמות שונות. ממרבית העובדים נדרשת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום העסקי והאשראי וכן, לימודים אקדמיים רלוונטיים.

שינויים רגולטורים – מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות-ערך ועוד. להלן פירוט של מספר הוראות כאמור אשר הינן, או שהיו עם פרסומן, בעלות השלכות מהותיות על המגזר.

מגבלת מתן אשראי ללקוחות מסיימים

במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין חלות המגבלות הבאות בקשר עם היקפי אשראי:

עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים – על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 312, מוגדר "איש קשור", בין היתר, מי שמחזיק יותר מ-5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי או בתאגיד השולט בתאגיד בנקאי וקרובו. ביום 29 לספטמבר 2016 הוציא בנק ישראל תיקון להוראה הנ"ל לפיו לעניין תת סעיף זה בלבד – למעט מי שקיבל היתר החזקה בכפוף לתנאים שנקבעו במכתב הפיקוח על הבנקים מיום 16.6.16 בנושא "היתר החזקה בבנקים לגופים המנהלים כספי ללקוחות – עדכון מדיניות".

התיקון מאפשר לבנק לא לכלול בהגדרה "איש קשור" גופים כנ"ל.

מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים – הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 עוסקת בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים". בחודש יוני 2015 פורסם עדכון להוראה, הכולל בין היתר, צמצום הגדרת ההון להון רוברד 1 (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים), כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 ועדכון מגבלת החבות של קבוצת לווים בנקאית לתאגיד בנקאי שעמדה על 25% מההון כך שתעמוד על 15% מההון. מועד תחילת התיקונים להוראה, 1 בינואר 2016.

לעניין הגדרת ההון יחול כדלקמן – הון רוברד 1 כאמור בהגדרת ההון, בתוספת הון רוברד 2 כפי שפורסם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. תוספת זו תופחת בשיעורים שווים, על פני 12 רבעונים, עד לאיפוסה ביום 31 בדצמבר 2018. על פי ההוראה שיעור ה"חבות" של "לווה" ושל "קבוצת לווים", כהגדרתם בהוראה, אחרי שנוכו מן החבות סכומים שניתן להפחיתם לצורך כך כמפורט בהוראה, לא יעלה על 15% ועל 25% בהתאמה מהון הבנק כהגדרתו לעיל. כמו-כן, קובעת ההוראה, כי סך-כל החבויות (לאחר ניכוי סכומים מותרים) של הלווים, קבוצות הלווים, וקבוצות הלווים הבנקאיות שחבותם נטו לתאגיד הבנקאי עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על 120% מההון הבנק כהגדרתו לעיל. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלה. להערכת הבנק אין לתיקון ההוראה השפעה על יכולתו של הבנק לעמוד במגבלות הפיקוחיות הנדרשות בהוראה והשפעת אימוץ ההוראה, על הדוחות הכספיים, אינה צפויה להיות מהותית.

מימון רכישת אמצעי שליטה – הוראת ניהול בנקאי מספר 323 בנושא "מימון אמצעי שליטה בתאגידים" מגבילה את יתרת האשראי שניתן לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי שליטה בתאגיד עלה על 50% העלות רכישתו, ל-70% מהונו של הבנק. כמו-כן, קובעת ההוראה מגבלה בדבר שיעור המימון לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים בנקאיים אחרים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלה.

באפריל 2015 פורסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 323 כך שתחול על כל "אשראי למטרת עסקה הונית" במקום על "אשראי לרכישת אמצעי שליטה". עסקה הונית היא עסקה שמטרתה רכישת זכות הונית בתאגיד אחר, רכישת עצמית או חלוקת הון. הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 מגבילה את סך יתרת האשראי שניתן למטרת עסקות הוניות, במקרים בהם שיעור המימון עולה על 50%, כך שלא יעלה על 70% מהונו של הבנק. כמו-כן, קובעת ההוראה מגבלה בדבר שיעור המימון לרכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר. הגדרת ההון לעניין הוראה זו הינו הון רוברד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא ההון הפיקוחי. מועד תחילת התיקונים להוראה, 1 בינואר 2016.

ניהול הלוואות ממונפות – בחודש אפריל 2015 פורסמה הוראה חדשה לניהול בנקאי תקין מספר 327 בנושא "ניהול הלוואות ממונפות". ההוראה מגדירה את מסגרת ניהול הסיכונים הכוללת להלוואות ממונפות ומסדירה נושאים שונים, בין היתר: הגדרת הלוואה ממונפת, הנחיות כלליות בנוגע למדיניות, נוהלי חיתום, דיווח וניתוח כמותי, סיווג הלוואות ממונפות, ניתוח אשראי ועוד. האמור חל על אשראי שניתן החל מיום 1 בינואר 2016.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

מגבלה ענפית – הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 (בנושא "הפרשה נוספת לחובות מסופקים") קובעת, בין היתר, כי כאשר סך-כל החבויות ("חבות" – כהגדרתה בהוראה, ואחר שנוכח ממנה הניכויים המותרים על-פי ההוראה) של ענף מסוים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך-כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי, ייחשב עודף זה כחבות חריגה, אשר בגינה נדרש הבנק לבצע הפרשה במסגרת הפרשה הנוספת לחובות מסופקים, אשר מהווה רף תחתון להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. יצוין כי, המגבלה נבחנת על בסיס לא מאוחד. הגידול בחבות האשראי לענף הבנייה והנדל"ן הביא לכך שמשקל הענף התקרר במהלך 2016 ל-20% מסך חבות הציבור לתאגיד הבנקאי.

ביום 29 לספטמבר 2016 הוציא בנק ישראל תיקון להוראה הנ"ל לפיו 70% מסכום ערבויות בנקאיות למשתכן שניתנו על-פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של חוכשי דירות) התשל"ה-1974, ואשר כנגדן רכש התאגיד הבנקאי הגנת אשראי הכשירה למטרות הפחתת סיכון אשראי כאמור בהוראה 203, יסווגו בהתאם לענף הפעילות של ספק ההגנה. לאחרונה הבנק ביצע רכישת הגנת אשראי כנ"ל אשר הביאה לכך שמשקל ענף הבניה התרחק מהמגבלה של 20% מסך חבות הציבור לתאגיד הבנקאי.

בנוסף על המגבלות שפורטו לעיל, על-פי הוראות ניהול בנקאי תקין, קובע דירקטוריון הבנק מעת לעת מגבלות נוספות לריכוזיות האשראי. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות שנקבעו. בנוסף על כך, הבנק מיישם מדיניות של הפחתת החשיפה למוקדי ריכוזיות בתיק האשראי, שהביאה להמשך הפחתת הריכוזיות גם בשנת 2015 ובשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2016.

יעדיו האסטרטגיים של המגזר העסקי מתמקדים במספר נושאים:

בישראל:

- מתן שירות ומענה לצורכי הלקוחות, תוך התאמת מוצרים חדשים המתאימים לפעילותם.
- ניהול מושכל של תיק האשראי ומעקב אחר פרופיל הסיכון לרבות באמצעות מכירת נכסי אשראי.
- חיזוק מעמד המובילות בקרב לקוחות המגזר.
- ארגון והובלת מימונים מורכבים ובכלל זה, מימון פרויקטי תשתית ושיתוף מממנים אחרים בדרך של סינדיקציה.
- עמידה ביעדי הרווחיות והתשואה להון מתואם סיכון מהפעילות הבנקאית של המגזר.
- המשך שיפור התשתית הטכנולוגית המסייעת בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק.
- פיתוח מוצרים תחליפיים ומשלימים לאשראי המסורתית.

בחו"ל:

- מתן שירותים (לרבות אשראי באחריות המגזר העסקי) לחברות ישראליות בחו"ל או חברות בנות שלהן, באמצעות סניף ניו-יורק ובנק הפועלים לוקסמבורג.
- ליווי חברות ישראליות או בזיקה ישראלית, הפועלות בחו"ל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-38: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
673	567	1,880	1,657	מחיצוניים
(262)	(206)	(677)	(556)	בינמגזרי
(52)	6	(10)	160	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
359	367	1,193	1,261	סך-הכל רווח מימוני, נטו
139	140	431	442	עמלות והכנסות אחרות
498	507	1,624	1,703	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
(71)	(364)	(82)	(823)	הוצאות תפעוליות ואחרות:
127	143	393	426	מחיצוניים
15	16	53	48	בינמגזרי
427	712	1,260	2,052	רווח לפני מסים
175	264	508	817	הפרשה למסים על הרווח
רווח נקי:				
252	448	752	1,235	המיוחס לבעלי מניות הבנק
		79,653	72,614	אשראי לציבור, נטו, לסוף התקופה
		30,401	36,537	פיקדונות הציבור לסוף התקופה

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר העסקי בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-1,235 מיליון ש"ח בהשוואה ל-752 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מגידול בהכנסות בגין הפסדי אשראי ומגידול ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו, של המגזר בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-1,261 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,193 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מרישום רווח ממכירת הלוואות בסך 102 מיליון ש"ח הנובע ברובו ממכירת חוב שסווג כפגום. רווח זה קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהכנסות הריבית עקב קיטון בהיקפי האשראי. כמו-כן ברבעון השלישי של שנת 2015 נרשם הפסד בסך של 72 מיליון ש"ח מפסק-דין בנוגע לחיוב ריבית פיגורים על אשראי מובטח במניות שסווג בעבר כנייר-ערך. העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-442 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-431 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-823 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 82 מיליון ש"ח שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה בהכנסות נבעה מקיטון בהפרשה הפרטנית עקב גביית חובות שנמחקו חשבונאית, לצד קיטון בהפרשה הקבוצתית בעיקר בשל ירידה ביתרת האשראי. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-474 מיליון ש"ח בהשוואה ל-446 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהוצאות אחרות, בעיקר בהוצאות ביטוח, מחשב ושיווק ופרסום. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהוצאות השכר עקב חיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי ההתייעלות ומירידה בהוצאות בגין תגמול הוני. האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-72.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-79.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-36.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-34.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הגידול נבע מעלייה ביתרות עו"ש זכות.

פעילות בינלאומית

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק מתבצעת באמצעות חברות בנות בנקאיות, חברות פיננסיות, סניפי הבנק בחו"ל ונציגויות. פעילות הבנק בחו"ל מתמקדת בתחום העסקי ובתחום הבנקאות הפרטית. בנוסף, לבנק פעילות עסקית ופעילות קמעונאית בתורכיה. במסגרת פעילותו הבינלאומית מקיים הבנק קשרים עם בנקים כתבים ברחבי העולם. הפעילות מול בנקים כתבים אלה כוללת מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה פרק "[חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים](#)").

הפעילות העסקית בחו"ל כוללת מתן אשראי ללווים מקומיים וזרים, וכן השקעות באגרות-חוב. במסגרת פעילות הבנקאות הפרטית מספק הבנק ללקוחותיו בעלי עושר פיננסי בחו"ל שירותים ומוצרים מתקדמים ומקצועיים, הכוללים מוצרי השקעה וניהול נכסים גלובלי. יודגש, כי במתן שירותים אלה פועל הבנק כדי לודא, ככל שהדבר ניתן, כי הוא מקיים את ההוראות הרגולטוריות המקובלות כיום לעניין קשר עם תושבי חוץ. במסגרת זו, הבנק מבצע התאמות אשר עלולות להביא לקיטון בהיקף נכסיהם של תושבי חוץ המופקדים בקבוצת הבנק. הפעילות בשווקים מתעוררים ממוקדת בפעילות בנק פוזיטיב בתורכיה. הדגש המרכזי באסטרטגיית הבנק מכוון לפעילות הבנקאות המסחרית בניו-יורק ולפעילות הבנקאות הפרטית הבינלאומית (Global Private Banking), כשהיא מותאמת לסביבה הרגולטורית העדכנית. הבנק שואף להמשיך להרחיב את מעטפת השירות ולשפר את יכולותיו בתחום המוצרים, השיווק והשירות ללקוח.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

פיקוח רגולטורי בחו"ל

בנוסף לכללים ולמגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל, פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (cross border regulations) ולפיקוח רגולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה.

עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים

במהלך שנת 2011 מסרו רשויות שוויץ לבנק הפועלים (שוויץ) בע"מ (להלן: "הפועלים שוויץ"), כי כמה בנקים שוויצריים ובהם הפועלים שוויץ נחקרים על-ידי רשויות של ארצות-הברית, ככל הידוע בקשר עם חשד או חשש לסיוע ללקוחות אמריקאים בהעלמת מס מרשויות ארצות-הברית. לא נמסרו פרטים או נסיבות המתייחסים לפועלים שוויץ עצמו בקשר עם החקירה. לפי בקשת רשויות שוויץ, מסרו אותם בנקים מידע סטטיסטי אודות עסקיהם עם לקוחות אמריקאים לרשויות שוויץ, על מנת שיעבירו אותו לרשויות ארצות-הברית. במסגרת זו, מסר בנק הפועלים שוויץ במחצית השנייה של שנת 2011 מידע סטטיסטי לרשויות שוויץ, מבלי למסור פרטים מזהים על הלקוחות, כגון שמות לקוחות. הפועלים שוויץ שיתף וממשיך לשתף פעולה עם רשויות שוויץ ופועל על-פי הוראות הדין החלות עליו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם כי שלטונות ארצות-הברית ושוויץ הגיעו להסדר ("ההסדר השוויצרי"), לפיו בנקים שוויצריים אשר יבחרו להצטרף להסדר השוויצרי ויעמדו בתנאיו (ביניהם, תשלום קנס, מסירת מידע נרחב אודות החשבונות של לקוחותיהם האמריקאים, אודות כספים שהתקבלו מבנקים אחרים ועוד), לא יועמדו לדן בארצות-הברית בקשר עם עניינים המהווים חלק מהסדר זה. ההסדר השוויצרי מגדיר "קטגוריה 2" כקטגוריה שמתייחסת לבנקים שאינם נתונים לחקירה ושיכולים להצטרף להסדר ולחתום על הסכם אי העמדה לדן (Non-Prosecution Agreement). משרד המשפטים האמריקאי פרסם, כי ההסדר השוויצרי לא יחול על 14 בנקים שוויצריים, אשר לגבי פעילותם הינו מנהל חקירה. לפיכך, גם הפועלים שוויץ אינו נכלל בהסדר השוויצרי וביום 29 באוגוסט 2013 הודיע משרד המשפטים האמריקאי במכתב לבא כוחו של הפועלים שוויץ, כי הוא לא ייכלל בו בהיותו נתון לחקירה. במכתב האמור לא פורטו טענות או דרישות כלשהן.

מאז שנת 2011 ועד לתום שנת 2014, למעט מספר שיחות טלפון בין נציגי רשויות בארצות-הברית לבין נציגי הבנק ובאי כוחו בארצות-הברית, לא התקיימו פגישות או שיחות בין נציגי הרשויות בארצות-הברית ובין הבנק והפועלים שוויץ או באי כוחם, בהקשרים הנוגעים לחקירה כנגד הפועלים שוויץ ו/או לפעילות הבנקאית של גורמים אחרים בקבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

בתחילת שנת 2015 קיימו נציגי הבנק מספר פגישות עם נציגים של מחלקת השירותים הפיננסיים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services) (ה-NYDFS) ועם נציגים בווישינגטון של משרד המשפטים של ארצות-הברית (Department of Justice) (ה-DOJ) וכן נפגשו עם נציגי ה-Federal Reserve בניו-יורק, במסגרת זו, הודיעו הרשויות האמריקאיות לנציגי הבנק על חקירה המתנהלת נגד קבוצת הבנק ונמסרו צווי גילוי מסמכים ובקשות שונות למידע וחומרים. פניות נוספות לאיסוף ומסירת מידע וחומרים נוספים נתקבלו במרוצת השנים 2015 ו-2016. הבנק, באמצעות נציגיו, מסר ומוסר ל-DOJ ול-NYDFS מידע וחומרים שונים בדבר פעילות קבוצת הבנק מול לקוחות אמריקאים. הבנק, באמצעות נציגיו, ממשיך לעמוד בקשר ולשתף עמם פעולה ונציגי הבנק צפויים להמשיך ולהיפגש עם נציגי הרשויות. במהלך התקופה שחלפה משנת 2011 נעזרת קבוצת הבנק ביועצים משפטיים חיצוניים מארצות-הברית, שוויץ וישראל ובוצעו בדיקות פנימיות בקשר לפעילות בנקאית מול לקוחות אמריקאים. הבנק ממשיך וצפוי להמשיך לערוך בדיקות פנימיות, בין השאר, על מנת להשלים את איסוף המידע והחומרים אשר נדרשו ונדרשים, מעת לעת, על-ידי הרשויות בארצות-הברית, ככל שהדבר ניתן ובגבולות הדין. הבנק מעריך שרוב החומר שהתבקש הבנק להעביר עד כה הועבר לרשויות האמריקאיות וניתן להניח שבמרוצת החודשים הקרובים ימשיכו להתקיים עם הרשויות האמורות דיונים ביחס לחומרים. ביום 27 בינואר 2016 הודיע משרד המשפטים האמריקאי כי נחתם ההסכם האחרון עם הבנקים הנמנים על קטגוריה 2 שבהסדר השוויצרי. בהודעתו ציין עוד משרד המשפטים האמריקאי כי בסך-הכל נחתמו כ-80 הסכמים עם בנקים שוויצרים בהתאם לקטגוריה 2 שבהסדר השוויצרי. מנעד השונות בין הבנקים השוויצרים, ההסכמים השונים שנחתמו ביניהם לבין משרד המשפטים האמריקאי והחיובים והקנסות שהושטו במסגרתם הוא רחב מאוד, כפי שניתן ללמוד מהפרסומים הפומביים של משרד המשפטים האמריקאי בהקשר זה. במרוצת הזמן חתם משרד המשפטים האמריקאי גם על הסדרים עם בנקים שאינם נמנים על קטגוריה 2. גם הסדרים אלה שונים זה מזה וגם ביחס אליהם ניתן פרסום פומבי על-ידי משרד המשפטים האמריקאי. חלק מבנקים אלה שילמו קנסות גם לרשויות אמריקאיות אחרות. נכון למועד הדיווח לא התקיים דיון בין נציגי הבנק ועורכי דינו לבין הרשויות האמריקאיות ביחס לסכומים שתדרש קבוצת הבנק לשלם במסגרת הסדר מוסכם (אם יושג הסדר כאמור). יחד עם זאת, במהלך פגישה שהתקיימה ביום 30 בספטמבר 2016 בארצות-הברית עם ה-DOJ נדונו גם שיטות אפשריות מסוימות לגיבוש הסדר בין קבוצת הבנק לבין ה-DOJ וכן נדונו באופן ראשוני עקרונות חישוב של רכיבים מסוימים אשר עשויים להיות חלק מהסכום שאפשר שתשלם קבוצת הבנק ל-DOJ במסגרת הסדר מוסכם, אם וכאשר יצליחו הצדדים להגיע להסכמה ביחס להסדר. בעקבות הפגישה והדברים שנאמרו בה, לפי אומדן ראשוני, הופרש בדוחות הכספיים של הבנק לתקופה המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2016 סך בשקלים חדשים השווה לכ-70 מיליון דולר ארצות-הברית (סכום זה מתווסף להפרשה בסך 50 מיליון דולר ארצות-הברית שבוצעה בספרי הבנק בשנת 2014). במסגרת הדיונים שנערכו לאחרונה, נתבקש הבנק, שבטרם יושלמו הבדיקות הפנימיות ויגובש הסדר מוסכם עם הרשויות האמריקאיות החוקרות (אם יושג הסדר כאמור) ייבדקו באמצעות צד שלישי המתודולוגיה ואופן הבדיקות שערך הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

בשים לב לכך שנכון למועד הדיווח טרם התקיים דיון של ממש בין קבוצת הבנק לבין הרשויות האמריקאיות ביחס לסכומים שתידרש קבוצת הבנק לשלם (אם וכאשר יושג הסדר מוסכם), לכך שטרם גובשו עקרונות מוסכמים ביחס לרכיבים שלגביהם עלול הבנק להידרש לשלם במסגרת הסדר אפשרי עם ה-DOJ ואופן חישובם של הסכומים שיידרש הבנק לשלם במסגרת הסדר שכזה וכן לסכומים שאפשר שהבנק ידרש לשלם ל-NYDFS, ואשר לא נכללים באופן הראשוני האמור, בשלב זה, בהתבסס, בין היתר, על עמדת יועציו המשפטיים והמקצועיים אין ביכולתו של הבנק להעריך באופן מהימן את היקף החשיפה של קבוצת הבנק בנושא זה ואפשר שהתוצאות בסופו של דבר יהיו שונות באופן מהותי מסכום ההפרשה האמור.

יודגש, כי אין בהפרשה זו משום הודאה בטענה כלשהי שעלולה לעלות כנגד קבוצת הבנק על-ידי הרשויות בארצות-הברית ו/או על-ידי כל גורם אחר.

חקירת הבנק בקשר עם בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA)

במהלך 2015 פרסם משרד המשפטים האמריקאי את דבר קיומו של כתב אישום, שהוגש לבית המשפט הפדרלי בניו-יורק, נגד בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ואחרים, בקשר לחשדות לביצוע עבירות שוחד, תרמית ועבירות קשורות. לנאשמים מסוימים על-פי כתב האישום חשבונות בקבוצת הבנק.

בחודש ספטמבר 2015 נודע לבנק, כי רשויות אמריקאיות חוקרות גם את מעורבותם של בנקים שונים, ובהם קבוצת הבנק, בפעולות הנחקרות בפרשה. במסגרת זו נמסרו לבנק צווי גילוי מסמכים ובקשות שונות לקבלת מידע וחומרים. קבוצת הבנק עורכת בדיקות פנימיות בקשר עם חשבונות הנוגעים לחקירה.

הבנק מקיים מגעים עם הרשויות הרלוונטיות המעורבות בחקירת הפרשה, משתף איתן פעולה תוך המצאת מידע ומסמכים, לרבות באמצעות עובדי הבנק, והכל בהתאם לדינים הרלוונטיים.

בשלב מקדמי זה, אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה לקבוצת הבנק בנושא זה.

היחידות העיקריות בבנקאות הבינלאומית

במסגרת זו מספקת קבוצת הבנק ללקוחותיה הפרטיים המנהלים את חשבונותיהם בסניפי קבוצת הבנק בחו"ל וכן במרכז לבנקאות פרטית בתל-אביב, שירותים מקצועיים ומוצרים מתקדמים, הכוללים מוצרי השקעה וניהול נכסים גלובלי, הפעילות פרוסה כיום בישראל, אירופה, ארצות-הברית, אמריקה הלטינית וקנדה, וזאת, בין היתר, באמצעות מוקדי פעילות הכוללים חברות בנות בנקאיות, סניפים, חברות בנות לניהול נכסים ונציגויות.

להלן פרטים על השלוחות העיקריות הכלולות במגזר הפעילות הבינלאומית:

Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. (הפועלים שוויץ)

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) העוסקת בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות שלושה סניפים: שניים בשוויץ, בציריך ובגינבה ואחד בלוקסמבורג. כמו-כן, פועל הבנק באמצעות חברה לייעוץ השקעות בישראל ונציגויות בישראל וברוסיה. לפרטים נוספים ראה פרק "חברות מוחזקות עיקריות" להלן.

לפרטים בדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 10ג](#) בדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 10ד](#) בדוחות הכספיים.

Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. (להלן: "הפועלים לוקסמבורג")

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) אשר עיקר פעילותה מתן שירותי תפעול לאשראי שניתן לחברות בזיקה ישראלית הפועלות באירופה.

המרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בתל-אביב

מרכז המספק לתושבי חוץ מכל רחבי העולם שירותים ומוצרי בנקאות פרטית ומהווה חלק אינטגרלי ממערך ה-GPB.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

ידי Poalim Asset Management (Ireland) Ltd. – Poalim Asset Management (UK) Ltd. המוחזקות על-ידי

Pam Holdings Ltd. (להלן: "חברות PAM")

חברות PAM (חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק) אחראיות לבחירה, מתן תמיכה מקצועית בכל הקשור למוצרי השקעה המוצעים ללקוחות הבנקאות הפרטית הגלובלית בעולם, תוך שיתוף פעולה עם גופים פיננסיים בינלאומיים מובילים בתחומים אלה. הקבוצה מהווה נדבך מרכזי ביישום אסטרטגיית הצמיחה של הבנק בחו"ל.

סניפי ארצות-הברית

סניף ניו-יורק – פעילות עסקית

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בשלושה תחומי פעילות:

- מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות גדולות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכוללים: אשתי, סחר-חוץ, השקעות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC.
- מתן אשתי עסקי לחברות גדולות במשק האמריקאי בדרך של רכישת השתתפויות בקווי אשתי, המאורגנים על-ידי בנקים מובילים (כ-91% מהיקף האשתי ניתן לחברות בעלות דירוג השקעה, או מובטח על-ידי גופים בעלי דירוג השקעה, Investment Grade על-ידי חברות הדירוג הבינלאומיות Standard & Poor's או Moody's).
- מתן שירותי חדר עסקות, לרבות בשעות בהם סגורים חדרי העסקות בישראל, כחלק מהפעילות הגלובלית של חדרי העסקות של הבנק.

בהתאם לאסטרטגיה אשר אושרה לסניף, מפתח סניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market (להלן: "פעילות מקומית") בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשתי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים, תוך מיקוד עסקי ברור באזורים גאוגרפיים ותחומי פעילות מוגדרים. כמו-כן, ימשיך הבנק בפעילותו בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה וכן ימשיך בפעילותו עם לקוחות ישראלים, להם פעילות עסקית בארצות-הברית. לבנק נציגויות בלוס אנג'לס. המתמקדות בעיקר בחברות בגודל בינוני ומעניקות מגוון פתרונות פיננסיים.

בנקאות פרטית בארצות-הברית

סניף מיאמי מציע שירותי בנקאות פרטית ללקוחות ה-GPB. ומתמקד בעיקר בלקוחות מאמריקה הלטינית.

הפעילות בשווקים מתעוררים

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות Bank Pozitif Kredi'Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן "בנק פוזיטיף"), הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית, הבנקאות להשקעות ובתחום משקי הבית. לבנק פוזיטיף אין היתר פיקדונות מהרגולטור התורכי.

חלקו של הבנק בבנק פוזיטיף עומד על 69.8%. לפרטים נוספים ראה פרק "[חברות מוחזקות עיקריות](#)" להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 2-39: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הפעילות הבינלאומית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
141	129	403	405	מחיצוניים
7	6	22	17	בינמגזרי
(47)	18	33	101	הכנסות מימון שאינן מריבית
101	153	458	523	סך-הכל רווח מימוני, נטו
97	77	315	250	עמלות והכנסות אחרות
198	230	773	773	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
(7)	(10)	(15)	4	הוצאות תפעוליות ואחרות:
מחיצוניים				
219	208	662	616	בינמגזרי
6	7	17	24	רווח לפני מסים
(20)	25	109	129	הפרשה למסים על הרווח
(8)	9	43	52	רווח (הפסד) נקי:
(12)	16	66	77	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
18	(1)	14	(3)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
6	15	80	74	המיוחס לבעלי מניות הבנק
		18,849	15,905	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
		34,073	31,631	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של הפעילות הבינלאומית בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-74 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-80 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בפעילות הבנקאות הפרטית. קיטון זה קוזז על-ידי עלייה בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק ועלייה ברווח הנקי בתורכיה.

תרומת הפעילות בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-60 מיליון ש"ח בתשעת החודשים של שנת 2016 בהשוואה לכ-35 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד ונבעה בעיקר מהגידול בהיקפי האשראי.

הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-523 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-458 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהיקף הפעילות בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק ומעלייה ברווחים בגין מכשירים נגזרים בשוויץ. כמו-כן, בתקופה המקבילה אשתקד נרשם בתורכיה הפסד חריג מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים כתוצאה מפחות הטנגה הקזחית מול הדולר וניתוק ההצמדה של הטנגה לדולר. גידול זה קוזז בחלקו עקב הכנסה שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד ממכירת ניירות-ערך שהופחתו במלואם בעבר בסניף ניו-יורק.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמו ב-250 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-315 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהכנסות מפעילות הבנקאות הפרטית.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמו ב-4 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה בהוצאות נבעה בעיקר מגידול בהפרשות שנרשמו על בסיס פרטני.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמו ב-640 מיליון ש"ח בהשוואה ל-679 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה בהוצאות כתוצאה ממכירת בנק פוזיטיב קזחסטן והחלשות הלירה התורכית מול השקל ומירידה בפעילות הבנק בשוויץ. הירידה קוזזה בחלקה על-ידי גידול בהוצאות סניף ניו-יורק.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-15.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-18.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הקיטון נבע מירידה בפעילות הבנק בשוויץ שקוזז בחלקו על-ידי עלייה בהיקף הפעילות בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק. יתרת האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק הסתכמה ב-8.5 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-6.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

יתרת האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2016 בבנק הפועלים שווה הסתכמה ב-3.8 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-5.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-31.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-36.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

קבוצת ישראל

כללי

הפעילויות העיקריות של קבוצת הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעות באמצעות חברות הפועלות בתחום אמצעי התשלום תחת קורת גג ניהולית ותפעולית אחת שתכונה להלן בשם "קבוצת ישראל". פעילות הליבה של קבוצת ישראל כרטיס הינה הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי מסוג "ישראל", מותג פרטי בבעלותה, וכן של כרטיסי אשראי מסוג "מסטרקארד", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון.

בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרם).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

בחודש דצמבר 2015 פורסם דוח הביניים של הוועדה, שבמסגרתו הומלץ, בין היתר, להפריד את חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים בתוך 3 שנים ממועד אימוץ מסקנות הוועדה בחקיקה. בחודש יולי 2016 פורסם דוח הוועדה ותזכיר חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ו-2016. בהתאם לתזכיר החוק נאסר על הבנק לעסוק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובסליקתם. כן נאסרה שליטה או החזקה באמצעי שליטה בתאגיד העוסק בפעילויות אלו. לפרטים נוספים ראה "שינויים רגולטוריים" להלן.

הנפקת כרטיסי אשראי

קבוצת ישראלכרט מנפיקה כרטיסים ללקוחות של בנקים איתם התקשרה קבוצת ישראלכרט בהסדר, לרבות הבנק, בנק מזרחי טפחות, הבנק הבינלאומי הראשון, בנק יהב, בנק אוצר החייל, בנק מסד, בנק ירושלים, בנק איגוד; בנוסף, מנפיקה קבוצת ישראלכרט כרטיסים באופן ישיר ללקוחות ("כרטיסים חוץ-בנקאיים"), שהינם בעיקר חברי מועדוני צרכנים וגופים שונים איתם התקשרה קבוצת ישראלכרט. לקוחות קבוצת ישראלכרט בתחום ההנפקה הינם לקוחות פרטיים, עובדי תאגידים, ותאגידים (ורכש תאגידי הכולל - B2B (Business to Business) - העברת תשלומים בין עסקים).

במסגרת פעילות ההנפקה מנפיקה ומתפעלת קבוצת ישראלכרט מגוון מוצרים ושירותים נוספים כגון כרטיסי "אשראי מתגלגל", כרטיסי תדלוק והתקני תדלוק, כרטיסי מתנה, כרטיסי רכש ייעודיים וכרטיסים נטענים. בנוסף, קבוצת ישראלכרט מעניקה אשראי הלוואות לכל מטרה על בסיס מסגרת אשראי בכרטיס, הלוואות לרכישת רכב, אפשרויות מוגזנות לפריסת תשלומים ושירותי מידע ואישורים. בנוסף לקבוצת ישראלכרט, בתחום ההנפקה פועלות בישראל כיום שתי חברות כרטיסי אשראי, בשליטה של בנקים: כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל"י) בשליטת בנק דיסקונט ולאומי קארד בע"מ (להלן: "לאומי קארד") בשליטת בנק לאומי. מספר הכרטיסים ליום 30 בספטמבר 2016 שהונפקו על-ידי קבוצת ישראלכרט הינו 4.8 מיליון כרטיסים בהשוואה ל-4.7 מיליון כרטיסים ביום 31 בדצמבר 2015.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הגיע מחזור הפעילות בכרטיסי קבוצת ישראלכרט ל-102 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-93.6 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סליקת כרטיסי אשראי

במסגרת הסכם הנערך לצורך שירותי הסליקה מתחייבת חברת כרטיסי אשראי הסולקת כלפי בתי עסק, בכפוף לקיום תנאי ההסכם ביניהם, לפרוע לבית העסק את החיובים בהם התחייבו כלפיו מחזיקי הכרטיסים הנסלקים על ידה בעת שרכשו טובין או שירות בבית העסק. בנוסף, מציעה קבוצת ישראלכרט לבתי עסק מגוון שירותים פיננסיים נוספים כגון: מתן הלוואות, מקדמות (הקדמת תשלומים בגין עסקות שבוצעו), ניכיון שוברים ושירותים שיווקיים ותפעוליים, ביניהם אפשרות לפריסת תשלומים, תאריכי זיכוי גמישים, מידע ייעודי ומבצעי קידום מכירות.

לקוחות קבוצת ישראלכרט בתחום סליקת כרטיסי האשראי הינם בתי עסק רבים ומגוונים הקשורים עימה בהסכמים, ביניהם גם משרדי ממשלה שונים וכן חברות המספקות לבתי עסק שירותי ניכיון.

תחום הסליקה של כרטיסי האשראי מאופיין בתחרותיות גבוהה מאוד, בין היתר, בעקבות הפעלתו של הממשק המקומי לסליקה צולבת של עסקות בכרטיסי אשראי מסוג מסטרקארד וויזה (בעקבותיו כאל ולאומי קארד החלו לסלוק כרטיסי מסטרקארד וקבוצת ישראלכרט החלה לסלוק כרטיסי ויזה). מיום 15 במאי 2012 פתוח השוק לסליקה צולבת של המותג "ישראלכרט", ובתי עסק יכולים להחליף סולקים במותג זה. התחרות בתחום הסליקה מתמקדת בגיוס בתי עסק חדשים להסכמי סליקה ובשימור בתי עסק הקיימים כלקוחות תחום הסליקה. היבט נוסף של התחרות מתבטא בפיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים ותפעוליים לבתי עסק. בנוסף לקבוצת הבנק, בתחום הסליקה פועלות בישראל כיום שתי חברות כרטיסי האשראי, בשליטה של בנקים אשר פורטו לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

שינויים רגולטוריים

על פי הסדר שבין ישראלכרט וחרות כרטיסי האשראי לאומי קארד וכאל שאושר על-ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 7 במרץ 2012 (להלן: "ההסדר") החל מיום 1 ביולי 2014 ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018) תעמוד עמלת המנפיק הממוצעת על 0.7%. ההסכם שנחתם בין הצדדים המפרט את תנאי הפעלת הממשק הטכני המשותף, הוגש לממונה לקבלת פטור מאישור הסדר כובל. בחודש נובמבר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה מתוקנת של תהליך קבלת רישיון סולק. בטייטה, בין היתר, פורטו דרישות ההון מסולק, וכן נקבעו הוראות שונות בנוגע לאופן החזקת כספים שטרם הועברו לבית העסק, אבטחת מידע, מוכנות תפעולית לעבודה בתקן EMV, עמידה בהוראות דין ועוד. הערות לטייטה ניתן היה להעביר עד ליום 15 בדצמבר 2015.

בצד הטייטה הוציא הפיקוח על הבנקים הודעה לעיתונות לפיה, בין היתר: תינתן אפשרות לסולק חדש שקיבל רישיון מבנק ישראל, להתחבר למערכת כרטיסי החיוב באמצעות אירוח על תשתיות סולק קיים, על בסיס הסכם שייחתם ביניהם; גרעין השליטה המינימלי לבעלות בסולק הופחת כמפורט בטייטה המתוקנת; החוסן הפיננסי של בעל השליטה בסולק אף הוא הופחת בהתאם לאמור בטייטה המפורטת והורחבה רשימת הגופים שיוכלו להרכיב גרעין שליטה בסולק.

בחודש יוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים מספר הוראות שמטרתן להביא ליישום המלצות וצעדים להרחבת התפוצה והשימוש בכרטיסי חיוב מידי (דביט) בישראל ולהגברת התחרות בתחום כרטיסי החיוב. במסגרת ההוראות, בין היתר, קבע הפיקוח על הבנקים הוראות להפצת כרטיסי חיוב מידי ללקוחות הבנקים וכללים להתחשבות כספית מיידית בעסקות חיוב מידי ולאופן הצגת פירוט העסקות המבוצעות בכרטיס ולוחות הזמנים ליישום (בכללם זיכוי בית העסק בעסקות המבוצעות בכרטיס חיוב מידי תוך 3 ימים ממועד שידור העסקה, החל מיום 1 באפריל 2016). בחודש אוגוסט 2015 פורסמה ברשומות הוראת שעה, בה הכריזה נגידת בנק ישראל על העמלה הצולבת לעסקות חיוב מידי כעמלה בפיקוח ומחירה נקבע בשיעור של 0.3% מסכום העסקה לתקופה של שנה, החל מיום 1 באפריל 2016.

במקביל לאמור לעיל בנושא כרטיס חיוב מידי (דביט), בחודש יוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה להטמעת השימוש בתקן האבטחה EMV, הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה. בהוראה נקבעו, בין היתר, לוחות הזמנים להנפקת כרטיסים תומכי תקן EMV ולחיבור מסופים התומכים בתקן, וכן לכניסתו לתוקף של מנגנון הסטת האחריות מהמנפיק לסולק.

בחודש מאי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 472 בנושא סולקים וסליקת עסקות בכרטיסי חיוב. ההוראה מתווה את הכללים העיקריים לפעילות סליקת עסקות בכרטיסי חיוב, ומבוססת, בין היתר, על הרגולציה בתחום זה בחו"ל. ההוראה מקלה חלק מהדרישות הרגולטוריות שהוטלו עד היום על חברות כרטיסי אשראי וסולקים במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין, תוך התאמה לרמת הסיכון של גופים אלה, שאינם מגייסים פיקדונות מהציבור. ההוראה כוללת הוראות שונות, ובין השאר מאפשרת לסולק לספק מסופים לבתי עסק בתנאים הכלוליים בהוראה. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1 ביוני 2016, למעט סעיפים מסוימים להם נקבע תאריך תחילה שונה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרומ). על הוועדה הוטל להמליץ בנושא הכנסת שחקנים חדשים לתחום זה, לרבות באמצעות הפרדת חברות כרטיסי האשראי מבעלות הבנקים. כן הוטל על הוועדה להמליץ על צעדים משלימים נדרשים ועל הסרת החסמים לכניסת שחקנים והגברת תחרות כאמור. ביום 14 בדצמבר 2015 פורסם דוח הביניים של הוועדה. ביום 6 ביולי 2016 פורסמו מסקנות הוועדה וכן הופץ תזכיר חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל. ביום 4 באוגוסט 2016 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה הצעת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016. במסגרת תזכיר החוק הומלץ, בין היתר ובכפוף לתנאים המפורטים בתזכיר החוק; להפריד את חברות האשראי מהבנקים הגדולים בתוך 3 או 4 שנים ממועד פרסום החוק; לקבוע כללים בקשר להנפקת כרטיסי חיוב; לאסור על הבנקים הגדולים לתפעל הנפקה ולסלוק כרטיסי חיוב בעצמם; להעניק הגנות ינוקא בהוראת שעה המוגבלת בזמן לשחקנים החדשים, ובכללם חברות כרטיסי האשראי; לאפשר לחברות כרטיסי האשראי להשתמש במידע שבידין הנובע מתפעול ההנפקה; לחייב את כל הבנקים להציג את כל כרטיסי האשראי ותנאיהם של כלל המנפיקים שביקשו מהבנק לעשות כן. ביום 15 בספטמבר 2016 פורסם הדו"ח המסכם של ועדת שטרומ. ביום 29 בספטמבר 2016 אישרה ועדת שרים לחקיקה עדכון להצעת החוק, המתייחס לשליטה והחזקת אמצעי שליטה ומינוי דירקטורים במפעיל מערכות ממשק, וזאת במטרה לשלבו בדיונים המתקיימים בהצעת החוק בוועדת הרפורמות. בחודש יוני 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת "מיתווה להקמת בנק חדש בישראל: מדיניות חדשה של הפיקוח על הבנקים להסרת חסמי כניסה". לפי תמצית המדיניות, המיתווה מהווה חלק מצעדי הפיקוח על הבנקים להגברת התחרות במערכות הבנקאות בישראל וכתמיכה בשינויים המותווים, בין היתר, במסגרת "ועדת שטרומ". חלקו הראשון של המיתווה מתמקד במתן רישיון בנק לחברות כרטיסי אשראי, וחלקו השני מתמקד בתנאים הנדרשים להקמת בנק חדש מהיסוד.

בחודש יולי 2015 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת החוק לצמצום השימוש במזומן, שמטרתו להביא לשימוש האמור בדו"ח הוועדה לבחינת צמצום השימוש במזומן במשק הישראלי, תוך קביעת מגבלות באופן מדורג על שימוש במזומן ובשיקים סחירים על מנת לצמצם את תופעת הכלכלה השחורה בישראל, להיאבק בפשיעה ובהלבנת הון ולאפשר שימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויעילים. בין היתר מוקנית בהצעת החוק סמכות לממונה על הגבלים עסקיים לקבוע שיעורי עמלה צולבת של עסקות בכרטיסי חיוב. הצעת החוק קובעת כי תנאי לתחולתו הוא כי כרטיסי חיוב מידי היום מוצר זמין בדומה לכרטיסי חיוב נדחה. ריבוי הליכי הרגולציה, ככל שישומו, עלולים להיות בעלי השפעה מהותית לרעה על פעילות קבוצת ישראל, אך בשלב זה לא ניתן להעריך את היקפה.

לפרטים נוספים בנושא שינויים רגולטוריים המתייחסים גם לחברות כרטיסי אשראי, ראה פרק "[יוזמות רגולטוריות](#)" בפרק "מגזר לקוחות פרטיים" לעיל.

פעילויות נוספות

בנוסף לפעילויות הקשורות בהנפקה ובסליקה של כרטיסי אשראי, כמפורט לעיל לקבוצת ישראל, נוספות כדלקמן: פעילות בתחום הבטחת פירעון המחאות וניכיון; הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיס אשראי; ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג (ניכיון חייבים).

תרומת ההכנסות מכרטיסי אשראי

תרומת ההכנסות מכרטיסי אשראי להכנסות מעמלות, שנכללו במסגרת ההכנסות התפעוליות (לפני ניכוי הוצאות המתייחסות), הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 ב-1,374 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,284 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-7.0%.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 40-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של קבוצת ישראלכרט

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
46	63	128	176	מחיצוניים
(1)	(2)	(3)	(4)	בינמגזרי
(3)	(4)	9	(7)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
42	57	134	165	סך-הכל רווח מימוני, נטו
459	493	1,303	1,394	עמלות והכנסות אחרות
501	550	1,437	1,559	סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי				
6	27	21	60	הוצאות תפעוליות ואחרות:
מחיצוניים				
314	317	899	934	בינמגזרי
68	86	199	234	רווח לפני מסים
113	120	318	331	הפרשה למסים על הרווח
35	32	94	100	רווח (הפסד) נקי:
78	88	224	231	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	(1)	(3)	(3)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
77	87	221	228	המיוחס לבעלי מניות הבנק
		16,760	19,535	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של קבוצת ישראלכרט בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם ב-228 מיליון ש"ח בהשוואה ל-221 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח המימוני, נטו, של המגזר בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-165 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-134 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-1,394 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,303 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה במחזור העסקות בכרטיסי האשראי של קבוצת ישראלכרט בארץ שנסלקו על-ידי סולקים אחרים, וכן מגידול במחזורי הסליקה של עסקות שנעשו בבתי עסק הקשורים עם קבוצת ישראלכרט בהסכמי סליקה. עלייה זו קווצה על-ידי הירידה בשיעור העמלה הממוצעת לבתי עסק.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-60 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-21 מיליון ש"ח שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד, גידול שנבע בעיקרו מגידול בהפרשות שנרשמו על בסיס קבוצתי עקב גידול בתיק האשראי.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-1,168 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,098 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור, נטו, ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-19.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-17.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות הבנק בשוקי ההון וניהול ה-Treasury מרוכזים בחטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. פעילות מגזר זה, כוללת פעילות בתיק הבנקאי ופעילות בתחום המסחר. הפעילות בתיק הבנקאי כוללת בעיקר את ניהול המקורות והשימושים תוך ניהול סיכוני השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן), וזאת, באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות היחידות לניהול נכסים והתחייבויות ("נני"ה") בארץ ובח"ל ובאמצעות היחידות לניהול תיק השקעות הנוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-חוב (ממשלתי וקונצרני) ותיק המניות ברמת הקבוצה. הפעילות בתחום המסחר מתבצעת בעיקר באמצעות חדרי העסקות המעניקים ללקוחות הבנק שירות לביצוע עסקות בניירות-ערך (ישראלים וזרים), במכשירים פיננסיים בשי"ח, במטבע-חוץ ובריביות, כמו גם תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים. ההכנסות העיקריות של המגזר נובעות מניהול חשיפות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר וכן ממרווחים ועמלות בפעילות חדרי העסקות ושירותי התפעול מול הלקוחות. בנוסף, כולל המגזר בחישוב הכנסותיו, תוצאות מניהול תיק השקעות במניות ובאגרות-חוב ומהשקעות בחברות כלולות.

הפעילות העסקית של המגזר למעט ההשקעה בחברות כלולות (בהקשר זה יצוין כי על-פי סעיף 23 לחוק הבנקאות חלות על הבנק מגבלות המתייחסות לשיעור החזקתו בתאגידים ריאליים, והיקף ההון אותו הוא רשאי להשקיע בתאגידים כאמור) מרוכזת בכפיפות לחבר ההנהלה הממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. פעילות ה-Treasury כוללת גם את תיאום ניהול הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים של קבוצת הבנק (לרבות חברות בנות זרות) במטבע-חוץ ברמה גלובלית ותיאום פעילות ההשקעות והמסחר במטבע-חוץ ונגזרים בסניפי חו"ל, מול יחידות ה-Treasury המקומיות. כמו-כן החטיבה מנהלת את הקשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם ואחראית על מתן שירותים ללקוחות הפעילים בישראל במגוון תחומים לרבות בשוקי ההון והכסף.

התיק הבנקאי – ניהול מקורות ושימושים

אגף נני"ה בבנק אחראי לניהול המקורות והשימושים של הבנק על מיגוון פעילויות המגזרים השונים. האגף מקבל ומקצה מקורות לשימושי המגזרים השונים תוך קביעת מחירי העברה הפנימיים שלהם (להלן "ריבית סיטונאית" – לפרטים נוספים, ראה הרחבה בהמשך). הריבית הסיטונאית מהווה את ריבית הבסיס לפעילות המגזרים השונים מול לקוחות הבנק וכן אחד האמצעים לניהול סיכוני השוק והנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות לזמן קצוב מהציבור. הפיקדונות מגויסים ממספר רב מאוד של מפקידים וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הארי מלקוחות פרטיים. המקורות בשקלים לא-צמודים מגיעים ברובם מלקוחות אלה, ובמידה מסוימת גם מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים (שחלקם פועלים ישירות מול אגף נני"ה). מקורות בשקלים צמודים מגויסים באמצעות פיקדונות המגויסים מהציבור הרחב ומלקוחות מוסדיים, באגרות-חוב ומכשירי הון שמנפיקה קבוצת הבנק. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוססים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית והנפקות של אגרות-חוב בחו"ל (באמצעות החברה הבת פועלים אינטרנשיונל). בנוסף, כחלק מניהול סיכוני השוק והנזילות מנהלת חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית תיק אגרות-חוב, המורכב מאגרות-חוב ממשלתיות ואגרות-חוב קונצרניות. התיק מנוהל באמצעות יחידת הנוסטרו של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

מקורות המגוייסים על-ידי מגזרי הפעילות השונים, "מועברים" מהמגזר אליו משוייך הלקוח לאגף נ"ה במגזר הניהול הפיננסי ובתמורה, מזכה מגזר הניהול הפיננסי את המגזר הרלוונטי, בריבית הסיטונאית אותה קובע אגף נ"ה בגין אותו מקור על-פי מאפייני המקור (קרי על-פי התקופה, מגזר ההצמדה וסוג הריבית) - לפרטים נוספים בדבר אופן קביעת הריבית הסיטונאית, ראה להלן הרחבה בהמשך). מקורות אלו, וכן מקורות אשר מגייס המגזר כמפורט לעיל, מקצה מגזר ניהול פיננסי לשימושי מגזרי הפעילות השונים. בתמורה, מחייב אותו מגזר בריבית הסיטונאית (לפי מגזר ההצמדה ותקופת השימוש), הנקבעת על-ידי אגף נ"ה. קביעת הריבית הסיטונאית נעשית על-ידי אגף נ"ה מדווחת ונדונה באופן שוטף על-ידי צוות נ"ה. בנוסף לדיון ולניתוח השוטף בצוותי נ"ה, נמסר דיווח אחת לחודש בצוות הנהלה ואחת לרבעון נמסר דיווח בנדון להנהלת הבנק ולדירקטוריון. הריבית הסיטונאית נקבעת, בין היתר, בהתחשב בגורמים הבאים: מחירי השוק בגין מקורות בני השוואה (קרי לפי מגזר ההצמדה, התקופה וסוג הריבית); עלות גיוס אגרות-החוב של הבנק ותאגידים בנקאיים דומים; תשואות אגרות-חוב ממשלתיות; ריבית בנק ישראל; ונתונים מאקרו כלכליים. בנוסף, בוחנים צוותי נ"ה מידע בדבר: תזרימי הקרן והריבית (Gap Report) של הבנק לפי מועדי שינוי הריבית ולפי מועדי פירעון; חשיפות הריבית של הבנק (רגישות ערך ורגישות הכנסה); VaR של כלל הבנק; עסקות צפויות; יתרות וביצועים יומיים ועוד. הצוותים מקיימים דיון גם בהתייחס למגבלות והפוזיציה הרצויה בהתאם למדיניות הבנק. פעילות השקעות לנוסטרו - בחטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מנוהל תיק השקעות המבוסס על עודפי מזילות תוך גיוון תיק הנכסים ומקסום הערך בשל עודפי הנזילות. ניהול תיק ההשקעות הינו חלק מהניהול הכולל של הנכסים וההתחייבויות בתיק הבנקאי. פעילות ההשקעות לנוסטרו מנוהלת על-ידי יחידה ייעודית למטרה זו: יחידת השקעות לנוסטרו תיק הנוסטרו מאפשר גמישות ויעילות בניהול התיק הבנקאי.

פעילות בתחום המסחר - חדר עסקות מטבע-חוץ (OTC)

הבנק מעניק ללקוחותיו שירות מקיף בחדרי העסקות, להגנה מפני סיכונים הכרוכים בתנודות בשערי החליפין ובריביות מחד גיסא, ולהשקעה ולניצול התנודות כאמור לעשיית רווחים מאידך גיסא. חדר העסקות בתל-אביב מספק ללקוחותיו שירות במכשירים הפיננסיים השונים (עסקות מסוג ספוט, פרוורד, אופציות, אופציות אקזוטיות, עסקות החלף ומוצרים מובנים) ועל נכסי בסיס שונים (שערי חליפין במטבע-חוץ/מטבע-חוץ, מטבע-חוץ/ש"ח, ריביות שקליות וריביות מטבע-חוץ, מדד מחירים לצרכן, מדדי מניות, סחורות וכו'). ביצוע העסקות עם לקוחות הבנק נעשה בהתאם למסגרות האשראי שהוקצו להם על-ידי בעלי סמכויות האשראי בבנק ועל בסיס מודלים פנימיים של הבנק. המודלים מגדירים את חשיפות האשראי בעסקות המבוצעות בחדר העסקות. בשנים האחרונות קיימת עלייה מתמדת במודעות לפעילויות שמציע חדר העסקות, אשר גררה בעקבותיה גם דרישה למגוון רחב יותר של מוצרים וברמות תחכום גבוהות יותר. כמענה לצרכים אלה, וכדי לשמר את מעמדו כבנק מוביל וחדשני, נוספו לסל המוצרים בארץ מוצרים מורכבים, הכוללים: נגזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים ואופציות אקזוטיות, נגזרי אשראי ומוצרי ריבית מתוחכמים. בנוסף, בשנים האחרונות גבר השימוש במוצרים מובנים, הכוללים פקדון או אגרת-חוב, שתנאי הריבית שלהם נקבעים על-פי תנאי נגזרת כלשהי המשובצת במכשיר החוב.

הבנק פועל כאחד מעושי השוק הראשיים באגרות-חוב ממשלתיות. חדר העסקות מהווה עושה שוק במרבית המוצרים בהם הוא פעיל; הבנק פועל לצד לעסקה מול הלקוח, ולא כמתווך בין הלקוח לצד ג'.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

שירותי ברוקראג'

בחטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית פועלים בנוסף לחדר עסקות מטבע-חוץ, גם שני חדרי מסחר בניירות-ערך: חדר מסחר בניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר בניירות-ערך זרים. בחדר המסחר הישראלי, ניתן שירות ללקוחות מוסדיים וכן ללקוחות פרטיים בעלי פעילות גבוהה. בחדר מסחר ניירות-ערך זרים, ניתן שירות ללקוחות מוסדיים, ללקוחות פרטיים בעלי פעילות גבוהה וכן גיבוי לפעילות המסחר ליתר לקוחות הבנק. שלושת חדרי המסחר פועלים בתיאום ומעמידים לרשות לקוחות הבנק מעטפת שירות מקצועית, מתקדמת ויעילה תחת קורת גג אחת.

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

מערך שירות למנהלי נכסים פיננסיים, מאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים שונים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה, מנהלי קרנות נאמנות ומנהלי תיקי השקעות. פעילות המערך כוללת תפעול הנכסים הפיננסיים האמורים לעיל ומתן שירותים בנקאיים לגופים המנהלים אותם. השירותים כוללים בין השאר שערך נכסים, הפקת דוחות בקרה, הפקת דיווחים לרשויות, ניהול ספרים, ניהול חשבונות וזכויות עמיתים בקופות-גמל, חישוב תשואות. לבנק הסכמים למתן שירותים תפעוליים בעבור חברות לניהול קופות-גמל, חלקם כחלק נלווה למכירת קופות-גמל שהיו בבעלות הבנק. בתחום קרנות הנאמנות לבנק הסכמים למתן שירותים לחברות לניהול קרנות נאמנות. בנוסף המערך נותן טיפול כולל לחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנהלות בחברות ביטוח) ולקרנות הנאמנות, סכומי היתרות וכן תוצאות פעילות זו ומוצגים במגזר ניהול פיננסי. ביום 30 בספטמבר 2016 הסתכם היקף הנכסים של קופות הגמל, קרנות ההשתלמות להן מספק הבנק שירותי תפעול בסך של כ-117.7 מיליארד ש"ח, שווי הנכסים של קרנות הנאמנות להן מספק המערך שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים הסתכם בסך של כ-69.8 מיליארד ש"ח.

שירותים למוסדות פיננסיים

במסגרת ניהול פעילותו מול בנקים ומוסדות פיננסיים זרים הבנק מספק מגוון רחב של שירותים לרבות שירותי סאב-קסטודי לבנקים קסטודיאנים מובילים מחו"ל הפעילים בישראל בתחום ניירות-ערך.

שינויים רגולטוריים המשפיעים על המגזר

מגזר הניהול הפיננסי הינו מגזר עתיר רגולציה המושפע תדיר על-ידי שינויים רגולטוריים מקומיים ושינויים רגולטוריים גלובליים. ניתן לציון את ההסכמות לרפורמה בשוק הנגזרים העולמי של מנהיגי ה-G20 אשר היישומים הבולטים שלהן הן רגולציית Dodd Frank בארצות-הברית ורגולציית EMIR באירופה. רגולציות אלה משפיעות על תהליכי העבודה בתחום נגזרי ה-OTC. במהלך שנת 2015, הבנק השלים את יישום הוראות באזל 3 נזילות ומדווח על-פיהן.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מגזר הניהול הפיננסי הוא עתיר טכנולוגיה. בהתאם לכך, שינויים טכנולוגיים שמשפיעים על המגזר מתרחשים באופן שוטף. בשנים האחרונות ניתן לציון מספר תהליכים כאלה, דוגמת הפצה נרחבת של מידע פיננסי בזמן אמת ויכולת לבצע עסקות בצורה מידית, בלי קשר למיקום גיאוגרפי. עיקר ההשקעות המבוצעות במגזר הן במערכות מידע.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורם ההצלחה המשמעותי ביותר בתחום הניהול הפיננסי הוא איכות המשאב האנושי, כאשר המועסקים בתחום נדרשים להיות בעלי ידע מקצועי וכישורים אנליטיים גבוהים. גורם הצלחה קריטי נוסף הוא מערכות ממוחשבות ברמה גבוהה, הן בתחום ביצוע עסקות והן בתחום המידע והניתוח. תחום הניהול הפיננסי הינו בעל ממשק חזק לרוב תחומי הפעילות העסקית של הבנק. אי לכך, מטבע הדברים, הצלחת הפעילות מותנית ברמת שיתוף פעולה בינמגזרי בתוך הבנק.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

מחסומי הכניסה העיקריים למגזר הניהול הפיננסי נובעים מהצורך בהשקעות גבוהות במערכות מידע וביכולת לגייס כוח אדם מקצועי בעל רמה גבוהה. בנוסף, היכולת לספק שירותים ללקוחות גדולים נגזרת גם מגודלו היחסי של הבנק ומיכולתו לספק נזילות לתחומי הפעילות השונים. בהתאם לכך, בתחומי פעילות מסוימים ובסוגים מסוימים של עסקות יש יתרונות לגודל.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

בשנים האחרונות עולה באופן מתמיד רמת התחכום בשוקים הפיננסיים בישראל. מגמה זו בולטת במיוחד בהרחבת סל המוצרים העומדים לרשות המשקיעים והפעילים בשוק, מכשירים סחירים מסוגים שונים ומכשירים נגזרים הופכים להיות נגישים יותר. דוגמאות למכשירים אלה הינן תעודות סל, פיקדונות מובנים, אופציות אקזוטיות, אופציות מעו"ף ועוד.

תחרות

בכל הקשור לפעילות חדרי העסקות קיימת תחרות ענפה ואינטנסיבית. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, ובשנים האחרונות גם בנקים זרים, וכן חברות פיננסיות אחרות, המתמחות בתחום.

לקוחות

המגזר מספק שירותים מגוונים לכלל לקוחות המגזרים האחרים בבנק, בין אם באמצעות סניפי הבנק ומנהלי קשרי הלקוחות ובין אם בקשר ישיר עם לקוחות גדולים. חדר העסקות מקיים פעילות שיווקית מול מוסדות פיננסיים זרים, דבר שהביא להגדלה משמעותית של מחזורי הפעילות מול לקוחות אלה (במיוגן המוצרים בהם הבנק משמש "עושה שוק").

הון אנושי

מגזר הניהול הפיננסי מוטה כוח אדם מקצועי. בהתאם לכך, קיימת תחרות משמעותית על שירותיהם של עובדים איכותיים; תחרות שבאה הן מהבנקים המקומיים, הן מבנקים זרים, הן מגופים פיננסיים אחרים והן מחברות עסקיות. הדבר בולט במיוחד בתחום חדרי העסקות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

הסכמי שיתוף פעולה

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם המוסדות הפיננסיים המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלה בשוקי ההון השונים מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים, כגון: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקות, הסכמים מיוחדים למזעור סיכוני אשראי שמיועדים להגביל את סיכון האשראי בנגזרים (Credit Support Annex) או פעילות באמצעות מסלוקה בינלאומית (CLS), לשם מזעור סיכוני סליקה בעסקות החלף במטבע-חוץ.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

היעדים המרכזיים של המגזר הינם פיתוח הפעילות הפיננסית בשווקים המקומיים והבינלאומיים, וכן המשך הצמיחה בפעילות המקומית. התוכנית האסטרטגית לשנת 2016, כוללת תוכניות עבודה בהן התייחסות לתשתיות, תהליכי עבודה ויעדים כמותיים. התוכנית מושתתת על הרחבת מיגוון המוצרים, גידול בבסיס הלקוחות, העמקת פעילות עם לקוחות קיימים ופיתוח פעילות גלובלית הן בתחומי המסחר והן בתחומי הברוקראג'.

התוכנית האסטרטגית מבוססת על הערכות ומשקפת את נקודת המבט הנוכחית של הבנק, ולכן הינה בבחינת מידע צופה פני עתיד. קיימת אפשרות שהתוכנית לא תתממש, או לא תתממש במלואה.

נושאים נוספים

ביום 21 בדצמבר 2015 הכריזה Visa Inc. על כוונתה לרכוש את ויזה אירופה אשר במנייתיה החזיק הבנק ערב העסקה. ביום 21 ביוני 2016 נסגרה עסקת המיזוג של ויזה אירופה עם Visa Inc. (מועד השלמת העסקה).

כתוצאה מהעסקה, הבנק העביר את החזקותיו בוויזה אירופה, בתמורה לסך של כ-87 מיליון ש"ח (20 מיליון אירו) שהתקבלו במזומן וסך של כ-15 מיליון ש"ח שהתקבלו במניות חסומות של Visa Inc. בנוסף, הבנק יקבל תקבול נדחה בסך של כ-7 מיליון ש"ח (כ-1.7 מיליון אירו) במזומן, שיוענק בתום 3 שנים ממועד סגירת העסקה.

המניות החסומות שהתקבלו כאמור, אינן סחירות וניתנות להעברה בתנאים מוגבלים. בנוסף, המניות החסומות המירות למניות רגילות של Visa Inc. במועדים אשר יקבעו על-ידי Visa Inc. אך לא יאוחר מ-12 שנים ממועד סגירת העסקה. יחס ההמרה למניות רגילות נקבע במועד סגירת העסקה אך עשוי להשתנות בעתיד כתוצאה מתביעות עתידיות או היעדר תביעות עתידיות כנגד ויזה אירופה. עם השלמת עסקת החלפת המניות הכיר הבנק ברווח ממכירת מניות לפני מס בסך כ-109 מיליון ש"ח. הרווח שהוכר חושב בהתאם למזומן שהתקבל, המניות החסומות שהתקבלו והמזומן שצפוי להתקבל בתום 3 שנים ממועד העסקה תוך הבאה בחשבון של מקדם הגבלת סחירות בגין המניות החסומות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 41-2: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח				
				הכנסות ריבית, נטו:
(217)	(192)	(454)	(262)	מחיצוניים
561	456	1,158	945	בינמגזרי
140	52	774	529	הכנסות מימון שאינן מריבית
484	316	1,478	1,212	סך-הכל רווח מימוני, נטו
37	37	122	111	עמלות והכנסות אחרות
521	353	1,600	1,323	סך ההכנסות
				הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(1)	2	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות:
				מחיצוניים
160	135	476	460	בינמגזרי
(38)	(34)	(130)	(110)	רווח לפני מסים
400	250	1,254	973	הפרשה למסים על הרווח
171	104	558	414	רווח לאחר מסים
229	146	696	559	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
7	2	21	5	רווח נקי:
				לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
236	148	717	564	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
11	5	41	7	המיוחס לבעלי מניות הבנק
247	153	758	571	
		1,504	1,822	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
		36,246	33,471	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר הניהול הפיננסי בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-571 מיליון ש"ח בהשוואה ל-758 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מקיטון ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו של המגזר בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-1,212 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,478 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה ברווחים מאגרות-חוב ומניות ומירידה בהכנסות מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים. הירידה קוזה ברווח בסך 109 מיליון ש"ח הנובע מעסקת מיזוג ויזה אירופה עם ויזה העולמית. למידע נוסף אודות עסקת ויזה, ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-111 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-122 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בתשעת החודשים של שנת 2016 ב-350 מיליון ש"ח בהשוואה ל-346 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור, נטו, ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם בכ-1.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו בכ-33.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-35.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הקיטון נבע כתוצאה מירידה בפיקדונות מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים.

אחרים והתאמות

מסגרת זו כוללת את כל הפעילויות האחרות של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח על-פי הוראות המפקח על הבנקים. מסגרת זו כוללת: (1) תוצאות חברות הבת פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ; (2) הכנסות משירותי מחשב לחברות שאוחדו בעבר; (3) הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם החקירה של עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים; (4) התאמות של פעולות בין-מגזריות.

להלן החברות העיקריות הנכללות במגזר זה:

פועלים סהר בע"מ

פועלים סהר בע"מ (להלן: "פועלים סהר"), שהינה חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, הינה חברה בבורסה ובמסלוקת הבורסה. החברה מתמחה במתן שירותים לגופים מוסדיים: קרנות פנסיה ותיקות וחדשות, קופות-גמל בנקאיות, קופות-גמל ענפיות, קרנות השתלמות, חברות ביטוח וחברות וגופים ציבוריים. החברה נותנת ללקוחות שירותי ברוקראג' בארץ ובחול, שירותי מחקר, שירותי משמרת ושירותים נלווים נוספים לרבות שירותים תפעוליים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ

פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ, שהינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק, עוסקת בניהול תיקי השקעות עבור לקוחות פרטיים, גופים עסקיים, מלכ"רים ואחרים. ניהול ההשקעות עבור לקוחות החברה, הן הישראלים והן הזרים, מתבצע בשוק ההון הישראלי וכן בשוקי ההון בעולם.

נכון ליום 30 בספטמבר 2016 ניהלה החברה תיקים בערך כספי של 16.6 מיליארד ש"ח, בדומה לסוף שנת 2015.

קבוצת פועלים שוקי הון והשקעות – החזקות בע"מ

קבוצת פועלים שוקי הון בע"מ (להלן: "פועלים שוקי הון") פעלה בשנת החשבון בשני תחומים עיקריים: השקעה בתחום קרנות הון והשקעות ישירות, פעילות בנקאות להשקעות בארץ ובח"ל. לפרטים נוספים ראה פרק [חברות מוחזקות עיקריות](#) להלן.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכם ב-286 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך של 54 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד נבע מהפרשה בסך 255 מיליון ש"ח בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומעליה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה. כמו-כן, נרשמה ירידה ברווחים ממימוש נכסים.

2.5. חברות מוחזקות עיקריות

כללי

קבוצת הבנק פועלת באמצעות חברות בנות בנקאיות ושאין בנקאיות בישראל ובח"ל. תחומי פעילותן של אותן חברות בנות שאין בנקאיות הינם בתחום הפיננסי, שיווק ותפעול מערך כרטיסי האשראי, פעילות בעסקי נאמנות, הנפקה ומימון ומתן שירותי בנקאות להשקעות.

תרומת החברות המוחזקות לתוצאות הפעילות של הבנק בנטרול הפרשי שער של החברות הבנות בחו"ל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמה ב-422 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-484 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השקעת הבנק בחברות המוחזקות ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה ב-17.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-16.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015.

להלן סקירה על חברות עיקריות:

קבוצת ישראלכרט

הקבוצה כוללת את החברות: ישראלכרט בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, ישראלכרט מימון בע"מ, ישראלכרט (נכסים) 1994 בע"מ, צמרת מימונים בע"מ וגלובל פקטורינג בע"מ. חברות אלו מהוות את פעילות הבנק בתחום כרטיסי האשראי. פעילות הליבה של קבוצת ישראלכרט הינה הנפקה, סליקה ומימון של כרטיסי אשראי מסוג "ישראלכרט", מותג פרטי בבעלותה, וכן של כרטיסי אשראי מסוג "מסטרקרד", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון. בנוסף, לקבוצה פעילויות בתחומים: הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיס אשראי, הבטחת פירעון המחאות וניכיון המחאות, ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג (ניכיון חייבים).

תרומת קבוצת ישראלכרט לתוצאות הפעילות של הבנק, לאחר מסים, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמה ב-228 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-221 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. סך השקעת הבנק בקבוצת ישראלכרט הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2016 ב-2,930 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,743 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

לפרטים נוספים בנושא שינויים רגולטוריים ראה פרק "קבוצת ישראלכרט" לעיל.

לפרטים בנוגע לסוגיות רגולטוריות שונות, ראה [ביאור 26 ג' בדוחות הכספיים לשנת 2015](#).

קבוצת פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ

קבוצת פועלים שוקי הון בע"מ (להלן: "פועלים שוקי הון") פעלה בשנת החשבון בשני תחומים עיקריים: השקעה בתחום קרנות הון והשקעות ישירות, פעילות בנקאות להשקעות בארץ ובח"ל.

במסגרת פעילות ההשקעה בקרנות הון (Private Equity) משקיעה פועלים שוקי הון בקרנות הון הפעילות במגוון סקטורים כולל: תשתיות, buyout אנרגיה אלטרנטיבית וכו'. בנוסף, פועלים שוקי הון ממשיכה לעסוק בניהול של קרנות הון סיכון על-פי היתר שניתן לה מבנק ישראל. פועלים שוקי הון משקיעה גם בחברות במגוון סקטורים כולל: תעשייה, פינטק וכו'.

במסגרת פעילותה בתחום הבנקאות להשקעות מעמידה פועלים שוקי הון מגוון שירותים הכוללים: ייעוץ פיננסי ואסטרטגי למיזוגים ורכישות וליווי חברות בהשקעות שונות בארץ ובח"ל וייעוץ לגיוס הון ציבוריים ופרטיים בחו"ל בנוסף, פועלים שוקי הון מחזיקה בפועלים אי.בי.אי (שיעור החזקות 18.86%), העוסקת במתן שירותי ייעוץ, חיתום וניהול הנפקות ציבוריות בישראל ובגיוסי הון בדרך של הנפקות פרטיות.

תרומת פועלים שוקי הון לתוצאות הפעילות של הבנק בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמה ב-13 מיליון ש"ח. בהשוואה ל-15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השקעת הבנק בפועלים שוקי הון ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה ב-866 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-853 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

פועלים סהר בע"מ

פועלים סהר בע"מ (להלן: "פועלים סהר"), שהינה חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, הינה חברה בבורסה ובמסלוקת הבורסה. החברה מתמחה במתן שירותים לגופים מוסדיים: קרנות פנסיה ותיקות וחדשות, קופות-גמל בנקאיות, קופות-גמל ענפיות, קרנות השתלמות, חברות ביטוח וחברות וגופים ציבוריים. החברה נותנת ללקוחות שירותי ברוקראג' בארץ ובח"ל, שירותי מחקר, שירותי משמרת ושירותים נלווים נוספים לרבות שירותים תפעוליים.

תרומת פועלים סהר לתוצאות הפעילות של הבנק בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמה בסך של 6 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

השקעת הבנק בפועלים סהר ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה ב-306 מיליון ש"ח, בהשוואה לכ-300 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שוויץ")

חברה בת בנקאית המאוגדת בשוויץ (בבעלות מלאה של הבנק) העוסקת בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות שלושה סניפים: שניים בשוויץ, בציריך ובג'נבה ואחד בלוקסמבורג. כמו-כן, פועל הבנק באמצעות חברה לייעוץ השקעות בישראל ונציגויות בישראל וברוסיה.

הרווח של הפועלים שוויץ בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם בכ-8.4 מיליון פרנק שוויצרי (כ-32.6 מיליון ש"ח) לעומת כ-10 מיליון פרנק שוויצרי בתקופה המקבילה אשתקד.

תרומת הפועלים שוויץ, בנטרול הפרשי שער ולאחר השלמת מס בישראל, לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2016 הסתכמה ב-30 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-35 מיליון ש"ח לתקופה המקבילה אשתקד.

השקעת הבנק בפועלים שוויץ ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה ב-1,707 מיליון ש"ח, בהשוואה לכ-1,676 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015. לפרטים בדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 10ג](#). בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 10ד](#). בדוחות הכספיים.

Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית, הבנקאות להשקעות ובתחום משקי הבית. לבנק פוזיטיף אין היתר פיקדונות מהרגולטור התורכי.

הרווח של קבוצת בנק פוזיטיף בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכם בכ-5.4 מיליון לירות תורכיות לעומת הפסד של כ-37.4 מיליון לירות תורכיות בתקופה המקבילה אשתקד.

תרומת קבוצת בנק פוזיטיף בנטרול הפרשי שער ולאחר השלמת מס בישראל לתוצאות הפעילות של הבנק בתשעת החודשים של שנת 2016 הסתכמה בתרומה חיובית של כ-12 מיליון ש"ח בהשוואה לתרומה שלילית של כ-27 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השקעת הבנק בקבוצת בנק פוזיטיף ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה ב-318 מיליון ש"ח, בהשוואה לכ-328 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק "דוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים" ליום 30 בספטמבר 2016 להלן "הדוח על הסיכונים". יש לעיין בסקירה זו ביחד עם הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2015 והדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2015 והביאורים הנלווים להם להלן "הדיווח השנתי".

3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכוני אשראי (לרבות סיכון ריכוזיות וסיכון צד נגדי), סיכוני שוק (לרבות סיכון שער-חליפין וסיכון ריבית בתיק הבנקאי), סיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) וסיכון הנזילות (לרבות סיכון המימון). סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכונים התפעוליים. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי וסיכון סביבתי. אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראייה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון ציות, סיכון תפעולי, סיכון ריכוזיות, סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי וסיכון רגולטורי. פירוט והרחבה לגבי כל סוג סיכון ראה פרק זה וכן [בדוח על הסיכונים](#) ובדיווח השנתי. לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות הגורמים האחראים, וועדות הדירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה ראה [הדיווח השנתי](#).

3.2. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

1. אשראי מאזני:

התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי נוכחי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.

2. אשראי חוץ-מאזני:

התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות, למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות בנגזרים ומכשירים פיננסיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

ניהול סיכונים האשראי

מטרת ניהול סיכונים אשראי לאפשר ולוודא שהקבוצה פועלת על-פי המדיניות והיעדים האסטרטגים שנקבעו, ובמסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר בתחום האשראי מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי. מדיניות הבנק בניהול סיכונים האשראי מתבססת על פיזור תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר. פיזור הסיכונים מתבטא בפיזור תיק האשראי בבנק בין ענפי המשק השונים, מספר רב של לווים, בין מגזרי הצמדה שונים ובאזורים גיאוגרפיים שונים בחו"ל. מדיניות פיזור הסיכונים בין ענפי המשק מושתתת על הערכת ההתפתחויות הצפויות במגזרי המשק השונים. לשם כך נערכים סקרים ענפיים וסקרי היתכנות כלכליים, אשר מטרתם להעריך את הסיכון ואת הפוטנציאל העסקי בפעילות במגזרי המשק השונים, ועל-פיהם נקבעים היעדים העסקיים של הבנק. מערכת ניהול האשראי מנטרת את חשיפת האשראי של הלקוחות, ומערכות בקרת האשראי מזהות, מנטרות ומדווחות לגורם המטפל ולמנהלים על תסמינים שליליים אצל לווים. באשר להנחיית הפיקוח על הבנקים בנוגע להפרשה קבוצתית ראה [ביאור 1](#) מדיניות חשבונאית. להרחבה על סיכון האשראי וניהולו ראה [הדיווח השנתי](#).

3.2.1 חבובות בעייתיות

טבלה 1-3: פילוח חבובות בעייתיות

31.12.15		30.09.16			
מאזני	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני
במיליוני ש"ח					
6,016	655	5,361	4,941	639	4,302
2,622	133	2,489	1,523	178	1,345
2,695	802	1,893	2,632	652	1,980
11,333	1,590	9,743	9,096	1,469	7,627
סיכון אשראי פגום					
סיכון אשראי נחות					
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת					
סך סיכון אשראי בעייתי*					
9,311	1,477	7,834	7,676	1,322	6,354
סיכון אשראי בעייתי נטו					
857	-	857	802	-	802
* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר					

טבלה 2-3: נכסים שאינם מבצעים

יתרה ליום			
31.12.15	30.09.16		
במיליוני ש"ח			
4,942	3,866	אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)	
125	126	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	
5,067	3,992	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים	

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 3-3: תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית

30 בספטמבר 2016		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
4,640	696	5,336
יטרת חובות פגומים לתחילת השנה		
658	314	972
חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה		
(260)	(13)	(273)
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום		
(499)	(140)	(639)
חובות פגומים שנמחקו		
(989)	(133)	(1,122)
חובות פגומים שנפרעו		
3,550	724	4,274
יטרת חובות פגומים לסוף התקופה		
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
1,852	585	2,437
יטרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
218	329	547
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה		
(424)	(145)	(569)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(264)	(174)	(438)
חובות בארגון מחדש שנפרעו		
1,382	595	1,977
יטרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה		
תנועה ביתרת הפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים		
985	111	1,096
יטרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה		
396	150	546
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה		
(207)	(23)	(230)
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה		
(578)	(92)	(670)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		
(389)	35	(354)
נזקף לרוויה - הפרשה להפסדי אשראי		
(500)	(136)	(636)
מחיקה חשבונאית שבוצעה בתקופה		
578	92	670
גביית חובות שנמחקו חשבונאית		
674	102	776
יטרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה		

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 3-4: מדדי סיכון

ליום		
31.12.15	30.09.16	
1.89%	1.52%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*
0.30%	0.28%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*
1.56%	1.39%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
1.22%	1.15%	שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור*
82.72%	91.41%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום*
71.27%	76.97%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*
2.47%	2.09%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*
שיעור ההוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור:		
0.17%	(0.09%)	שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.08%	0.16%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
5.17%	11.23%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

- רוב מדדי הסיכון מעידים על המשך שיפור באיכות תיק האשראי של הבנק ברבעון השלישי של 2016:
- ישנה ירידה בשיעור האשראי הפגום מיתרת אשראי לציבור מ-1.89% ליום 31 בדצמבר 2015 ל-1.52% ליום 30 בספטמבר 2016.
  - ישנה עלייה בשיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום מ-82.72% ליום 31 בדצמבר 2015 ל-91.41% ליום 30 בספטמבר 2016. עלייה זו מעידה על כך ששיעור גבוה יותר מתוך האשראי שנבחן הופרש להפסדי אשראי ואי לכך הסבירות כי ירשמו הפסדי אשראי נוספים בגין האשראי הפגום נמוכים יותר.
  - ישנה ירידה בשיעור סיכון האשראי הבעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור מ-2.47% ליום 31 בדצמבר 2015 ל-2.09% ליום 30 בספטמבר 2016.
  - מדדים אלו מצביעים על ירידה בשיעור החובות הבעייתיים ועל הגדלת שיעור ההפרשה בגין האשראי הבעייתי הקיים.
  - שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ירד מ-0.17% ליום 31 בדצמבר 2015 להכנסה של 0.09% ליום 30 בספטמבר 2016. יצוין כי נרשמה עלייה בשיעור המחיקות נטו מ-0.08% ליום 31 בדצמבר 2015 ל-0.16% ליום 30 בספטמבר 2016.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

3.2.2. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 30 בספטמבר 2016									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.09.16 (4)	פגום	בעייתי (6)	* מזה: חובות (2)	סך-הכנ* (2)	דירוג ביצוע בעייתי (6)	סך-הכנ	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך-הכנ	
הוצאות (הכנסות) מחייקות חשבונאיות	מחייקות חשבונאיות	מחייקות חשבונאיות	מחייקות חשבונאיות	מחייקות חשבונאיות	מחייקות חשבונאיות	מחייקות חשבונאיות	מחייקות חשבונאיות	מחייקות חשבונאיות	מחייקות חשבונאיות
יגרת להפסדי אשראי	יגרת להפסדי אשראי	יגרת להפסדי אשראי	יגרת להפסדי אשראי	יגרת להפסדי אשראי	יגרת להפסדי אשראי	יגרת להפסדי אשראי	יגרת להפסדי אשראי	יגרת להפסדי אשראי	יגרת להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לזרים בישראל									
ציבור - מסחרי									
22	(9)	(12)	21	33	2,164	2,812	33	2,530	2,816
6	-	1	-	11	2,061	2,795	11	3,168	3,207
365	(34)	(136)	568	1,456	16,773	34,559	1,462	33,425	35,761
600	(116)	(146)	740	1,160	19,458	54,916	1,183	52,799	54,996
392	(74)	(197)	488	529	19,866	23,867	529	22,887	24,006
51	-	(9)	6	6	4,963	7,951	6	9,355	9,455
1,073	213	113	1,110	2,178	27,480	36,459	2,217	32,427	36,801
74	29	28	238	271	9,724	11,095	271	10,052	11,161
38	14	6	65	120	6,521	8,555	120	7,907	8,780
155	62	(24)	520	594	3,837	5,810	594	5,137	6,058
162	(61)	(110)	179	188	14,175	23,109	188	25,538	27,343
109	26	28	66	126	8,889	12,731	126	11,641	12,774
56	3	6	20	61	6,265	7,962	61	7,689	7,967
3,103	53	(452)	4,021	6,733	142,176	232,621	6,801	224,555	241,125
369	18	(5)	-	574	61,334	63,299	574	62,265	63,299
863	278	337	699	1,035	54,788	89,394	1,035	83,849	89,413
4,335	349	(120)	4,720	8,342	258,298	385,314	8,410	370,669	393,837
-	-	-	-	-	139	1,375	-	4,924	4,924
-	-	-	-	-	943	1,101	-	48,788	48,788
4,335	349	(120)	4,720	8,342	259,380	387,790	8,410	424,381	447,549 (1)

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 5,315,563, 49,264, 259,380 ו-133,027 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעורף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-10,399 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירוג שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירוג שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-893 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-374 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. כמו-כן כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-13,344 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.
- יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירוג, בסך של כ-6,975 מיליוני ש"ח, של לזרים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2016									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.09.16 ⁽⁴⁾	פגום	בעיית ⁽⁶⁾	* מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל*	דירוג ביצוע בעיית ⁽⁶⁾	סך-הכל	דירוג ביצוע ⁽⁵⁾	סך-הכל	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפסדי אשראי							
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
2	-	1	2	2	164	372	2	370	372
1	-	-	-	82	133	307	82	783	783
16	1	1	19	114	2,883	4,733	114	5,513	5,888
75	(39)	(53)	51	76	6,041	8,740	76	8,324	9,122
7	(1)	(1)	-	-	531	1,110	-	1,243	1,289
13	8	3	6	135	1,987	2,537	135	2,440	2,632
8	(1)	(4)	45	49	1,429	1,702	49	1,219	1,702
3	-	1	6	42	372	421	42	535	602
2	-	(29)	-	-	385	758	-	970	1,039
32	8	(4)	16	116	6,253	8,984	116	13,799	13,850
5	-	2	1	1	803	1,096	1	1,044	1,255
14	-	(2)	14	14	302	460	14	493	608
178	(24)	(85)	160	631	21,283	31,220	631	36,733	39,142
-	-	-	-	17	529	547	17	514	547
37	4	1	31	38	1,336	1,807	38	1,764	1,824
215	(20)	(84)	191	686	23,148	33,574	686	39,011	41,513
4	-	1	-	-	22,867	23,591	-	35,867	35,867
3	-	3	-	-	1,779	1,846	-	7,131	7,131
222	(20)	(80)	191	686	47,794	59,011	686	82,009	84,511 ⁽¹⁾
4,557	329	(200)	4,911	9,028	307,174	446,801	9,096	506,390	532,060

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 13,588, 7,509, 0, 15,620 ו-מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירוג שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירוג שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירוג, בסך של כ-52 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2015										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.09.15 ⁽⁴⁾	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	* מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל*	סך-הכל	דירוג ביצוע בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע ⁽⁵⁾	סך-הכל	סך-הכל	
הוצאות (הכנסות) חשבונאיות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בישראל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
23	(6)	(2)	25	36	1,981	2,615	36	2,346	2,625	חקלאות
7	-	(3)	-	7	2,125	2,723	7	3,136	3,217	כרייה וחציבה
490	(30)	(7)	1,009	2,421	18,831	40,405	2,469	39,695	42,112	תעשייה
639	(55)	(6)	805	1,362	21,050	57,371	1,387	54,814	57,821	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
511	(162)	(179)	495	969	19,341	23,595	969	22,551	23,913	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
54	(1)	(6)	1	2	5,368	8,930	2	10,006	10,346	אספקת חשמל ומים
989	154	300	1,426	2,466	26,514	36,840	2,474	33,797	37,335	מסחר
75	(5)	(11)	244	276	8,786	10,022	276	9,273	10,071	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
47	(2)	8	94	126	6,181	8,248	126	7,693	8,460	תחבורה ואחסנה
246	44	123	806	1,000	4,615	6,884	1,001	6,287	7,424	מידע ותקשורת
248	61	(8)	546	563	13,148	25,388	563	29,838	30,851	שירותים פיננסיים
98	17	16	99	173	7,733	11,827	173	10,976	11,958	שירותים עסקיים אחרים
50	(12)	(27)	52	89	5,814	7,608	89	7,288	7,623	שירותים ציבוריים וקהילתיים
3,477	3	198	5,602	9,490	141,487	242,456	9,572	237,700	253,756	סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾
391	-	7	-	667	59,573	61,497	667	60,322	61,497	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
836	158	111	628	916	50,916	88,963	916	85,568	88,995	אנשים פרטיים - אחר
4,704	161	316	6,230	11,073	251,976	392,916	11,155	383,590	404,248	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	193	1,524	-	4,904	4,904	בנקים בישראל ⁽⁹⁾
-	-	-	-	-	817	1,578	-	45,150	45,150	ממשלת ישראל
4,704	161	316	6,230	11,073	252,986	396,018	11,155	433,644	454,302 ⁽¹⁾	סך-הכל פעילות בישראל

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 7,087,109,46,066,252,986 ו-148,054 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-11,614 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-765 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-1,324 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירור, בסך של כ-5,788 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2015										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.09.15 ⁽⁴⁾	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	* מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל*	סך-הכל	דירוג ביצוע בעייתי ⁽⁶⁾	סך-הכל	דירוג ביצוע ⁽⁵⁾	סך-הכל	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
10	-	-	19	19	38	54	19	26	54	חקלאות
-	-	-	-	-	142	342	-	935	935	כרייה וחציבה
13	6	(1)	3	15	3,321	5,399	15	6,444	7,075	תעשייה
89	(21)	(1)	125	126	5,962	8,759	126	7,671	9,284	בינוי ונדל"ן
5	-	(3)	-	-	618	1,871	-	2,081	2,133	אספקת חשמל ומים
11	31	(1)	16	26	1,892	2,512	26	2,327	2,634	מסחר
14	-	6	55	64	1,753	2,027	64	1,893	2,060	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
5	-	-	11	11	714	800	11	784	961	תחבורה ואחסנה
37	(4)	18	-	212	689	1,036	212	1,396	1,602	מידע ותקשורת
45	(1)	6	40	112	8,447	14,169	112	18,515	19,238	שירותים פיננסיים
6	(3)	3	1	2	633	1,041	2	1,139	1,203	שירותים עסקיים אחרים
17	(4)	(19)	18	18	643	861	18	1,058	1,110	שירותים ציבוריים וקהילתיים
252	4	8	288	605	24,852	38,871	605	44,269	48,289	סך-הכל מסחרי ⁽⁷⁾
3	-	-	-	14	556	568	14	544	568	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
47	9	3	43	55	2,100	3,429	55	3,423	3,493	אנשים פרטיים - אחר
302	13	11	331	674	27,508	42,868	674	48,236	52,350	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
5	-	1	-	-	22,958	23,790	-	37,269	37,269	בנקים בחו"ל ⁽⁸⁾
-	-	-	-	-	1,763	1,917	-	4,277	4,277	ממשלות חו"ל
307	13	12	331	674	52,229	68,575	674	89,782	93,896 ⁽¹⁾	סך-הכל פעילות בחו"ל
5,011	174	328	6,561	11,747	305,215	464,593	11,829	523,426	548,198	סך-הכל בישראל ובחו"ל

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 12,415,52,229, 8,009,395 ו-20,848 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-62 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.15 ⁽⁴⁾	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	* מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל*	סך-הכל	דירוג ביצוע בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע ⁽⁵⁾	אשראי		
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי נטו	מחיקות חשבוניות	ייתר	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בישראל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
25	(7)	1	25	39	2,062	2,747	39	2,467	2,754	חקלאות
7	-	(4)	-	6	2,226	2,829	6	3,219	3,256	כרייה וחציבה
469	(150)	(149)	879	2,249	17,805	38,146	2,291	36,962	39,357	תעשייה
636	(148)	(106)	637	1,305	20,576	56,887	1,328	54,988	57,262	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
515	(148)	(169)	583	1,056	19,891	23,801	1,056	22,958	24,147	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
61	(1)	2	1	2	6,091	9,696	2	10,986	11,054	אספקת חשמל ומים
1,170	298	626	1,293	2,301	26,609	37,092	2,310	33,353	37,452	מסחר
70	5	(4)	234	266	9,432	10,608	266	9,558	10,640	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
42	(2)	4	96	141	6,538	8,717	141	7,967	8,914	תחבורה ואחסנה
234	20	91	715	912	4,029	6,246	913	5,682	6,735	מידע ותקשורת
218	82	(16)	453	465	13,887	26,691	465	30,756	31,362	שירותים פיננסיים
108	24	34	81	171	8,311	12,555	171	11,593	12,583	שירותים עסקיים אחרים
51	(11)	(22)	42	55	5,997	8,001	55	7,705	8,008	שירותים ציבוריים וקהילתיים
3,606	(38)	288	5,039	8,968	143,454	244,016	9,043	238,194	253,524	סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾
389	-	5	-	634	60,569	63,161	634	61,919	63,161	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
809	252	174	672	999	51,825	90,171	999	85,242	90,193	אנשים פרטיים - אחר
4,804	214	467	5,711	10,601	255,848	397,348	10,676	385,355	406,878	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	51	1,374	-	4,439	4,439	בנקים בישראל ⁽⁹⁾
-	-	-	-	-	813	1,065	-	44,907	44,907	ממשלת ישראל
4,804	214	467	5,711	10,601	256,712	399,787	10,676	434,701	456,224 ⁽¹⁾	סך-הכל פעילות בישראל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 5,656,119,45,943,256,712 של 147,794 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-11,700 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיוור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-829 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-1,029 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-6,067 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.15 ⁽⁴⁾			פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	* מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל*	דירוג ביצוע בעייתי ⁽⁶⁾	סך-הכל	דירוג ביצוע ⁽⁵⁾	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
-	-	-	-	-	17	20	-	20	20	חקלאות
-	-	-	-	-	153	349	-	1,003	1,003	כרייה וחציבה
10	6	(1)	1	14	3,225	5,385	14	6,907	6,923	תעשייה
88	(22)	9	123	163	6,338	9,062	163	9,397	9,566	בינוי ונדל"ן
6	-	(2)	-	-	592	1,905	-	2,078	2,078	אספקת חשמל ומים
9	31	(1)	10	33	2,037	2,840	33	2,882	3,004	מסחר
16	-	8	55	64	1,731	2,002	64	1,967	2,030	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
6	-	1	10	10	548	614	10	782	794	תחבורה ואחסנה
37	(4)	15	-	202	650	1,186	202	1,651	1,721	מידע ותקשורת
45	(5)	(2)	30	101	8,153	13,816	101	18,064	18,171	שירותים פיננסיים
6	(3)	2	1	1	669	940	1	1,092	1,105	שירותים עסקיים אחרים
18	(5)	(26)	17	17	430	691	17	881	898	שירותים ציבוריים וקהילתיים
241	(2)	3	247	605	24,543	38,810	605	46,724	47,313	סך-הכל מסחרי ⁽⁷⁾
3	-	-	-	6	551	569	6	555	569	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
35	16	6	32	46	1,969	3,183	46	3,147	3,220	אנשים פרטיים - אחר
279	14	9	279	657	27,063	42,562	657	50,426	51,102	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
3	-	(1)	-	-	24,186	25,514	-	37,524	37,524	בנקים בחו"ל ⁽⁸⁾
-	-	-	-	-	1,751	1,985	-	7,607	7,607	ממשלות חו"ל
282	14	8	279	657	53,000	70,061	657	95,557	96,233 ⁽¹⁾	סך-הכל פעילות בחו"ל
5,086	228	475	5,990	11,258	309,712	469,848	11,333	530,258	552,457	סך-הכל בישראל ובחו"ל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 14,407, 53,000, 7,132, 21,694 ו-21,694 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-59 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

3.2.3. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 6-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

30 בספטמבר 2016			
מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
3	705	5,806	6,511
1	235	1,404	1,639
2	1,713	1,098	2,811
1	1,023	1,892	2,915
2	3,930	1,208	5,138
9	7,606	11,408	19,014

ענף משק

תעשייה	3	705	5,806	6,511
בינוי ונדל"ן - בינוי	1	235	1,404	1,639
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	1,713	1,098	2,811
אספקת חשמל ומים	1	1,023	1,892	2,915
שירותים פיננסיים	2	3,930	1,208	5,138
סך-הכל	9	7,606	11,408	19,014

טבלה 7-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ל-6 הלווים הגדולים לפי ענפי משק

30 בספטמבר 2016			
מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
162	3,429	3,591	
2,721	497	3,218	
1,023	1,892	2,915	
1,209	711	1,920	
235	1,404	1,639	
-	1,489	1,489	
5,350	9,422	14,772	

ענף משק

תעשייה	162	3,429	3,591
שירותים פיננסיים	2,721	497	3,218
אספקת חשמל ומים	1,023	1,892	2,915
שירותים פיננסיים	1,209	711	1,920
בינוי ונדל"ן - בינוי	235	1,404	1,639
תעשייה	-	1,489	1,489
סך-הכל	5,350	9,422	14,772

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

3.2.4. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

נכון ליום 30 בספטמבר 2016 לא קיימת קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן: הוראה 313), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313).

3.2.5. חשיפת אשראי למדינות זרות

סיכון חשיפת האשראי למדינות זרות מבטא את האפשרות שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה יפגע בשווי נכסי קבוצת הבנק, או ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים במדינה לעמוד בהתחייביותיהם כלפי קבוצת הבנק. סיכון החשיפה למדינות זרות כולל חשיפה מאזנית מעבר לגבול (סך החשיפה המאזנית של הבנק בישראל לתושבי מדינה זרה, בתוספת סך החשיפות המאזניות של שלוחות הבנק בחו"ל לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה), וכן חשיפה מאזנית של שלוחות הבנק בחו"ל לתושבים מקומיים באותן מדינות בניכוי התחייבויות השלוחות. סיכון חשיפה מאזנית מעבר לגבול הינו הסיכון שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים מחוץ למדינה (Transfer Risk), ובכך ישפיעו על יכולת החברות והלקוחות לבצע עסקות מעבר לגבול. להרחבה ראה [הדיווח השנתי](#) וכן מידע בדבר סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

חלק א' - מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך כסום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:
טבלה 8-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 30 בספטמבר 2016													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾		חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾							חשיפה מאזנית מעבר לגבול		
		מזה: סיכון חוץ-מאזנית אשראי	סך חשיפה חוץ-מאזנית בעייתית ⁽⁴⁾	חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני בעייתית ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול	לאחרים		
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מזה: סיכון חוץ-מאזנית אשראי בעייתית ⁽⁴⁾	סך חשיפה חוץ-מאזנית בעייתית ⁽⁴⁾	חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני בעייתית ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית מעבר לגבול	לאחרים	לממשלות ⁽³⁾ לבנקים	לממשלות ⁽³⁾ לבנקים	
במיליוני ש"ח													
המדינה													
6,680	1,333	199	8,950	21	258	19,615	11,602	10,821	22,423	2,499	2,472	3,042	א. ארצות-הברית
430	583	-	3,831	-	-	7,867	6,854	-	6,854	42	971	-	ב. שוויץ
8,120	1,464	-	2,980	-	11	9,631	47	11	58	4,928	4,618	38	ג. אנגליה
837	663	-	3,934	-	-	1,500	-	-	-	509	867	124	ד. גרמניה
2,377	453	-	4,340	25	28	2,830	-	-	-	765	1,992	73	ה. צרפת
7,187	5,993	-	2,995	180	221	14,252	1,072	686	1,758	6,919	5,422	839	ו. אחרות
25,631	10,489	199	27,030	226	518	55,695	19,575	11,518	31,093	15,662	16,342	4,116	סך-כל החשיפות למדינות זרות
690	374	-	1,040	102	138	2,095	1,031	682	1,713	825	218	21	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
231	100	-	365	-	-	331	-	-	-	163	165	3	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIIGS: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". הסכום כולל את נתוני תורכיה, כמפורט בטבלה לעיל.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגדרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(5) יתרת החשיפה החוץ-מאזנית למדינות זרות כוללת סך של 13,344 מיליוני ש"ח בגין רכישת ביטוח לתיק ערבויות מכח חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 8-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾ (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2015													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽⁴⁾			חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾								
		מזה: סיכון	סך חשיפה חוץ-מאזנית אשראי	חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
לפירעון מעל מעל שנה	לפירעון עד שנה	חוץ-מאזני בעייתי ⁽⁴⁾				חשיפה מאזנית נטו	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לממשלות ⁽³⁾ לבנקים			
במיליוני ש"ח													
המדינה													
4,928	2,343	28	9,187	48	119	20,740	13,469	11,837	25,306	4,505	2,352	414	א. ארצות-הברית
390	269	-	274	-	-	6,523	5,864	-	5,864	50	609	-	ב. שוויץ
7,305	2,169	-	2,503	-	6	9,562	88	-	88	4,083	5,261	130	ג. אנגליה
988	965	-	64	-	-	1,953	-	-	-	549	1,126	278	ד. גרמניה
2,219	949	-	1,169	26	33	3,168	-	-	-	782	2,270	116	ה. צרפת
7,925	5,721	19	3,732	135	219	15,013	1,367	1,124	2,491	7,972	4,038	1,636	ו. אחרות
23,755	12,416	47	16,929	209	377	56,959	20,788	12,961	33,749	17,941	15,656	2,574	סך-כל החשיפות למדינות זרות
804	509	-	1,418	95	102	2,620	1,307	1,123	2,430	917	223	173	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
233	200	-	305	-	-	433	-	-	-	282	151	-	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIIGS: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". הסכום כולל את נתוני תורכיה, כמפורט בטבלה לעיל.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני חוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 8-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾ (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול	חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽⁴⁾				חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾				חשיפה מאזנית מעבר לגבול				
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול	מזה: סיכון חוץ-מאזנית אשראי	סך חשיפה חוץ-מאזנית ⁽⁴⁾ בעייתית ⁽⁴⁾	סך חשיפה חוץ-מאזנית ⁽⁴⁾ בעייתית ⁽⁴⁾	חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני בעייתית ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לממשלות ⁽³⁾ לבנקים	
עד לפירעון מעל שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	עד לפירעון שנה	
במיליוני ש"ח													
המדינה													
7,368	2,096	55	9,194	41	129	23,846	14,382	12,808	27,190	3,826	2,055	3,583	א. ארצות-הברית
373	163	-	229	-	1	7,586	7,050	-	7,050	32	504	-	ב. שוויץ
6,500	1,988	-	2,637	-	1	8,563	75	-	75	3,509	4,850	129	ג. אנגליה
755	844	-	155	-	-	1,599	-	-	-	297	1,022	280	ד. גרמניה
1,907	825	-	1,262	26	29	2,732	-	-	-	612	2,005	115	ה. צרפת
7,634	4,894	14	4,030	129	205	13,713	1,185	936	2,121	8,231	2,775	1,522	ו. אחרות
24,537	10,810	69	17,507	196	365	58,039	22,692	13,744	36,436	16,507	13,211	5,629	סך-כל החשיפות למדינות זרות
892	456	-	1,627	94	92	2,468	1,120	935	2,055	1,012	269	67	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
234	210	-	394	-	-	444	-	-	-	278	166	-	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIIGS: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". הסכום כולל את נתוני תורכיה, כמפורט בטבלה לעיל.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני חוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

חלק ב' - מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות:

טבלה 9-3: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות⁽¹⁾

לתקופה של שלושה חודשים המסתיימת ביום 30.09.2016					
אירלנד	פורטוגל	איטליה	ספרד	סך-הכל	
במיליוני ש"ח					
132	1	160	171	464	סכום החשיפה בתחילת התקופה
(38)	(1)	(122)	-	(161)	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר שינויים ביתר החשיפות:
-	1	9	31	41	חשיפות שהתווספו
-	-	-	1	1	הכנסת ריבית שנצברה
(3)	-	(3)	(8)	(14)	סכומים שנגבו
91	1	44	195	331	סכום חשיפה בסוף התקופה

לתקופה של תשעה חודשים המסתיימת ביום 30.09.2016					
אירלנד	פורטוגל	איטליה	ספרד	סך-הכל	
במיליוני ש"ח					
155	13	53	223	444	סכום החשיפה בתחילת התקופה
(66)	(12)	(18)	(14)	(110)	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר שינויים ביתר החשיפות:
6	1	14	33	54	חשיפות שהתווספו
-	-	-	3	3	הכנסת ריבית שנצברה
(4)	(1)	(5)	(50)	(60)	סכומים שנגבו
91	1	44	195	331	סכום חשיפה בסוף התקופה

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגדרי אשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 9-3: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות⁽¹⁾ (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים המסתיימת ביום 30.09.2015					
אירלנד	פורטוגל	איטליה	ספרד	סך-הכל	
במיליוני ש"ח					
175	14	129	196	514	סכום החשיפה בתחילת התקופה
13	(12)	(84)	(8)	(91)	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
שינויים ביתר החשיפות:					
2	-	-	21	23	חשיפות שהתווספו
-	-	-	1	1	הכנסת ריבית שנצברה
(1)	-	(8)	(5)	(14)	סכומים שנגבו
189	2	37	205	433	סכום חשיפה בסוף התקופה

לתקופה של תשעה חודשים המסתיימת ביום 30.09.2015					
אירלנד	פורטוגל	איטליה	ספרד	סך-הכל	
במיליוני ש"ח					
199	1	50	161	411	סכום החשיפה בתחילת התקופה
(7)	1	(2)	(26)	(34)	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
שינויים ביתר החשיפות:					
2	-	4	78	84	חשיפות שהתווספו
-	-	1	3	4	הכנסת ריבית שנצברה
(5)	-	(16)	(11)	(32)	סכומים שנגבו
189	2	37	205	433	סכום חשיפה בסוף התקופה

לשנת 2015					
אירלנד	פורטוגל	איטליה	ספרד	סך-הכל	
במיליוני ש"ח					
199	1	50	161	411	סכום החשיפה בתחילת התקופה
(37)	12	19	(18)	(24)	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
שינויים ביתר החשיפות:					
1	-	6	81	88	חשיפות שהתווספו
-	-	-	4	4	הכנסת ריבית שנצברה
(8)	-	(22)	(5)	(35)	סכומים שנגבו
155	13	53	223	444	סכום חשיפה בסוף התקופה

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

3.2.6. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת פעילותה העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה בא לידי ביטוי בפעילויות מגוונות מול מוסדות פיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק – הפקדות יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, מימון סחר חוץ לסוגיו, פעילות בשוק ההון וניהול חשבונות. מוסדות פיננסיים זרים כוללים בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח, חברות ברוקר/דילר וגופים מוסדיים.

החשיפה למוסדות פיננסיים זרים מושפעת, הן מחוסנו הספציפי של כל מוסד ומוסד והן מסיכון המדינות בהן הוא פועל, ויכולה להיות מושפעת מאירועים שיתרחשו במדינה הזרה העלולים לגרום להפחתת השווי של נכסי הבנק, או לפגוע ביכולתם של המוסדות הזרים לכבד את התחייבויותיהם, לרבות כלפי קבוצת הבנק, וביניהם: משבר פיננסי או כלכלי, השלכות של שינויים במצב הפוליטי בארצות השונות, אי יציבות חברתית ועוד. יודגש, כי רוב חשיפות האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינן כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפות הן כלפי מערכת הבנקאות במערב אירופה ובצפון אמריקה, בעוד שהחשיפה למוסדות פיננסיים אחרים נמוכה יחסית.

הבנק נוקט בצעדים למזעור הסיכונים על-ידי ניתוב הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים אל מוסדות עמם נחתמו הסכמי CSA (Credit Support Annex) שהם הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבנות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם. כמו-כן הבנק נוקט בצעדים לניטרול סיכוני סליקה על-ידי ביצוע פעילות הסליקה במטבעות באמצעות המסלוקה הבינלאומית הידועה בשם (Continuous Linked Settlement) CLS.

בחינת מדיניות האשראי נמשכת כל העת תוך התאמתה להתפתחויות בשווקים העולמיים. בנוסף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחרי החוסן הפיננסי והחשיפות כלפי כל המוסדות הפיננסיים עמם יש פעילות. המעקב מתבסס, בין היתר, על בחינה שוטפת של מספר אינדיקטורים: התייחסות חברות הדירוג הבינלאומיות, תנודות מחירים בשוקי ההון, לרבות מחירי הביטוח לנכסים פיננסיים (CDS), הדוחות הכספיים, תחזיות והערכות מקרו כלכליות ובחינת יכולת המדינות לתמוך בסקטור הפיננסי במידת הצורך. לפרטים בדבר שינויים בסביבת הסיכון ראה [סיכון כלכלי](#) להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 10-3: חשיפה למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

30 בספטמבר 2016		
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾
במיליוני ש"ח		
17,718	11,804	5,914
18,064	3,900	14,164
2,248	143	2,105
57	48	9
-	-	-
126	21	105
38,213	15,916	22,297
-	-	-
-	-	-
-	-	-
38,213	15,916	22,297
8	1	7

דירוג אשראי חיצוני⁽⁵⁾

AAA עד AA-	5,914	11,804	17,718
A+ עד A-	14,164	3,900	18,064
BBB+ עד BBB-	2,105	143	2,248
BB+ עד B-	9	48	57
פחות מ-B-	-	-	-
כלל דירוג**	105	21	126
סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*	22,297	15,916	38,213
מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	-	-	-
מזה: יתרת חובות פגומים	-	-	-
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	-	-	-
סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	22,297	15,916	38,213
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי	7	1	8

- * היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות הפיננסיים במדינות הבאות: פרד - סך חשיפה של כ-167 מיליון ש"ח, מזה סך של 77 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 65 מיליון ש"ח בדירוג BBB+, סך של 22 מיליון ש"ח בדירוג BBB- והיתרה בסך של 3 מיליון ש"ח בדירוג BB+ (סך חשיפה בסוף שנת 2015 הייתה כ-161 מיליון ש"ח, מזה סך של 46 מיליון ש"ח בדירוג BBB+, סך של 112 מיליון ש"ח בדירוג BBB, והיתרה בסך של 3 מיליון ש"ח בדירוג BB+).
- אירלנד - סך חשיפה של כ-3 מיליון ש"ח ללא דירוג. (סך החשיפה בסוף שנת 2015 הייתה כ-12 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-3 מיליון ש"ח בדירוג AA-, והיתרה בסך של 9 מיליון ש"ח ללא דירוג).
- איטליה - סך חשיפה של כ-124 מיליון ש"ח, בדירוג BBB- (סך החשיפה בסוף שנת 2015 הייתה כ-145 מיליון ש"ח, מזה כ-144 מיליון ש"ח בדירוג BBB- והיתרה בסך כ-1 מיליון ש"ח בדירוג B-).
- ביוון ובפורטוגל החשיפה למוסדות פיננסיים הינה מזערית ומסתכמת בפחות ממיליון ש"ח.
- ** מזה מסלקות בחו"ל המהוות 56% מהיתרה. הסכום הנותר מפוזר בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים (31.12.15: 74% מהיתרה).
- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה. יתרת החשיפה החוץ-מאזנית למוסדות פיננסיים כוללת סך של 13,344 מיליון ש"ח בגין רכישת ביטוח לתיק ערבויות מכח חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.
- (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, S&P-I Fitch. הדירוג מעודכן ליום 27 באוקטובר 2016 (31.12.15): הדירוג מעודכן ליום 27 בינואר 2016.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 10-3: חשיפה למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2015			
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח			
5,849	2,080	3,769	דירוג אשראי חיצוני ⁽⁵⁾
12,271	999	11,272	AAA עד AA-
2,654	231	2,423	A+ עד A-
113	20	93	BBB+ עד BBB-
-	-	-	BB+ עד B-
249	23	226	פחות מ-B
21,136	3,353	17,783	כלל דירוג**
-	-	-	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*
-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾
-	-	-	מזה: יתרת חובות פגומים
-	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
21,136	3,353	17,783	סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
4	1	3	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות הפיננסיים במדינות הבאות:
 900 פרד - סך חשיפה של כ-167 מיליון ש"ח, מזה סך של 77 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 65 מיליון ש"ח בדירוג BBB+, סך של 22 מיליון ש"ח בדירוג BBB- והיתרה בסך של 3 מיליון ש"ח בדירוג BB+ (סך חשיפה בסוף שנת 2015 הייתה כ-161 מיליון ש"ח, מזה סך של 46 מיליון ש"ח בדירוג BBB+, סך של 112 מיליון ש"ח בדירוג BBB, והיתרה בסך של 3 מיליון ש"ח בדירוג BB+).
 אירלנד - סך חשיפה של כ-3 מיליון ש"ח ללא דירוג. (סך החשיפה בסוף שנת 2015 הייתה כ-12 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-3 מיליון ש"ח בדירוג AA-, והיתרה בסך של 9 מיליון ש"ח ללא דירוג).
 איטליה - סך חשיפה של כ-124 מיליון ש"ח, בדירוג BBB- (סך החשיפה בסוף שנת 2015 הייתה כ-145 מיליון ש"ח, מזה כ-144 מיליון ש"ח בדירוג BBB- והיתרה בסך כ-1 מיליון ש"ח בדירוג B-).
 ביוון ובפורטוגל החשיפה למוסדות פיננסיים הינה מזערית ומסתכמת בפחות ממיליון ש"ח.
 ** מזה מסלקות בחו"ל המהוות 56% מהיתרה. הסכום הנותר מפוזר בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים. (31.12.15: 74% מהיתרה).
 (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
 (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה. יתרת החשיפה החוץ-מאזנית למוסדות פיננסיים כוללת סך של 13,344 מיליון ש"ח בגין רכישת ביטוח לתיק ערבויות מכח חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.
 (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, S&P-I Fitch. הדירוג מעודכן ליום 27 באוקטובר 2016 (31.12.15): הדירוג מעודכן ליום 27 בינואר 2016.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2016 בכ-38.2 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-17.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-21.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015. עלייה זו נבעה בעיקר מגידול בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-12.5 מיליארד ש"ח. מרבית הגידול בחשיפה חוץ-מאזנית נבע עקב רכישת פוליסת ביטוח על-ידי הבנק ממבטחי משנה זרים המבטח סיכון אשראי חוץ-מאזני של הבנק בגין ערבויות ומסגרות מכח חוק ערבויות מכר בסך כ-13.3 מיליארד ש"ח. ובנוסף לכך, חלה עלייה בסך כ-4.6 מיליארד ש"ח בחשיפה המאזנית לעומת סוף שנת 2015. כ-94% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-59% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 37% בחברות ביטוח ו-4% במוסדות פיננסיים אחרים.

עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים בארצות-הברית (18%), ובמדינות מערב אירופה (72%). ענף "בנקים בחו"ל" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל רק את החשיפות בגין בנקים חו"ל, כולל בנקים מרכזיים. מוסדות פיננסיים מוצגים בעיקר בענף שירותים פיננסיים. כמו-כן כולל "סיכון האשראי הכולל" יתרות מאזניות וחוף-מאזניות בגין נגזרים. הטבלה לעיל אינה כוללת חשיפה בגין בנקים מרכזיים כמו גם יתרות חוץ-מאזניות בגין נגזרים. סך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים אך אינו כולל אגרות-חוב וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר הכלולים בטבלה לעיל. אשראי מאזני וחוף-מאזני בגין נגזרים אינו נכלל בסך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני". לעומת זאת, הטבלה לעיל כוללת יתרות מאזניות בגין נגזרים.

3.2.7 סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 11-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום			
31.12.15	30.09.15	30.09.16	
במיליוני ש"ח			
יתרות אשראי			
67,246	65,979	68,890	הלוואות מכספי הבנק
2,135	2,297	1,820	הלוואות מכספי האוצר*
132	146	105	מענקים מכספי האוצר*
69,513	68,422	70,815	סך-הכל
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום			
31.12.15	30.09.15	30.09.16	
במיליוני ש"ח			
ביצוע			
הלוואות מכספי האוצר			
4	3	5	הלוואות
7	5	3	מענקים
11	8	8	סך-הכל מכספי האוצר
15,180	11,370	9,163	סך-הכל הלוואות מכספי הבנק
15,191	11,378	9,171	סך-הכל הלוואות חדשות
3,054	2,540	808	הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק
18,245	13,918	9,979	סך-הכל הלוואות שניתנו

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

התפתחות יתרות אשראי לדיוור

טבלה 12-3: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיוור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

שיעור שינוי בתקופה	סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				
		ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		
		יתרה בשיעור %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	
2.4%	68,890	0.8%	573	29.4%	20,234	18.6%	12,817	36.4%	25,055	14.8%	10,211	30.09.16
8.3%	67,246	1.0%	678	30.8%	20,724	19.6%	13,179	35.5%	23,880	13.1%	8,785	31.12.15

היקף החוב הבעייתי

בשנים האחרונות ניכרת ירידה מתמשכת בשיעור הסכומים בפיגור מתוך יתרות האשראי ובהיקפי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 13-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיוור והפרשה להפסדי אשראי

שיעור חוב בעייתי	חוב בעייתי במיליוני ש"ח	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור	הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור (כולל הפרשה קבוצתית) במיליוני ש"ח	שיעור הפיגור	סכום בפיגור מעל 90 יום	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	
1.3%	879	0.6%	434	0.2%	117	68,890	30.09.16
1.4%	949	0.7%	453	0.2%	111	67,246	31.12.15
1.7%	1,029	0.7%	445	0.2%	121	62,114	31.12.14

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

כימות ומדידת הסיכון – תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

גידור הסיכון: הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. קיימים אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, אינפלציה חדה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור. דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהל החטיבה הקמעונאית ובהשתתפות מנהל החטיבה לניהול סיכונים וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפרשה הכלכלית בתיק המשכנתאות. בנוסף מבוצעים תרחישי מאמץ על תיק המשכנתאות ומנותחת ההשפעה על התיק עצמו ועל כלל הבנק. התרחישים כוללים התייחסות לירידה חדה במחירי הדירות, עלייה בריבית ועלייה ברמת האבטלה במשק.

כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח – ביטוח חיים וביטוח מבנה. בנוסף, בהלוואות שאושרו עד ליום 1 בנובמבר 2012 נהג הבנק לדרוש ביטוח אשראי בהלוואות בהן LTV גבוה משיעור של 75%. החל מיום 1 בנובמבר 2012 לא ניתן לאשר הלוואות בשיעור מימון העולה על 75%.

לפרטים נוספים, ראה פרק "מגזר הלוואות לדיור" לעיל.

טבלה 14-3: ההתפתחות הרבעונית של יתרות האשראי לדיור

2015				2016			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
							במיליוני ש"ח
62,568	64,351	65,979	67,246	67,438	68,602	68,890	יתרות לסוף תקופה
0.7%	2.8%	2.5%	1.9%	0.3%	1.7%	0.4%	שינוי ביתרות
3,467	3,932	3,971	3,810	2,864	3,261	3,038	ביצוע הלוואות חדשות

כימות ומדידת הסיכון – ביצוע אשראי לדיור

אישור הלוואות לדיור מתבצע בהתאם למדרג סמכויות המגלם את מהות בקשת האשראי והסיכון הגלום בה. כימות ומדידת סיכון האשראי לדיור מבוצעים במספר רמות: רמת הלקוח הבודד וכן ברמת כלל תיק האשראי של הבנק. לצורך כך, פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידה, המשלבים הערכות מומחים בתחום האשראי לדיור ומודלים סטטיסטיים. במסגרת כימות הסיכון מבוצעת בחינה ממוקדת בנושא בחינת כושר החזר כולל בחינת רגישות לשינויים אפשריים בכושר החזר כתוצאה משינוי אפשרי בשיעור הריבית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

נתוני הלוואות לדיור

טבלה 15-3: מאפיינים שונים של אשראי לדיור - שיעור מסך הביצועים החדשים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.09.15	31.12.15	31.03.16	30.06.16	30.09.16	
מאפיינים					
33.1%	34.9%	31.2%	27.0%	18.8%	שיעור מימון מעל 60%
0.4%	0.5%	0.3%	0.2%	0.1%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
0.1%	0.1%	0.2%	0.1%	0.0%	שיעור מימון מעל 60% וגם שיעור החזר מעל 40%
30.1%	29.5%	30.3%	29.9%	31.0%	שיעור הביצועים בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים (הגבלת בנק ישראל 33.3%)
2.5%	3.0%	3.3%	2.8%	2.6%	שיעור הלוואות לכל מטרה
18.2%	14.8%	15.3%	15.2%	14.1%	שיעור הלוואות להשקעה מרכישה
689	663	613	686	681	הלוואה ממוצעת לרכישה (באלפי ש"ח) - ללא מיחזורי אוצר
21.9	22.5	22.8	23.3	23.3	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)
26.5%	29.2%	30.8%	33.9%	36.1%	שיעור מעל 25 שנה (כולל מיחזורים)
1.29%	1.23%	1.19%	1.19%	1.14%	שיעור שולי של יתרות לווים מעל 5 מיליון ש"ח

יצוין כי שיעורי המימון חושבו על-פי הוראת דיווח לפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיור.

ברבעון השלישי של שנת 2016, נמשכה הירידה בשיעורי המימון מעל 60% ובשיעור החזר מהכנסה מעל 40%. מנגד, נמשכת העלייה בשיעור הביצועים מעל 25 שנה, ובתקופת הפירעון הממוצעת לרכישה (ערכים יחסית גבוהים לשנים האחרונות) כתוצאה מעליית מחירי הדירות ומהורדת שיעורי המימון ושיעורי החזר.

3.3 סיכון שוק

- סיכון שוק – סיכון להפסד או ירידת-ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים או קבוצת תיקים, וברמה הכוללת שינוי בשווי הכלכלי של הבנק, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:
- סיכון ריבית – סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים.
  - סיכון מטבע – סיכון להפסד כתוצאה משינויי שערי חליפין.
  - סיכון אינפלציה – סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן.
  - סיכון מחיר מניות – סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות.
  - סיכון מרווחי אשראי – סיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון אגרות-החוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין הריבית חסרת הסיכון הרלוונטית.
  - סיכון תנודתיות – סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק.
  - סיכון מרווח (Basis spread) – סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים, או בסיסי ריבית שונים;

לפירוט והרחבה בנושא מבנה וארגון ניהול סיכונים השוק ראה [הדיווח השנתי](#).

3.3.1 סיכון ריבית

סיכון הריבית כהגדרתו לעיל, כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:

- **סיכון תמחור מחדש (Repricing Risk)** – סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית הקבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית המשתנה);
- **סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** – סיכון הנובע משינויים שונים בשיעורי הריבית לתקופות פירעון שונות ויבואו לידי ביטוי בשינוי שיפוע העקום (תלילות או השטחה) או בצורתו (פיתול);
- **סיכון בסיס (סיכון מרווח, Basis spread)** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים;
- **סיכון אופציונליות** – נובע מזכויות מימוש שונות הגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמה הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);
- **חשיפת ערך** – אומדן השינוי הצפוי בערך הכלכלי (ההון הפיננסי) כתוצאה משינויי הריבית;
- **חשיפת ההכנסה החשבונאית** – השינוי הצפוי בהכנסה החשבונאית בשנה הקרובה כתוצאה משינויי הריבית;

הבנק, בדומה לבנקים בעולם, חשוף לסיכון הריבית הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר. סיכון ריבית הוא סיכון מובנה בפעילות הבנקאית, עיקר החשיפות לסיכון זה נובעות מניהול התיק הבנקאי. ניהול סיכון הריבית הינו חלק מניהול החשיפות לסיכונים השוק כמתואר בדיווח השנתי.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי – מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של ההון, ו/או על ההכנסה החשבונאית. הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיקי ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות – פערי מגזר, תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד.

החשיפה לסיכון נמדדת בשני המישורים: (א) חשיפת ערך – הערכה של שינוי הערך הכלכלי של התיק הבנקאי כתוצאה משינוי בעקום הריבית; (ב) רגישות ההכנסה החשבונאית – השינויים הצפויים להכנסה (החשבונאית) בתיק הבנקאי כתוצאה משינויים בעקום התשואות (בהנחת רמה קבועה של יתרות). חשיפת ההכנסה נמדדת אף היא בשני מישורים: רגישות ההכנסה של כלל התיק הבנקאי בשנה הקרובה (12 החודשים הבאים), ורגישות ההכנסה (המיידית) של המכשירים הנמדדים חשבונאית לפי MtM (למעט גידורים חשבונאיים). הבנק בחר להתמקד בניהול חשיפת הערך, כאשר מוטלות מגבלות גם על רגישויות ההכנסה כאמור לעיל. כמו-כן בוחן הבנק את רגישות ההון החשבונאי לזעזוע שוק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

ניתוח רגישות השווי ההוגן

טבלה 16-3: שווי הוגן לפי מגזרי הצמדה

30 בספטמבר 2016						
סך-הכל	מטבע-חוץ**			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
417,244	10,263	7,756	60,575	48,578	290,072	נכסים פיננסיים*
						סכומים לקבל בגין מכשירים
678,341	18,263	29,991	265,115	24,726	340,246	פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
						התחייבויות פיננסיות*
387,874	5,190	14,147	82,128	43,825	242,584	סכומים לשלם בגין מכשירים
						פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
679,383	19,947	23,828	247,421	25,513	362,674	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
28,328	3,389	(228)	(3,859)	3,966	25,060	
31 בדצמבר 2015						
סך-הכל	מטבע-חוץ**			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
409,180	11,091	9,953	66,154	51,595	270,387	נכסים פיננסיים*
						סכומים לקבל בגין מכשירים
690,387	20,399	31,754	244,086	19,173	374,975	פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
						התחייבויות פיננסיות*
382,142	5,729	14,963	82,877	42,693	235,880	סכומים לשלם בגין מכשירים
						פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
691,402	22,796	26,436	231,205	21,568	389,397	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
26,023	2,965	308	(3,842)	6,507	20,085	

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים.
 ** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
 *** סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כשהם מהוונים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 17-3: השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא-כספיים

30 בספטמבר 2016									
שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית**							
סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	מטבע-חוץ*			מטבע ישראלי			גידול מידי מקביל של אחוז אחד
			אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד		
במיליוני ש"ח									
(4.0%)	(1,127)	27,201	3,324	(252)	(4,025)	3,936	24,218	24,218	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
(0.4%)	(121)	28,207	3,380	(231)	(3,895)	3,967	24,986	24,986	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
4.3%	1,221	29,549	3,449	(200)	(3,731)	4,026	26,005	26,005	קטון מידי מקביל של אחוז אחד

השינוי בשיעורי הריבית

31 בדצמבר 2015									
שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית**							
סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	מטבע-חוץ*			מטבע ישראלי			גידול מידי מקביל של אחוז אחד
			אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד		
במיליוני ש"ח									
(4.5%)	(1,178)	24,845	2,974	240	(4,083)	6,439	19,275	19,275	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
(0.1%)	(28)	25,995	3,065	300	(3,867)	6,485	20,012	20,012	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
5.7%	1,478	27,501	3,175	378	(3,590)	6,558	20,980	20,980	קטון מידי מקביל של אחוז אחד

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

** שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך-הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא-כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

לפרטים נוספים בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

3.3.1.2. חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

טבלה 18-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

30 בספטמבר 2016							
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	מעל 30 שנים	
							במיליוני ש"ח
							א. מטבע ישראלי לא-צמוד
							נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים
210,854	17,465	26,196	17,458	6,262	6,164	2,347	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾
62,249	104,680	54,432	58,967	28,338	27,324	315	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
795	795	941	204	-	1,214	-	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
273,898	122,940	81,569	76,629	34,600	34,702	2,662	סך-הכל שווי הוגן
							התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות
208,960	9,160	10,236	8,270	3,833	1,481	540	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
61,981	117,294	62,668	62,383	27,286	28,348	310	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
969	710	721	4	-	-	-	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
271,910	127,164	73,625	70,657	31,119	29,829	850	סך-הכל שווי הוגן
							מכשירים פיננסיים, נטו
1,988	(4,224)	7,944	5,972	3,481	4,873	1,812	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
1,988	(2,236)	5,708	11,680	15,161	20,034	21,846	החשיפה המצטברת במגזר

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור. השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-74 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.03 שנה.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הכולל בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 15](#) לתמצית הדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הכולל בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- רכיבים אופציונליים המשויכים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

2015 בדצמבר 31			2015 בספטמבר 30			2016 בספטמבר 30				
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים		במיליוני ש"ח	
0.51	2.63	270,379	0.53	2.45	261,633	0.52	2.40	290,064	3,176	142
1.11		370,007	1.14		368,335	1.22		336,305	-	-
2.65		4,976	2.48		5,580	2.27		3,949	-	-
⁽²⁾ 0.87		645,362	⁽²⁾ 0.90		635,548	⁽²⁾ 0.91		630,318	3,176	142
0.23	1.12	235,880	0.25	1.07	226,020	0.24	0.91	242,584	104	-
1.10		385,364	1.14		383,515	1.18		360,270	-	-
0.35		4,033	0.33		4,715	0.24		2,404	-	-
⁽²⁾ 0.77		625,277	⁽²⁾ 0.81		614,250	⁽²⁾ 0.80		605,258	104	-
		20,085			21,298			25,060	3,072	142
									25,060	21,988

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך) טבלה 18-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

30 בספטמבר 2016						
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים
במיליוני ש"ח						
ב. מטבע ישראלי צמוד למדד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾	2,041	2,236	8,642	15,776	10,099	2,661
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	569	1,214	5,349	9,999	3,419	232
סך-הכל שווי הוגן	2,610	3,450	13,991	25,775	13,518	2,893
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	1,818	1,873	4,558	12,145	12,505	9,908
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	605	711	5,130	10,734	3,484	465
סך-הכל שווי הוגן	2,423	2,584	9,688	22,879	15,989	14,292
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	187	866	4,303	2,896	(2,471)	1,411
החשיפה המצטברת במגזר	187	1,053	5,356	8,252	5,781	2,201

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
 (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
 (3) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור. השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-62 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.18 שנה.

הערות כלליות:

- א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל התחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
 ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 15](#) לתמצית הדוחות הכספיים.
 ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
 ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
 ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

2015 בדצמבר 31			2015 בספטמבר 30			2016 בספטמבר 30				
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכלל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכלל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכלל שווי הוגן	כלל תקופת פירעון	מעל 20 שנה
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים		במיליוני ש"ח	
3.34	2.67	51,595	3.32	2.62	52,517	3.38	2.87	48,578	117	238
3.13		19,173	3.37		18,584	2.68		24,726	-	-
⁽²⁾ 3.28		70,768	⁽²⁾ 3.33		71,101	⁽²⁾ 3.14		73,304	117	238
3.84	1.14	42,693	4.00	1.08	44,119	3.56	0.97	43,825	-	1
3.21		21,568	3.32		21,991	2.85		25,513	-	-
⁽²⁾ 3.63		64,261	⁽²⁾ 3.77		66,110	⁽²⁾ 3.30		69,338	-	1
		6,507			4,991			3,966	117	237
									3,966	3,849

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך) טבלה 18-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

30 בספטמבר 2016						
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 עד 30 שנים	במיליוני ש"ח
ג. מטבע-חוץ⁽³⁾						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽⁴⁾	38,780	12,438	5,928	7,613	5,398	6,546
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	67,281	116,253	54,123	27,272	12,512	26,293
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2,337	4,124	1,684	85	28	20
סך-הכל שווי הוגן	108,398	132,815	61,735	34,970	17,938	32,859
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	66,801	16,388	14,001	3,533	502	178
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	62,963	98,025	49,058	26,300	13,884	29,526
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2,128	4,236	1,820	290	28	1,225
סך-הכל שווי הוגן	131,892	118,649	64,879	30,123	14,414	30,929
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(23,494)	14,166	(3,144)	4,847	3,524	1,930
החשיפה המצטברת במגזר	(23,494)	(9,328)	(12,472)	(7,625)	(4,101)	(2,171)

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
- (4) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיוור. השפעת הנחות אלו הינה זניחה.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה **ביאור 15** לתמצית הדוחות הכספיים. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרום כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

2015 בדצמבר 31			2015 בספטמבר 30			2016 בספטמבר 30				
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים		במיליוני ש"ח	
1.25	2.78	87,198	1.34	2.77	84,423	1.17	2.28	78,594	1,403	120
1.18		286,886	1.19		323,121	1.21		305,091	-	-
0.29		9,353	0.25		13,515	0.23		8,278	-	-
⁽²⁾ 1.17		383,437	⁽²⁾ 1.18		421,059	⁽²⁾ 1.18		391,963	1,403	120
0.21	1.33	103,555	0.24	1.41	101,761	0.17	1.00	101,441	10	-
1.37		270,229	1.39		305,649	1.42		281,493	-	133
1.44		10,222	1.13		14,351	1.05		9,727	-	-
⁽²⁾ 1.05		384,006	⁽²⁾ 1.10		421,761	⁽²⁾ 1.09		392,661	10	133
		(569)			(702)			(698)	1,393	(13)
								(698)	(2,091)	

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך) טבלה 18-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

30 בספטמבר 2016						
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 עד 30 שנים	מעל 30 שנים
במיליוני ש"ח						
ד. חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾⁽⁴⁾	251,675	32,139	40,766	40,847	21,759	19,478
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	130,099	222,147	113,904	96,238	44,269	57,561
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,132	4,919	2,625	289	28	1,234
סך-הכל שווי הוגן	384,906	259,205	157,295	137,374	66,056	78,273
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	277,579	27,421	28,795	23,948	16,840	11,567
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	125,549	216,030	116,856	99,417	44,654	62,258
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,097	4,946	2,541	294	28	1,225
סך-הכל שווי הוגן	406,225	248,397	148,192	123,659	61,522	75,050
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(21,319)	10,808	9,103	13,715	4,534	3,223
החשיפה המצטברת במגזר	(21,319)	(10,511)	(1,408)	12,307	16,841	20,064

- למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פירעון".
- הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור. במגזר הלא-צמוד והצמוד: השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-4 ו-62 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.03 ו-0.18 שנה, בהתאמה. במגזר מטבע-החוץ השפעת הנחות אלו הינה זניחה.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 15](#) לתמצית הדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- רכיבים אופציונליים המשוייכים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

2015 בדצמבר 31			2015 בספטמבר 30			2016 בספטמבר 30				
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכלל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכלל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכלל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה
בשנים באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים באחוזים	בשנים באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים באחוזים	בשנים באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
1.01	2.70	411,706	1.05	2.59	401,156	0.96	2.54	419,599	7,059	500
1.20		676,066	1.22		710,040	1.27		666,122	-	-
1.11		14,329	0.90		19,095	0.89		12,227	-	-
⁽²⁾ 1.13		1,102,101	⁽²⁾ 1.15		1,130,291	⁽²⁾ 1.15		1,097,948	7,059	500
0.63	1.19	382,128	0.69	1.13	371,900	0.60	0.97	387,850	114	1
1.27		677,161	1.31		711,155	1.35		667,276	-	133
1.13		14,255	0.93		19,066	0.89		12,131	-	-
⁽²⁾ 1.04		1,073,544	⁽²⁾ 1.10		1,102,121	⁽²⁾ 1.07		1,067,257	114	134
		28,557			28,170			30,691	6,945	366
								30,691	23,746	

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

כאמור, הבנק מתמקד בניהול רגישות הערך, אשר מתבססת על שינויי הערך המהוון של כלל הנכסים וההתחייבויות במאזן הבנק עם שינוי הריבית (תוך שימוש במודלים פנימיים לצרכי החישוב), ומנטר את רגישות ההכנסה באמצעות מגבלות. רגישות ההכנסה שונה מרגישות הערך, שכן בניגוד אליה, רגישות ההכנסה אינה מביאה בחשבון שינויי ערך מהוון של נכסים והתחייבויות ארוכים אשר אינם נמדדים בדוח רווח והפסד על בסיס שווי הוגן, אך כן מביאה בחשבון באופן מלא שינויי מרווחי פיקדונות ועו"ש. הבנק מודד את רגישות הערך הכלכלי במגוון תרחישים מדי חודש, תדירות התואמת לאופי התיק הבנקאי, עם מדידות בתדירות גבוהה יותר לצרכי ניהול החשיפה. רגישויות התיק למסחר נמדדות מספר פעמים ביום.

טבלה 19-3: נתונים אודות רגישות הון הבנק כולל חברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כולל מודלים פנימיים)

מינימום בשנת 2016		מקסימום בשנת 2016		30 בספטמבר 2016		
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני ש"ח						
תרחיש						
תזוזה בריבית צמודה למדד						
164	(120)	312	(259)	(27)	306	(248)
בבנק						
163	(118)	310	(256)	(26)	301	(243)
מזה: בתיק הבנקאי						
-	-	6	(5)	(1)	5	(5)
בתיק למסחר						
תזוזה בריבית לא-צמודה						
153	(121)	271	(230)	(24)	258	(216)
בבנק						
134	(103)	278	(235)	(26)	278	(235)
מזה: בתיק הבנקאי						
2	(2)	47	(47)	2	(20)	19
בתיק למסחר						
תזוזה בריביות במטבע-חוץ						
(89)	88	(165)	163	9	(89)	90
בבנק						
(85)	86	(173)	168	9	(85)	86
מזה: בתיק הבנקאי						
2	(2)	33	(32)	-	(4)	4
בתיק למסחר						
מינימום בשנת 2015		מקסימום בשנת 2015		31 בדצמבר 2015		
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני ש"ח						
תרחיש						
תזוזה בריבית צמודה למדד						
59	(37)	263	(230)	(19)	215	(173)
בבנק						
54	(32)	262	(229)	(19)	217	(174)
מזה: בתיק הבנקאי						
-	-	23	(21)	-	(2)	1
בתיק למסחר						
תזוזה בריבית לא-צמודה						
(7)	(3)	236	(194)	(18)	195	(160)
בבנק						
-	-	229	(192)	(18)	200	(165)
מזה: בתיק הבנקאי						
3	(2)	(27)	21	-	(5)	5
בתיק למסחר						
תזוזה בריביות במטבע-חוץ						
(20)	17	(252)	235	4	(42)	37
בבנק						
(31)	27	(265)	249	4	(39)	33
מזה: בתיק הבנקאי						
2	(2)	25	(25)	-	(3)	4
בתיק למסחר						

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שככלל, אינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מחישוב שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בשיעורי הריבית המשקפים את רמות הסיכון, כמקובל בדוחות הכספיים, וללא מודלים פנימיים בחלק מהמוצרים.

נגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי משפיעים על הון הבנק ישירות דרך חשבון רווח והפסד. הבנק מגדר בנגזרים, תוך שימוש בחשבונאות גידור, חלק מרגישות הריבית של אגרות-החוב הארוכות במטבע-חוץ. כמו-כן משתמש הבנק בנגזרים הן לגידור רגישויות בתיק הבנקאי והן לפעילות בתיק למסחר. רגישויות אלו נכללות בתוך רגישות הערך שהובאה לעיל. בנוסף לבחינת רגישות הערך הכוללת, הבנק בוחן גם את רגישות הנגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי אל מול מגבלות רגישות ייעודיות ונפרדות מהמגבלות הכוללות.

למידע נוסף על סיכון הריבית, סיכון שער חליפין וסיכון מניות ראה "[הדוח על הסיכונים](#)".

3.4 סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות – סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתידי, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק מוגדר כיכולתו של הבנק לעמוד בפירעון התחייבויותיו במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון – הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית.

מתחילת השנה לא חלו שינויים מהותיים במדיניות ניהול סיכון הנזילות ובמדיניות גיוס המקורות, לפירוט והרחבה ראה "[הדיווח השנתי](#)".

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 20-3: יחס כיסוי הנזילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2015	30 בספטמבר 2016
באחוזים		
א. בנתוני המאוחד⁽¹⁾		
99%	92%	117%
60%	60%	80%
ב. בנתוני הבנק⁽²⁾		
92%	84%	113%
60%	60%	80%
ג. חברות בת משמעותיות**		
בנק הפועלים שוויץ		
149%	163%	172%
60%	60%	70%

* יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים עומד על 80% החל מיום 1 בינואר 2016, ויגדל לשיעור של 100% החל מיום 1 בינואר 2017 (עד ליום 31 בדצמבר 2015 היחס הנדרש עמד על 60%).

** בשלב זה, חברות כרטיסי האשראי לא נדרשות למלא את החוזר והן תמשכנה לעמוד בדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין 342. בהמשך, חברות כרטיסי האשראי ידרשו לעמוד במודל כמותי פיקוחי, אשר יותאם למאפייני הפעילות שלהן. כמו-כן, בנק פוזיטיף אינו כפוף בתורכיה להוראת יחס כיסוי נזילות.

*** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית גדל ב-10% כל שנה עד לשיעור של 100% בשנת 2019.

(1) היחס במאוחד מחושב, בהתאם להוראות המעבר, מדי חודש, ומדווח כממוצע שלוש התצפיות החודשיות.

(2) היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, מודלי טווח קצר כדוגמת LCR ומודל פנימי ל-30 יום, מודלי טווח בינוני כדוגמת מודל פנימי דמוי NSFR (מקורות מימון יציבים למעל שנה חלקי צרכי מימון יציבים למעל שנה כהגדרתם בבנק ברוח המלצות ועדת באזל) ומגבלות המתייחסות לטווח הארוך. הבנק מחזיק על בסיס מאוחד, לזמן משבר, נכסים נזילים (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 99,362 מיליון ש"ח נכון ליום 30 בספטמבר 2016, בנוסף לאגרות-חוב נזיל שלא מוכר לצרכי חישוב הנכסים הנזילים על-פי הוראת נב"ת 221. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. בהתאם, חלק מהחברות הבנות מחזיק נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מהחברה האם) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. לאור ההנחות לגבי מחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לכל התרחישים הנדרשים. יחס ה-LCR הממוצע במהלך הרבעון עמד על 117% במאוחד (ממוצע של שלוש תצפיות חודשיות) ו-113% בתאגיד הבנקאי "סולו" (ממוצע התצפיות היומיות). היחס עלה במהלך הרבעון ביחס לרבעון הקודם בזכות גידול בפיקדונות קמעונאיים ואחרים שהביא לגידול בנכסים הנזילים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

טבלה 21-3: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות* המפקידים הגדולות**

31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2016	
		במיליוני ש"ח
13,829	12,830	קבוצה א
4,772	5,241	קבוצה ב
3,171	2,609	קבוצה ג

* "קבוצה" - מפקיד, לרבות צד השולט בו (לרבות אחרים הנשלטים על-ידיו) וצד הנשלט על-ידיו.
** שלוש קבוצות המפקידים הגדולות באותו מועד דיווח.

3.5 סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים IT, סיכונים טכנולוגיים מידע וסייבר והמשכיות עסקית אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. להרחבה ראה [הדיווח השנתי](#).

3.6 סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון הכרוך באי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, בכל מקום רלוונטי לפעילות הבנק, להוראות החוק והרגולציה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות. הבנק נוקט מדיניות של ציות לכל הוראות החוק והרגולציה הנוגעים לפעילותו.

במסגרת סיכונים אלה כלולים הסיכונים הבאים:

- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו להוראות העוסקות באיסור הלבנת הון ומימון טרור וכן בגין ליקויים בתהליכים שנועדו להבטיח ציות כאמור או בגין חסרונם של תהליכים כאמור (לרבות הסיכון הקשור לפעילות הקורספונדנטית של הבנק);
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי בשל פעילות לא נאותה של הבנק או מי מעובדיו ביחס ללקוחות הבנק, ביחס לנושאי מס או בשל אי-ציות להוראות דין ספציפי בעניין זה;
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו לדיני נירות-ערך;
- הסיכון לנזק מהותי בגין תביעה ייצוגית הנובעת מאי-ציות להוראות המסדירות את יחסי הבנק והלקוח;
- הסיכון לתביעה פלילית נגד הבנק או עובדים בכירים בו בשל אי-ציות לאחד הנושאים המפורטים לעיל.

תחת סיכון הציות כלולים גם הסיכונים הנובעים מהחקירות על-ידי רשויות בארצות-הברית כאמור בביאור 10 סעיפים ג' וד' לתמצית הדוחות הכספיים.

בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בבנקאים לבנקים הפלסטינאים ברצונו להפסיק מתן שירותים אלה. הבנק מקיים דיונים עם בנק ישראל ומשרד האוצר בנושא זה. בתאריך 28 במרץ 2016 קיבל הבנק מכתב ממשרד האוצר המצייין כי הוא פועל להסדרת הגנה לבנק בגין פעילותו זו.

למידע נוסף לגבי סיכונים הציות ראה [הדיווח השנתי](#).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

3.7 סיכון משפטי

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה כתוצאה מאירועים בלתי צפויים, כגון תביעות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות, חוסר יכולת לאכוף חוזים, או פסיקות לרעת הקבוצה, שעלולים לגרום לפגיעה ברווחיות הקבוצה. הקבוצה נעזרת במערך ייעוץ משפטי פנימי וחיצוני. להרחבה ראה [דוח שנתי על הסיכונים, ביאור 26 בדוח הכספי השנתי וביאור 10](#) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2016.

3.8 סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתיד לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי בעלי העניין הרלוונטיים כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. מדיניות ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק אושרה על-ידי הנהלה והדירקטוריון ומיושמת ביחידות הקבוצה. להרחבה בנושא סיכון המוניטין ראה [הדיווח השנתי](#).

3.9 סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעויות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולועדות הרלוונטיים.

במקביל עורכת המחלקה סט תרחישי קיצון בעלי הסתברות להתממשות עתידית, אף אם נמוכה, שלהערכתה עשויות להיות להם השלכות כלכליות ופיננסיות משמעותיות על המשק ועל הבנק. תרחישי הקיצון מתעדכנים מדי שנה בהתאם למפת הסיכונים, התרחישים מאושרים על-פי הנהלים על-ידי הגורמים המוסמכים לכך. בד בבד, המחלקה הכלכלית בוחנת שורה של "נורות אזהרה" שעשויות לאותת על עלייה בהסתברות לאירוע של תרחיש קיצון. דיווח על נורות האזהרה מבוצע באופן שוטף לצוות הנהלה לניהול סיכונים. הבנק מתרגם את תנאי השוק בתרחיש להשפעה על פעילותו העסקית בהתאם לתחומי הסיכון השונים, ובוחן את ההשפעה על הרווחיות, ההון והלימות ההון.

סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה כתוצאה מהאטה כלכלית בפעילות המשק, או ממצבים גיאופוליטיים שעלולים להשפיע לרעה על מצבם של חלק מהעסקים השונים במשק, על רמת ההכנסות ועל רמת האבטלה במשק. תהליך מעין זה עלול לגרום להרעה במצבם של חלק מהלווים של הקבוצה, קרי-עלול להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי. כמו-כן, האטה כלכלית במשק עלולה לגרום לירידה בהכנסות שאינן מאשראי, כגון: הכנסות מפעילות בשוק ההון ומפעילות בסחר חוץ, ולגרום לשינוי לרעה בהרכב המקורות הפיננסיים, כדוגמת עלייה בעלות המקורות וירידה בזמינותם.

הצמיחה בשנה האחרונה מבוססת במידה רבה על התרחבות הצריכה הפרטית. ניתן להעריך כי הריבית הנמוכה מעודדת מאוד את הצריכה ובייחוד של כלי-רכב. כמו-כן תמכו במגמה זו השיפור בשוק העבודה ומדיניות הממשלה להפחתת יוקר המחיה. העלייה החדה בצריכה לא לוותה לכן בפגיעה משמעותית בשיעור החיסכון הממוצע של משקי הבית, אם כי רמת המינוף של משקי הבית הוסיפה לעלות.

נראה שהירידה ביצוא הסחורות נבלמה מעט בחודשים האחרונים, ובחודשים יולי-אוגוסט אף חלה עלייה של 1.3% ביצוא הסחורות לעומת ממוצע הרבעון השני (במונחים דולריים). גם בתחום ההשקעות הריאליות ניכרת התאוששות ברבעונים האחרונים, והפעילות בענף הבנייה למגורים שומרת על רמה גבוהה ויציבה.

מכירת הדירות החדשות הואטה בחודשים יולי-אוגוסט, אך רמת המכירות עדיין גבוהה. סקר מחירי הדירות שמפרסמת הלמ"ס מעלה שהמחירים הוסיפו לעלות ב-6.8% בשנה האחרונה.

סיכון כלכלי – מצב המשק בעולם

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה, כתוצאה מהאטה משמעותית בפעילות הכלכלית בשוק העולמי, שעלולה להשפיע לרעה על מצבם של חלק מהעסקים בישראל ועל היקפי הפעילות העסקית. השפעה זו יכולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי ו/או להקטין את ההכנסות מעמלות ו/או מפעילות בשוק ההון ו/או מפעילות הקבוצה בחו"ל ו/או ממתן שירותים הקשורים לפעילות סחר חוץ ו/או מפעילות של משקיעים זרים ו/או ממתן שירותים ללקוחות ישראלים שפעילים בחו"ל.

נתוני הרבעון השלישי בכלכלה הגלובלית היו טובים יותר מאלו של המחצית הראשונה של השנה. השיפור בלט בעיקר בכלכלה האמריקנית. גם הכלכלה הבריטית בלטה לחיוב, והשפעת החלטת הברקזיט בינתיים אינה ניכרת. יחד עם זאת, מסתמן שהצמיחה הגלובלית השנתית תהיה עדיין נמוכה מזו של אשתקד, וקרן המטבע הבינלאומית הפחיתה את תחזיות הצמיחה לשנים 2016 ו-2017 לרמה של 3.1% ו-3.4% בהתאמה. אחת הסיבות להאטה בכלכלה העולמית היא גידול איטי של הסחר העולמי.

הצמיחה במשק האמריקני ברבעון השלישי השתפרה כאמור לעומת הצמיחה המאכזבת במחצית הראשונה של השנה, ועמדה על 2.9% במונחים שנתיים. בגוש האירו נרשם שיפור מתון בפעילות הכלכלית והצמיחה ברבעון השלישי האיצה לעומת הרבעון השני. מדד מנהלי הרכש למגזר התעשייתי בגוש האירו נמצא ברמתו הגבוהה ביותר בשנתיים האחרונות ושיעור האבטלה התייצב ברמה של 10.1%.

עד כה ההשלכות של החלטת הברקזיט על הפעילות הכלכלית בבריטניה היו מתונות יחסית, אך הלישיט נחלשה מאוד מול כל המטבעות. אנו מניחים שבשנה הקרובה צפויה כלכלת בריטניה לסבול מהאטה ניכרת בצמיחה. תהליך הירידות בריטניה מהאיחוד האירופי כמו גם הכרעות פוליטיות בחלק ממדינות אירופה יוסיפו להגביר את האי ודאות ולהכביד על הצמיחה באזור.

ההתייצבות במחירי הסחורות והריבית הנמוכה בעולם תמכו בשיפור מצבם של המשקיעים המתעוררים ובהם סין שהציגה נתונים טובים ונראה שקצב הצמיחה שם התייצב על שיעור הנמוך מעט מ-7%. גם בברזיל מסתמן שינוי חיובי לאחר חילופי השלטון שם, אם כי היא עדיין במיתון.

האינפלציה בעולם נותרה ברובה נמוכה ומדיניות הבנקים המרכזיים נותרה מרחיבה. עם זאת מסתמן שהבנקים המרכזיים באירופה הגיעו כבר לתחתית הריבית השלילית ובכוונתם גם לצמצם את מדיניות ההרחבה הכמותית. בארצות-הברית האינפלציה גבוהה יחסית לעבר - 2.2% ב-12 החודשים האחרונים עד ספטמבר (ללא אנרגיה ומוזון). הפד לא העלה את הריבית השנה עד כה, בין השאר בגלל החשש מהשפעת המצב באירופה על הכלכלה האמריקנית והתחזקות הדולר מול האירו. ההערכה היא שעליית ריבית נוספת צפויה בחודשים הקרובים.

בבחירות לנשיאות בארצות-הברית, שנערכו ב-8 בנובמבר, זכה דונלד טראמפ והמפלגה הרפובליקנית זכתה לרוב בשני בתי הקונגרס. על-פי הצהרותיו של טראמפ במהלך הבחירות צפוי שינוי מהותי במדיניות הכלכלית, ובכלל זה מהלכים כמו הפחתת מסים, הגנה על ייצור מקומי ומניעת הגירה. בטווח הקצר, התוצאה המפתיעה יחסית, בבחירות אלה, עלולה להוביל לתנדבותיות בשוקי ההון והמטבע.

בהתאם לכך ולמצב המשק בישראל, הבנק ממשיך לנטר את הסיכונים והמגזרים אשר עשויים להיות מושפעים משינויים אלה, ומתאים את מדיניותו ופעילותו הבקרה לפי צורך. בין היתר, הבנק בוחן את נירות-הערך בתיק ההשקעות בישראל ובחו"ל, את החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, וכן מוקדי סיכון בתיק האשראי העולמיים להיות מושפעים מן ההתפתחויות. הבנק עומד באופן שוטף בדרישות הנזילות כנדרש מהוראות הפיקוח.

3.10. סיכון רגולציה וחקיקה

סיכון רגולציה הינו סיכון להכנסות ו/או להון הקבוצה, שנובע מתהליכי חקיקה ו/או מטיטוטות הוראות של גופים רגולטורים שונים, שגורמים לשינויים בסביבה העסקית של הקבוצה. שינויים אלה יכולים להשפיע, לעיתים, על יכולת הקבוצה להציע שירותים מסוימים ו/או לחייבה לבצע השקעות טכנולוגיות ואחרות בעלות ניכרת ותוך פגיעה בלוח הזמנים לפיתוח שירותים מתוכננים אחרים.

ביום 28 במרץ 2016 התקבל בכנסת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים, אשר מציב מגבלות על היקף התגמול של עובדים בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג) התשע"ו-2016 (להלן: "החוק"). החוק צפוי להביא לפגיעה ישירה או עקיפה בתגמול אוכלוסיית הבכירים בבנק וקיימת אי בהירות ביחס לאופן יישומו. בהחלטת בית המשפט העליון בשבתו כבג"צ בתיק 4406/16, מיום 11 ביולי 2016, נקבע כי: "עובדים בתאגידים בנקאיים ונושאי משרה בכירה בתאגידים אלה שיוודעו על התפטרות מעבודתם בתוך 45 ימים ממועד ההכרעה בעתירה או ביטול צו הביניים, לא יאבדו את זכאותם הנוכחית לקבל את מלוא הזכויות שהיו מגיעות להם בגין סיום יחסי עובד-מעביד או סיום כהונתם, אילו הסתיימו יחסים אלו במועד הגשת בקשה זו (קרי 1, ביוני)".

ביום 29 בספטמבר 2016 דחה בית המשפט העליון את העתירות כנגד חוקתיות הוראות הגבלת היחס והכבדת המס. בית המשפט אימץ גישה פרשנית עקרונית, שלפיה החוק נועד לחול על תגמולים בעד עבודה בעתיד בלבד, ואינו חל על זכויות שנרכשו בתמורה לעבודה שביצע העובד לפני תום תקופת ההתארגנות (12.10.2016). בית המשפט האריך את צו הביניים, כך שהעובדים הבכירים בבנק יוכלו להודיע על התפטרותם עד ליום 1.1.2017. מבלי לאבד את זכאותם למלוא הזכויות שהיו מגיעות להם בגין סיום יחסי עובד-מעביד או סיום כהונתם, אילו הסתיימו יחסים אלו בתוך תקופת ההתארגנות.

מניתוח של הוראות החוק, עולים הסיכונים המפורטים להלן, אשר מוקדם עדיין בשלב זה להעריך את השפעתם.

- סיכון בטווח הקצר לפרישת מנהלים המועסקים בחוזה אישי ברמות ניהוליות שונות.
- עמימות אשר קיימת בנוסח החוק שנוצרה בעקבות חקיקת החוק, עלולה להביא לתביעות משפטיות בקשר עם יישומו על-ידי הבנק.
- תיתכן פגיעה ביכולת הבנק לשמר מנהלים ועובדים בכירים ובכלל זה יכולתו להתחרות בתנאי ההעסקה שמציעות חברות בתעשיות שהחוק אינו חל עליהן.
- תיתכן פגיעה ביכולת הבנק לגייס מחוץ לבנק עובדים בעלי כישורים מיוחדים כגון בתחומי הטכנולוגיה, וכיצא בזה אנשי מקצוע אשר פוטנציאל ההשתכרות והקידום שלהם בתעשיות אחרות נותר גבוה באופן משמעותי מאלה שבתחום הפיננסי ביום שלאחר כניסת חוק הגבלת התגמול לתוקף.

להרחבה בנושא סיכון רגולציה וחקיקה ראה [הדיווח השנתי](#).

3.11. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הינו סיכון מהותי עכשווי או עתידי לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמא מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים.

הסיכון האסטרטגי הינו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התוכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים, ואיכות היישום.

להרחבה בנושא הסיכון האסטרטגי ראה [הדיווח השנתי](#).

3.12. סיכון סביבתי

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, היכול להתממש באם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שהבנק יידרש להסיר מפגע סביבתי או שמא יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי, או כתוצאה מירידת-ערך של ביטחונות שמומשו. הסיכון אף עשוי להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של אחר בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מייחוס לבנק קשר לגורם למפגע סביבתי.

להרחבה בנושא הסיכון הסביבתי ראה [הדיווח השנתי](#).

3.13. הליכים משפטיים

(א) קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה במהלך עסקיה הרגיל. עילות התביעה נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, באשר לסיכויי תביעות אלו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, לכיסוי נזקים אפשריים עקב תביעות אלו.

לפירוט בדבר התביעות והבקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות בסכומים מהותיים אשר קבוצת הבנק צד להם - ראה [ביאור 10.ב](#). בדוחות הכספיים.

(ב) בקשות לאישור תביעות נגזרות והליכים אחרים

1. ביום 9 במרץ 2010 וביום 11 ביולי 2010 הוגשו שתי בקשות לאישור תובענה כנגזרת כנגד הבנק, במסגרתן התבקש בית המשפט לאשר למבקשים להגיש תביעה בשם הבנק כנגד מר דן דנקנר, כנגד מי שכיהנו כחברי הדירקטוריון של הבנק בתקופות הרלוונטיות, כנגד תרשים החזקות והשקעות הפועלים בע"מ (להלן: "תרשיש"), שהינה חברה בת של הבנק וכנגד Explorer Master Fund RP (להלן: "RP") (להלן ביחד "הנתבעים").

העילה בגינה מבוקש האישור לתביעה כנגזרת, נוגעת להתקשרותה של תרשיש בשנת 2005 בהסכם לרכישת מניותיו של הבנק הטורקי הידוע בשם Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף") על-ידי תרשיש (להלן: "הסכם הרכישה") וכן בפיצוי ששולם ל-RP בשנת 2008 בקשר עם אותו הסכם (להלן: "הפיצוי"). ביום 19 באוקטובר 2010 החליטה נשיאת בית המשפט העליון לאחד את הדיון בשתי הבקשות והמבקשים הגישו במאוחד לבית המשפט המחוזי בתל-אביב - יפו בקשה ותובענה מתוקנת לאישור תביעתם כנגזרת (להלן, ביחד - "התובענה המאוחדת"). בתובענה המאוחדת לא צורפה RP כמשיבה.

לטענת המבקשים, הנתבעים, ביחד ולחוד, הסבו לבנק נזק בסכום שבין כ-72 מיליון ש"ח לבין 88 מיליון ש"ח (סכום הפיצוי) ועליהם לפצות את הבנק בסכום זה. כנגד מר דן דנקנר נטען, כי הסכם הרכישה ותשלום הפיצוי האמור ל-RP היו נגועים בעניינו האישי ולא אושרו כדיון וכנגד הדירקטורים האחרים נטען, כי לא קיימו את חובת הזהירות שלהם לבנק.

בחודש אוקטובר 2012 הוגש כתב אישום נגד מר דן דנקנר, בגין עניינים ועובדות המצויים במרכזה של התובענה המאוחדת (להלן: "ההליך הפלילי").

בעקבות הגשת כתב האישום הגישו המבקשים בקשה בהסכמה לדחיית מועד הדיון בבקשה המתוקנת עד להכרעה בהליך הפלילי. לאחר ההכרעה בהליך הפלילי באוקטובר 2013 התחדשו ההליכים בתובענה המאוחדת.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

ביום 15 בינואר 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לתת תוקף של פסק דין להסכם פשרה שנחתם בין הצדדים על פיו, מבטח אחריות נושאי המשרה של הבנק הסכים, לצרכי פשרה בלבד ומטעמים של חיסכון בעלויות, לשלם פיצוי לבנק ושכר טרחה וגמול מיוחד למבקשים ובאי כוחם בסך כולל של 6 מיליון ש"ח. הסכמתו של המבטח לשלם את סכום הפשרה לבנק ניתנה לפני משורת הדין ואינה מהווה הסכמה או הודאה מכל מין או סוג מצידו של המבטח או מצידם של מי מהצדדים האחרים בתובענה המאוחדת ובטענה מהטענות המפורטות בה. הבנק והדירקטורים עומדים בתוקף על טענתם כי הדירקטורים נהגו באופן ראוי, בתום לב, וללא כל דופי, כי דירקטוריון הבנק פעל באופן ראוי בהתבסס על המידע שהיה מצוי בידיו, וכי פעל אך ורק לטובת הבנק.

על פי הוראת בית המשפט פורסמה ביום 25 בינואר 2015 מודעה בעיתונים בדבר מתווה הסכם הפשרה וניתנה אפשרות להתנגד לו בתוך 21 ימים ממועד הפרסום. כמו-כן, בהתאם להוראת בית המשפט, הועבר הסכם הפשרה לעיון המפקח על הבנקים, אשר העביר את ההסדר המוצע גם לעיונם של משרד המשפטים ורשות ניירות-ערך.

ביום 16 באפריל 2015 הגיש המפקח על הבנקים את עמדתו בנוגע למתווה הסכם הפשרה. בעמדתו מפנה המפקח על הבנקים את בית המשפט למספר נושאים בהסכם הפשרה המוצע ובהם, הפער הגדול בין סכום הפיצוי עליו הוסכם לנזק שנטען שנגרם לבנק בבקשת האישור, שיעור שכר הטרחה לעורכי הדין מתוך סכום הפיצוי, שלעמדת המפקח הינו חריג בגובהו וכן, לניסיון ליצור מעשה בית דין גם כלפי בעלי דין שאינם חלק מההליך הנדון.

ביום 18 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה שלפיה אין לתת למר דן דנקנר פטור גורף כלשאר נושאי המשרה, וזאת לאור הודאתו והרשעתו בהליך הפלילי, וכי ראוי לסייג את הפטור רק למעשים שנעשו ברשלנות, במובחן ממעשים שנעשו במודעות. באשר ליתר תנאי הסכם הפשרה, היועץ המשפטי לממשלה לא מצא לנכון להוסיף על עמדת המפקח על הבנקים. המבקשים, הבנק ויתר המשיבים (כל אחד בנפרד) הגישו לבית המשפט התייחסות לעמדת המפקח על הבנקים לפיה סכום הפשרה שהושג הינו סביר והולם בהתחשב בנסיבות ולאור הקושי בהוכחת קיומו של נזק וכי שיעור שכר הטרחה לעורכי הדין הינו סביר; לאור הטענה שההפטר שניתן רחב מדי, הוסכם בין הצדדים על נוסח מצומצם יותר.

בתגובה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה בשאלת ההפטר למר דן דנקנר, הגיש מר דן דנקנר את תגובתו ובה טען כי במסגרת ההליך הפלילי נגדו נקבע, כי לבנק לא נגרם נזק כתוצאה מהפרשה נשוא ההליך וכן, כי הקביעה שהיה בניגוד עניינים אינה מלמדת בהכרח שהיה מודע לנזק הנתבע בתובענה הנגזרת.

הבנק מצידו הודיע בתגובה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, שאין לו התנגדות להגביל את ההפטר שניתן למר דן דנקנר לאור עמדת היועץ המשפטי לממשלה.

בהחלטה מיום 22 ביולי 2015, דחה בית המשפט את הסכם הפשרה המוצע.

ביום 25 בפברואר 2016 אישר בית המשפט הסכם פשרה חדש שהוצע על-ידי הצדדים, על פיו הוסכם, בין היתר, כי מבטח אחריות נושאי המשרה של הבנק ישלם לבנק סך של 9 מיליון ש"ח כאשר מתוך סכום זה ישולם גמול של 50 אלף ש"ח לכל אחד מהמבקשים וסכום של 600 אלף ש"ח שכר טרחה לכל אחד מעורכי הדין של המבקשים. עוד הוסכם שהבנק מוותר ומשחרר את הדירקטורים ומנכ"ל הבנק דאז מכל אחריות ו/או דרישה בעניינים נשוא התביעה הנגזרת. באשר למר דנקנר, הפטור הני"ל לא יחול על מעשים אשר בגינם הורשע במסגרת ההליך הפלילי.

2. ביום 29 ביוני 2014, הוגשה על-ידי התנועה לאיכות השלטון בישראל לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, עתירה למתן צווים על תנאי כנגד המפקח על הבנקים ונגידת בנק ישראל, בה התבקש בית המשפט להורות למפקח על הבנקים לבצע חקירה מקיפה ומערכתית בעניין האשראי שהועמד על-ידי המערכת הבנקאית לקבוצת אי.די.בי וכן, לפרסם את תוצאות הבדיקה. הבנק ויתר הבנקים המעורבים צורפו כמשיבים פורמליים. לבקשת העותרת ניתנה ביום 7 באוקטובר 2015 החלטת בית המשפט לפיה יידחה הדיון בעתירה עד לאחר מתן הכרעה בעתירה מנהלית המפורטת בסעיף 6 להלן ולערעור שהוגש על פסק הדין שהתקבל בעתירה זו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

3. ביום 1 במרץ 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, בקשה לאישור תביעה נגזרת, נגד הבנק ונגד שורה של נושאי משרה, אשר כיהנו או מכהנים בין השנים 2015-2000, או בחלק מתקופה זו, וכן נגד רואי החשבון של הבנק (להלן ביחד: "המשיבים הפורמליים").

המבקשת מבקשת מבית המשפט לקבוע, כי על המשיבים הפורמליים לפצות, לשפות ולהיטיב את הבנק בגין נזק שגרמו לכאורה לבנק במעשיהם ובמחדליהם בסך של 228 מיליוני דולר ארצות-הברית, אותו להערכת המבקשת יידרש הבנק לשלם לרשויות האכיפה האמריקאיות, בקשר לחשבונות של לקוחות אמריקאים בבנק הפועלים שוויץ.

עוד טוענת המבקשת, כי הבנק לא פעל ולא הפריש כמתחייב על-פי כללי חשבונאות מקובלים ועל פי הוראות הדין, הפרשה חשבונאית ראויה בדוחותיו הכספיים בגין התשלום הצפוי.

במסגרת התביעה הנגזרת הגישה המבקשת בקשה לגילוי ועיון במסמכים הקשורים לחקירה וביניהם, חומרי חקירה ותכתובות שנערכו בין הבנק לבין רשויות החוק בארצות-הברית.

בית המשפט קיבל את ההסכמה הדיונית אליה הגיעו הצדדים ולפיה, הדיון בבקשה יידחה עד שהליכי החקירה המתנהלת נגד הבנק על-ידי שלטונות ארצות-הברית יושלמו ויוודעו תוצאותיהם.

4. ביום 1 במרץ 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, בקשה לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת, בקשר לחקירת הרשויות בארצות-הברית לגבי פעילות בנק הפועלים שוויץ ביחס ללקוחות אמריקאים. הבנק הגיש בקשה למחיקת בקשת הגילוי על הסף, בין היתר, מחמת שהוגשה כבר בקשה קודמת לבית המשפט באותו עניין (המפורטת בסעיף 3 לעיל).

5. ביום 10 במאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונגד 18 נושאי משרה (בהווה ובעבר) בבנק. עניינה של הבקשה בטענת המבקש על פיה אשראים אשר ניתנו לקבוצת מפעלים פטרוכימיים בע"מ בהיקף של 390 מיליוני ש"ח, אושרו, תוך הפרת חובת הזהירות של נושאי המשרה. לאחר שהבנק הודיע כי לא צפוי להיגרם לו נזק בשל אי פירעון האשראי, הוגשה על-ידי הצדדים בקשת הסתלקות מוסכמת. טרם ניתנה החלטה בבקשה.

ביום 10 במרץ 2016 ניתן פסק דין על-ידי בית המשפט לפיו הבקשה לאישור תביעה נגזרת תימחק לאחר שהמבקש הסתלק ממנה.

6. ביום 12 במאי 2015 הוגשה על-ידי התנועה לאיכות השלטון בישראל עתירה לבית המשפט המחוזי בירושלים, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, במסגרתה התבקש בית המשפט להורות לבנק ישראל, בין היתר, למסור לידי העותרת דוחות ביקורת שערך המפקח על הבנקים במספר תאגידים בנקאיים ובניהם בבנק, בקשר עם מתן האשראי לחברות בקבוצת נוחי דנקנר. הבנק צורף לבקשתו כמשיב לעתירה. ביום 2 ביוני 2016 ניתן פסק דין הדוחה את העתירה. ביום 26 ביוני 2016 הגישה התנועה לאיכות השלטון ערעור על פסק דין זה.

7. ביום 13 במאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונגד 20 נושאי משרה (בהווה ובעבר) בבנק על-ידי מי שנטען כי הוא מחזיק במניות הבנק.

עניינה של הבקשה באשראים שניתנו לחברת טומהוק השקעות בע"מ ("טומהוק") אשר בשליטתו של מר נוחי דנקנר, בהיקף נטען של 150 מיליון ש"ח. המבקש מצוין כי הוא מעריך שטומהוק תפרע מחצית מהחוב ולפיכך הועמד סכום התביעה הנגזרת על 75 מיליון ש"ח. בבקשה נטען כי עלית התביעה הנגזרת האפשרית מטעם הבנק הינה - בעיקרה ובין היתר-הפרת חובת הזהירות של נושאי המשרה בבנק באשרם את האשראי האמור וללא ביטחונות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

8. ביום 8 בנובמבר 2015 הוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה נגזרת, כנגד הבנק וכנגד 17 נושאי משרה של הבנק.

עניינה של הבקשה בטענת המבקש כאילו הלוואות ואשראים אשר ניתנו לחברת מעריב הוצאת מודיעין בע"מ ולחברת הכשרת היישוב בע"מ בעת ששתיהן היו בשליטת משפחת נמרודי, בסך כולל של עשרות מיליוני ש"ח, נעשו תוך הפרת חובת זהירות של נושאי המשרה של הבנק.

9. ביום 10 במאי 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד הבנק, בקשה לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת, בנוגע לאשראי שהעמיד הבנק לאליעזר פישמן ו/או חברות הקשורות אליו ("קבוצת פישמן") אשר נטען כי הוא עומד על סך של 2 מיליארד ש"ח.

עילות התביעה כנטען בבקשה הינן, בעיקרן ובין היתר, הפרת חובת הזהירות של נושאי המשרה בבנק באשרם אשראי לקבוצת פישמן בהתבסס על ביטחונות חלקיים, וכן בשל הימנעותם מנקיטת צעדים כנגד קבוצת פישמן, על אף התדרדרות מצבה ושחיקת שווי הבטוחות, כמו-כן נטען להפרת חובת האמונים של נושאי המשרה בבנק נוכח הימנעותם מנקיטת צעדים כנגד קבוצת פישמן, בשל ניגוד עניינים נטען של נושאי המשרה.

4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1 מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2015. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים. חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

התחייבויות לזכויות עובדים

בעקבות אישור חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים, כמפורט בביאור 8.ה, לתמצית הדוחות הכספיים עדכן הבנק את ההנחות האקטואריות, ברבעון הראשון של שנת 2016, ביחס לשיעורי העזיבה של מנהלים בחוזה אישי בכיר. בהתאם לכך, פוצלה אוכלוסיית הבכירים בבנק לשלוש קבוצות ולגביהן נקט הבנק בטיפול החשבונאי שלהלן:

- קבוצה א' - אוכלוסיית המנהלים בחוזה אישי בכיר, אשר במהלך תקופת ההסכם האישי הקיים שלהם, עומדים או יעמדו עד ליום 12 באוקטובר 2016 בקריטריונים המזכים בפרישה מוקדמת (פנסיה מוקדמת או פיצויים מוגדלים - כמפורט בביאור 23.ה. לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015) - ביחס לקבוצה זו, הגדיל הבנק את ההתחייבות האקטוארית לערך הנוכחי המלא של הזכאות שנצברה לתאריך הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

- קבוצה ב' - אוכלוסיית המנהלים בחוזה אישי בכיר, אשר במהלך תקופת ההסכם האישי הקיים שלהם (לאחר יום 12 באוקטובר 2016), יעמדו בקריטריונים המזכים בפרישה מוקדמת (פנסיה מוקדמת או פיצויים מוגדלים - כמפורט בביאור 23ה. לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015) - ביחס לקבוצה זו, הגדיל הבנק את ההתחייבות האקטוארית לערך הנוכחי המלא של הזכויות שנצברה לתאריך הדוחות הכספיים.

- קבוצה ג' - אוכלוסיית המנהלים בחוזה אישי בכיר, אשר בתקופת ההסכם האישי הקיים שלהם, עדיין אינם עומדים בקריטריונים המזכים בפרישה מוקדמת (פנסיה מוקדמת או פיצויים מוגדלים - כמפורט בביאור 23ה. לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015) - הבנק הגדיל את אומדן שיעורי העזיבה בתנאים מיטיבים המהווים בסיס של המודל האקטוארי, משיעור אחיד של 10% לשנה לשיעור ממוצע של כ-27% המשתנה לפי גיל העובד, שכן ההנחה הינה ששיעור ההסתברות לעזיבה גדל כפונקציה של גיל העובד. כתוצאה מיישום שיעורי העזיבה המעודכנים, גדלה ההפרשה האקטוארית לשיעורים של 90%-40% מהזכויות הצבורות המהוונות של כל מנהל (כתלות בגיל המנהל). כמו-כן, הונח כי שיעורי העזיבה של דרג מנהלי המחלקות וממוני העל נמוכים בשיעור של 20% מהשיעורים המקבילים של חברי ההנהלה ומנהלי האגפים, היות והחוק ישפיע עליהם במידה פחותה מהשפעתו על הדרג הבכיר יותר של חברי ההנהלה ומנהלי האגפים.

השפעת עדכון ההנחות האקטואריות האמורות שחושבה על בסיס פרטני ושמי עבור כ-120 מנהלים בחוזה אישי בכיר, הסתכמה לסך של כ-167 מיליון ש"ח, ונזקפה לרווח כולל אחר ברבעון הראשון של שנת 2016.

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בדבר התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל (להלן: "המכתב"), על פיו נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון ולאשר תוכנית רב שנתית להתייעלות בחמש השנים הבאות ועקרונות להתייעלות ארוכת טווח. על-פי האמור במכתב, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו יקבל הקלה, לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התוכנית, לעניין חישוב הלימות ההון, על פני חמש שנים.

ביום 27 באוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות, לאחר שהנהלת הבנק בחנה חלופות ליישום האמור במכתב וגיבשה מתווה ולאחר קבלת אישור עקרוני מהפיקוח על הבנקים בהתאם לנדרש במכתב.

על פי תוכנית ההתייעלות שאושרה צפויים לפרוש מקבוצת הבנק כ-1,500 עובדים בשנים 2017-2020. זאת בנוסף לכ-300 עובדים שצפויים לפרוש במהלך שנת 2016 במסגרת תוכנית קודמת שאושרה בשנת 2015 כמפורט בביאור 15ה.5 (לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2014).

להלן עיקרי התוכנית שאושרה:

- בהתאם לתוכנית, יתאפשר לעובדים קבועים לפרוש מהבנק בפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים.
- ההטבות שיוצעו, כתלות בגיל וותק העובדים, יהיו: (א) פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על-פי דין; או (ב), פיצויים מוגדלים בשיעור של עד 275% וזאת לעובדים העומדים בתנאים שנקבעו בתוכנית.
- יתכן ובמסגרת תנאי הפרישה ינתנו הטבות נוספות שאינן מהותיות.
- העלות הכוללת של התוכנית, לרבות בגין התאמת שיעורי העזיבה לטווח הארוך, מוערכת בכ-1.2 מיליארד ש"ח, לפני השפעת המס.
- הפרישה המוקדמת תבוצע במהלך השנים 2017-2020.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

עקרונות הטיפול החשבונאי:

- בהתאם לכללי החשבונאות החלים על הבנק, עלויות עדכון ההתחייבות האקטוארית בגין תוכנית ההתייעלות, על סך כ-1.2 מיליארד ש"ח, מהווים הפסד אקטוארי וזקפו לרווח כולל אחר.
  - בתקופות עוקבות יופחתו לרווח והפסד עלויות התוכנית כחלק מיתרת "רווחים והפסדים אקטואריים" בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנתרת של העובדים העומדת כיום על כ-14 שנים.
  - במידה ובתקופות מסוימות יעלו סך התשלומים בגין פיצויים על עלות השירות ועלות הריבית שהוכרה באותה שנה, ויתקיים סילוק משמעותי בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, יואץ קצב הפחתת ה"רווחים והפסדים אקטואריים" באותה תקופה, כך שיותאם לקצב סילוק ההתחייבות האקטוארית בתקופה.
- כאמור, ברבעון השלישי של שנת 2016 עדכן הבנק את שיעורי העזיבה לטווח ארוך של עובדים בתנאים מיטיבים. שיעורי העזיבה החדשים משתנים לפי גיל ומגדר ומשקפים שיעור עזיבה משוקלל של כ-7.5% לשנה לעומת שיעור של 6.25% בשנה טרם השינוי. בהתאם לאמור במכתב ולאישור העקרוני שהתקבל מהפיקוח על הבנקים, השפעת עלויות תוכנית ההתייעלות, על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון, המוערכת בכ-0.27% תיזקף לשיעורין על פני 5 שנים החל משנת 2017 ואילך.
- בכוונת הבנק לבחון את ישימות ויעילות התוכנית לאורך השנים הבאות, נוכח חוסר הוודאות בתחומי חקיקה ורגולציה, לצד כניסתן לתוקף של רפורמות שונות, שבשלב זה לא ניתן להעריך את השפעתן המלאה על תחום הבנקאות בישראל בכלל ועל הבנק בפרט.

4.2 בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקימם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקורות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם חוק "Oxley Sarbanes" שנחקק בארצות-הברית.

ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל אוחדו על-ידי המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2008 בהוראת ניהול בנקאי תקין (הוראה 309), וביוני 2009 שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) (1992). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקורות העיקריות.

הבנק מבצע עבור שנת 2016 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקורות העיקריות עבור השנה השוטפת. פעילות זו, על-פי המתוכנן, תושלם במהלך הרבעון האחרון של השנה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2016

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 30 בספטמבר 2016 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

ארי פינטו

המנהל הכללי

יאר סרוסי

יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 16 בנובמבר 2016

מילון מונחים

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסויים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזה בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרכי במועד קבוע מראש.

איגוח

פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח, באמצעות אגרות-חוב.

אינפלציה

התליך מתמשך של עליית מחירים, הגורם לירידה בערך הכסף. האינפלציה נמדדת על-ידי שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן.

אמצעי שליטה

על פי חוק בנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, כל אחת מאלה:

(1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;

(2) הזכות למנות דירקטור בתאגיד, ולעניין זה:

(א) יראו את מי שמינה דירקטור בתאגיד כבעל הזכות למנות;

(ב) חזקה על תאגיד שנושא משרה בו נתמנה לדירקטור בתאגיד אחר, ועל מי ששולט באותו תאגיד, שהם בעלי הזכות למנות;

(3) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד;

(4) הזכות ליתרת נכסי התאגיד בעת חיסולו לאחר סילוק חבויותיו.

ארוע סייבר

ארוע אשר משתמש בתשתיות האינטרנט ושירותי האינטרנט כמרכיב עיקרי בתקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על-ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות חשיפה, שיבוש או השבתת גישה למידע או למערכות מידע, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל

באזל 2/באזל 3 – תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

בקה פנימית על דיווח כספי

התליך שתוכנן על-ידי, או תחת פיקוחם של, המנכ"ל והחשבונאי הראשי, או אדם המבצע בפועל אותו תפקיד, ומושפע על-ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי, ההנהלה ועובדים אחרים, כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי

בקורות ונהלים אחרים של התאגיד הבנקאי אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש התאגיד הבנקאי לגלות בדוחות נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" כוללים, בין השאר, בקורות ונהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש התאגיד הבנקאי לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד הבנקאי, כולל למנכ"ל ולחשבונאי הראשי, באופן המתאים על-מנת לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

גידור

עסקה פיננסית שמטרתה להקטין את החשיפה מעסקה פיננסית אחרת או מתיק חשיפות.

דפלציה

התליך מתמשך של ירידה במדד המחירים לצרכן.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון (gone-concern capital) כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הלוואה לדיור

הלוואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק:

- 1) הלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ;
- 2) הלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;
- 3) הלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים;
- 4) הלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.

הלוואת בולט

הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הריבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הריבית משולמת בסוף התקופה.

הלוואת בלון

הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הריבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הריבית משולמת בסוף התקופה.

הלוואת micro finance

הלוואה הניתנת כחלק מפרויקט מימון זעיר לעסקים קטנים מעוטי יכולת שלא היו זכאים לקבלת אשראי בתנאים הסטנדרטים.

הלמי"ס

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.

הנהלה

אנשים האחראיים על השגת מטרות הישות, שיש להם הסמכות לקבוע מדיניות ולקבל החלטות שבאמצעותן יושגו מטרות אלה. הנהלה כוללת בדרך כלל את חברי הדירקטוריון, המנכ"ל, סמנכ"ל התפעול, הסמנכ"ל הממונה על פעולות העסק העיקריות (כגון מכירות, מנהלה או כספים) ואנשים אחרים המבצעים פעולות דומות של קבלת החלטות.

מילון מונחים

הסדר כובל

הסדר הנעשה בין בני אדם המנהלים עסקים, לפיו אחד הצדדים לפחות מגביל עצמו באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים בינו לבין הצדדים האחרים להסדר, או חלק מהם, או בינו לבין אדם שאינו צד להסדר.

התאוששות

שיקום פעולות עסקיות מסוימות לאחר שחל שיבוש באותן פעולות, עד לרמה מספקת לצורך מילוי ההתחייבויות העסקיות.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חברה בת

חברה אשר חברה אחרת מחזיקה בחמישים אחוזים או יותר מן הערך הנקוב של הון המניות המוצא שלה או מכוח ההצבעה שבה או רשאית למנות מחזית או יותר מהמנהלים או את המנהל הכללי שלה.

חברת כרטיסי אשראי

תאגיד עזר המנפיק כרטיס חיוב או הסולק תשלומים שנעשו באמצעותו.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת כנכס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמא פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

חולשה מהותית

ליקוי, או שילוב של ליקויים, בבקרה הפנימית על דיווח כספי, כך שישנה אפשרות סבירה שהצגה מוטעית מהותית בדוחות הכספיים השנתיים או הרבעוניים של התאגיד הבנקאי לא תימנע או תתגלה במועד.

חח"ד

חשבון חוזר דביטורי - חשבון עובר ושב עסקי עם מסגרת אשראי.

חשבון עו"ש

חשבון עובר ושב - חשבון בנק שבו מתנהלות פעולות של כניסת ויציאת מזומנים.

יחס הון כולל

ההון הכולל הוא סך-כל הון רובד 1 וסך-כל הון רובד 2. יחס ההון הכולל מחושב על-ידי חלוקת ההון הכולל בנכסי סיכון.

ייסוף

התחזקות ערכו של מטבע ביחס למטבעות אחרים.

יישום למפרע

ישום למפרע הוא יישום של מדיניות חשבונאית חדשה לעסקות, לאירועים ולמצבים אחרים, כאילו יושמה מדיניות זו מאז ומעולם.

ישויות בעלות זכויות משתנות (VIE)

Variable interests Entities - ישויות בעלות זכויות משתנות הינן זכויות חוזיות, זכויות בעלות או זכויות כספיות אחרות שמשנתנות בהתאם לשינויים בשווי הון של הנכסים נטו של הישות, שאינם כוללים זכויות משתנות.

ישות משפטית

מבנה משפטי כלשהו המשמש לביצוע פעולות או להחזקה בנכסים. חברות, שותפויות, חברות בערבו הן דוגמאות מסוימות למבנים כאלה.

מילון מונחים

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מגנ"א

מערכת גילוי נאות אלקטרונית - מערכת מידע לקליטתם והפצתם דרך רשת האינטרנט, של מכלול הדיווחים הנדרשים מגופים הכפופים לפיקוחה של הרשות: תאגידים, מנהלי קרנות נאמנות, נאמנים, חברות יועצי השקעות, חברות לניהול תיקים וחתמים.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת. ביום ה-15 של כל חודש מפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את המדד לשינויים שחלו במחירים בחודש הקודם.

מודל בלק אנד שולס

Black-Scholes model - מודל לתמחור אופציות הכולל טכניקת ערך נוכחי ומשקף את ערך הזמן והערך הפנימי של האופציה.

מחזור פעילות

מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.

מח"מ

משך חיים ממוצע - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האיגרת.

מחשוב ענן

משאבי מחשוב, תשתית מחשוב או מערכת מחשוב שהגישה אליהם מתבצעת באמצעות מחשב מרוחק דרך רשת האינטרנט או קו תקשורת ייעודי.

מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

מכשירים כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה

נכסים ייחשבו לנכסים נזילים באיכות גבוהה אם ניתן להמירם למזומן בקלות ובמהירות תוך הפסד ערך קטן או ללא הפסד.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה או על-ידי חברה בת בשליטתה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מסגרת אשראי

סכום המשיכה המרבי שתאגיד בנקאי הסכים לכבד משיכות מחשבון עובר ושב של הלקוח ביתרת חובה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

נזק

תוצאה בלתי רצויה, לרבות שיבוש/הפרעה/השבתה/ של פעילות; גניבת נכס; איסוף מודיעין; פגיעה במוניטין/אמון הציבור.

ניהול המשכיות עסקית

גישה כלל-ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לשמור על קיומו של הבנק כישות פיננסית פעילה ואיתנה, ויכולתו להמשיך ולספק שירות מיטבי ללקוחותיו גם בעיתות חירום ושיבושים תפעוליים משמעותיים.

נכס פיננסי

מזומן, מכשיר הוני של ישות אחרת או זכות חוזית לקבל מישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר או להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאלים עדיפים לישות; וכן חוזה אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשירה ההוניים של הישות.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים ממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

סליקה

תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.

סניף

כל מקום שבו תאגיד בנקאי מקבל פיקדונות כספיים או מנהל עסקים עם לקוחותיו, לרבות סניף נייד, אך למעט מיתקן שבאמצעותו יכול לקוח לבצע פעולות בחשבונו אצל תאגיד בנקאי; לרבות הלוואות.

ערבויות

התקשרויות פורמליות המחייבות משפטית צד שלישי לשלם חוב אם החייב הישיר לא מצליח לעשות זאת.

פיחות

היחלשות ערכו של מטבע ביחס למטבעות אחרים.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פעילות מתן אשראי

מתן הלוואות, התחייבויות למתן הלוואות, מימון מחדש או ארגון מחדש של הלוואות, ארגון מכתבי אשראי, יצירת סינדיקציה של הלוואות.

ציבור

למעט הממשלה, ממשלות זרות ובנקים.

קונסורציום

עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה.

ריבית בנק ישראל

הריבית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים והיא נקבעת על-ידי הוועדה המוניתרית של הבנק.

ריבית ליבור

מייצגת את הריבית הבין בנקאית בה הבנקים סוחרים באשראי ביניהם.

שוק המעו"ף

מכשירים עתידיים ופיננסיים - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

שליטה

היכולת לכוון את פעילותו של תאגיד, למעט יכולת הנובעת רק ממילוי תפקיד של דירקטור או משרה אחרת בתאגיד, וחזקה על אדם שהוא שולט בתאגיד אם הוא מחזיק מחצית או יותר מסוג מסוים של אמצעי השליטה בתאגיד.

שעבוד

ביטחונות הניתנים למלווה על-ידי לווה כערובה להבטחת תשלום שהוא חייב לו.

שעבוד צף

שעבוד על כל נכסיה ומפעלה של החברה או על מקצתם אותה שעה, כפי מצבם מזמן לזמן, אך בכפוף לסמכותה של החברה ליצור שעבודים מיוחדים על נכסיה או על מקצתם.

שעבוד שוטף

שעבוד על כל נכסיה ומפעלה של החברה או על מקצתם אותה שעה, כפי מצבם מזמן לזמן, אך בכפוף לסמכותה של החברה ליצור שעבודים מיוחדים על נכסיה או על מקצתם.

שער חליפין

שער המרה בין מטבעות.

שעת חירום

תקופת הפעלת מערך משק לשעת חירום בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1716 מיום כ"ט בסיון התשמ"ו (6 ביולי 1986), להחלטת ממשלה מס' 1080 מיום ז' באדר א' התש"ס (13 בפברואר 2000) וכל החלטת ממשלה אחרת בעניין, הכרזה על מצב מיוחד בעורף לפי סעיף 99 לחוק התגוננות אזרחית, תשי"א-1951 או הכרזת המפקח על שעת חירום.

תאגיד בנקאי

בנק, בנק חוץ, בנק למשכנתאות, בנק למימון השקעות, בנק לקידום עסקים, מוסד כספי או חברת שירותים משותפת.

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

תביעה ייצוגית

תובענה המנוהלת בשם קבוצת בני אדם, שלא י"פו את כוחו של התובע המייצג לכך, ואשר מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה.

תביעה נגזרת

תובענה שהגיש תובע בשם חברה בשל עילת תביעה שלה. בהתקיים התנאים המתאימים ראשי כל בעל מניה ודירקטור בחברה להגיש תביעה נגזרת.

תמ"ג

תוצר מקומי גולמי - סך-כל הערך המוסף של כל היצרנים המקומיים (התפוקה פחות צריכת הביניים). בתוספת מסים נטו (מסים פחות התמיכות על מוצרים) שאינם כלולים בערך התפוקה. תוצר מקומי גולמי מתקבל גם מסיכום ההוצאה לצריכה סופית בתוספת השקעה גולמית ויצוא פחות יבוא. כמו-כן, תוצר מקומי גולמי מתקבל מסיכום ההכנסות הראשוניות שחולקו על-ידי היחידות היצרניות המקומיות - התמורה לשכירים בתוספת עודף תפעולי גולמי, הכנסות מעורבות ומסים נטו על ייצור ועל יבוא.

תקופת הבשלה

Vesting - התקופה שבה נדרש לקיים את כל התנאים המוגדרים להבשלה של הסדר תשלום מבוסס מניות.

תרחיש יחוס

מתאר אפשרי של אירועים ביטחוניים, תפעוליים, כלכליים או אחרים שבגינם צפוי להיגרם שיבוש תפעולי משמעותי לתאגיד הבנקאי ואשר מוצב כמתאר רלוונטי לתכנון מענה.

תרחיש מקרו כלכלי

מתאר אפשרי של אירועים ביטחוניים, תפעוליים, כלכליים או אחרים שבגינם צפוי להיגרם שיבוש תפעולי משמעותי לתאגיד הבנקאי ואשר מוצב כמתאר רלוונטי לתכנון מענה.

תרחיש קיצון

מתאר אפשרי של אירועים ביטחוניים, תפעוליים, כלכליים או אחרים שבגינם צפוי להיגרם שיבוש תפעולי משמעותי לתאגיד הבנקאי ואשר מוצב כמתאר רלוונטי לתכנון מענה.

B2B

Business To Business - פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

B2C

Business To Consumer - פעילות עסקית אשר בה מוכרים מוצרים או מספקים שירותים לצרכן הסופי.

B.O.T

Build Operate Transfer - הסדר מימון פרויקטיים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרויקט לממשלה.

CVA

Credit Valuation Adjustment - חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

Dodd-Frank

Dodd-Frank Act - תקנות פדרליות בארצות-הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות במערכת הפיננסית בארצות-הברית ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

EMIR

European Market Infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי אשר אומצה בשנת 2012 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות בשווקי הנגזרים באיחוד האירופי, ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation - התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

FSB

Financial Stability Board

ועידה ליציבות פיננסית.

GRI

Global Reporting Initiative - תקן בינלאומי לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country - ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

Middle Market

פעילות מסחרית המבוצעת עם עסקים בינוניים, לרוב בארצות-הברית.

MTM

Mark to Market - שערך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan - אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk - מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

VOLCKER

Volcker Rule - חוק וולקר הוא דבר חקיקה אמריקאי החל על תאגידים בנקאיים מסוימים וכולל איסורים והגבלות הנוגעים לפעילות מסחר נוסטרו (proprietary trading) ולפעילות השקעה ו/או מתן חסות בקרנות מכוסות (covered funds) כהגדרתן בחוק וולקר.

ח
חובות פגומים 11, 50, 54, 58, 62, 127, 137, 138, 139,
 143, 144, 212, 213, 214, 260, 264, 268, 272, 276, 289, 290,
 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302,
 303, 304, 305, 306, 316, 317, 348, 352

י
יחסי הון 35, 43, 235
ירידת-ערך 149, 188

ל
לקוחות עסקיים 46, 47, 78, 79, 80, 257

ח
מאזן מאוחד 184
מבנה וארגון 149
מגבלות 15, 17, 80, 92, 102, 103, 113, 115, 129, 130, 131,
 132, 133, 134, 136, 137, 138, 139, 143, 144, 147, 151, 160,
 161, 162, 166, 225, 254, 255
מגזרי פעילות 46, 47, 48, 50, 52, 56, 58, 60, 62, 64, 68,
 71, 72, 73, 74, 75, 76, 193, 194, 257, 258, 260, 262, 264,
 266, 268, 272, 274, 276, 278, 279, 280, 281, 282, 283,
 284, 288
מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 46, 47, 68, 71, 74,
 75, 76, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284
מגזרי פעילות פיקוחיים 46, 47, 48, 50, 52, 56, 58, 60,
 62, 64, 194, 257, 258, 260, 262, 264, 266, 268, 272,
 274, 276, 278
מדד המחירים לצרכן 18, 362
מדינות זרות 32
מדיניות חשבונאית 126, 191, 192, 193, 194, 195, 196,
 361
מוסדיים 15, 27, 46, 47, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 66,
 84, 88, 111, 117, 121, 124, 142, 143, 144, 194, 217, 257,
 258, 260, 262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 276, 336,
מינוף 12, 14, 41, 42, 43, 229, 230, 231, 232, 233, 234,
 235, 236, 237, 238, 239, 240
ממשלה 82, 111, 334, 364
מסגרות אשראי 31, 239, 309
מסים נדחים 188, 233
מקורות מימון 23, 115, 162

א
איגוח 40, 198, 247, 251, 256, 359
אנשים קשורים 102

ב
באזל 12, 35, 38, 43, 117, 230, 232, 235, 236, 239, 359
ביטחונות 137, 138, 139, 140, 141, 167, 170, 236, 364
בקרות 170, 172, 173, 174, 175, 176, 360

ג
גידור 29, 147, 161, 183, 198, 200, 201, 202, 203, 248,
 249, 250, 251, 252, 253, 360

ד
דוח מאוחד על הרווח הכולל 183
דוח רווח והפסד מאוחד 182

ה
הון אנושי 80, 89, 92, 97, 101, 118, 341, 345
הון מניות 39, 185, 186, 187
הון עצמי רובד 1 10, 12, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 231,
 232, 233, 234, 235, 360
הון רובד 1 נוסף 37, 231, 233
הון רובד 2 37, 39, 102, 231, 233, 360, 361
הלבנת הון 80, 105, 163
הלוואות לדירור 36, 40, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 91, 92,
 93, 94, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 146, 147, 148, 149,
 212, 213, 214, 236, 278, 280, 281, 282, 283, 284, 287, 288,
 289, 290, 291, 292, 293, 294, 299, 307, 309, 316
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 295, 296, 297
הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 25, 26
הצגה מחדש 194

ו
ועדת שטרומ 17, 83, 84, 111, 113, 334, 336

ג

נגזרים 118,116,115,110,100,67,41,35,31,23,22,145,144,143,142,134,133,132,131,130,129,125,121,199,198,197,188,184,161,158,156,154,152,150,146,310,256,255,254,253,252,251,250,249,248,237,236,323,322,321,320,319,318,317,315,314,313,312,311,351,350,349,348,332,331,330,329,328,327,326,325,364,362,361,359,358,357,356,355,354,353,352,239,162,161,142,125,118,117,116,35,12,247,240

ניירות-ערך 69,67,46,41,39,33,32,30,29,22,13,11,134,133,132,131,130,129,125,117,110,102,95,80,202,201,200,197,189,188,184,183,168,163,144,143,214,213,212,211,210,209,208,207,206,205,204,203,290,289,288,287,286,285,279,257,243,241,237,236,302,301,300,299,298,297,296,295,294,293,292,291,316,315,314,313,312,311,310,307,306,305,304,303,340,329,328,327,326,325,323,322,321,320,319,318,361,354,352,350,348

נכסים אחרים 184,134,133,132,131,130,129,40,292,291,290,289,288,287,286,285,214,213,212,188,304,303,302,301,300,299,298,297,296,295,294,293,353,349,312,311,310,307,306,305,272,268,264,260,231,62,58,54,50,40,37

נכסי סיכון 276

סייבר 359,17

סיכון אשראי 125,103,41,40,37,36,32,30,26,25,11,138,137,136,135,134,133,132,131,130,129,128,126,235,231,216,215,214,213,197,196,145,144,143,139,293,292,291,290,289,288,287,286,285,255,254,237,305,304,303,302,301,300,299,298,297,296,295,294,309,308,307,306

סיכונים אחרים 125,13

סיכון חוביטין 167,164,125,13

סיכון מימון 161

סיכון נזילות 161,125,12

סיכון סביבתי 167

סיכון ריבית 149,125,35

סיכון שוק 149,125,41

סיכון תפעולי 231,163,125,40,37,13

ע

עמלות 78,75,74,73,72,69,60,56,52,48,27,21,11,244,243,182,120,114,109,104,98,94,90,86,84,82,81,284,283,282,281,280,279,274,270,266,262,258,245,352,348,336,333

ענפי חשק 145,136,135,134,132,131,130,129,88,33

פ

פיקדונות הציבור 62,58,54,50,48,34,33,30,11,10,105,104,99,98,91,90,86,75,74,73,72,68,66,65,64,276,272,268,264,260,217,197,184,121,120,110,109,350,315,314,313,312,311,310,284,283,282,281,280,358,355,354,351

פנסיה 225,224,223,191,171,170,124,121,78,77,47,257,228,227

ר

רגולציה 365,166,125,117,18,13

רווח למניה 196,182

ש

שווי הוגן 156,154,152,151,150,126,39,34,29,23,206,205,204,203,202,201,200,199,183,161,160,158,310,255,254,253,251,249,220,211,210,209,208,207,322,321,320,319,318,317,316,315,314,313,312,311,332,331,330,329,328,327,326,325,324,323

ת

תגמול 191,170,166,104,99,91,67,65,64,28,20,17,362,343,229,227,226,225,222

תיק למסחר 32

תשואה להון 227

תשואה לסיכון 17,14

תשלום חבוסס מניות 365,188,187,186,185

ו